

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra Hudební Výchovy

Diplomová práce

Filip Chobot

**Hudební preference jedinců mladšího a středního
školního věku se zaměřením na prostředí základních
uměleckých škol**

**The Musical Preferences of Children of Younger and
Middle School Age With Focus On Elementary Art Schools**

Olomouc 2012

Vedoucí práce: prof. PaedDr. Jiří Luska, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití uvedené literatury a zdrojů.

V Olomouci,

2012

.....

Obsah

Obsah	3
1 Úvod	7
2 Rešerše	9
2.1 Předchozí výzkum zahraniční	9
2.2 Předchozí výzkum v ČR	10
3 Metodika vlastního výzkumu	13
3.1 Konstrukce dotazníku	13
3.2 Předvýzkum	14
3.3 Výběr věkového rozptylu u probandů.....	14
3.4 Žánrové zařazení.....	17
3.4.1 Výběr žánrů.....	18
3.5 Typy testů osobnosti	18
4 Základní pojmy	20
4.1 Recepce.....	20
4.2 Střední školní věk: Puberta	21
4.3 Preference, postoj, vkus	22
4.3.1 Vkus	23
4.3.2 Preference.....	24
4.3.3 Faktory ovlivňující preference	25
4.3.4 Postoj.....	26
5 Výsledky a interpretace hlavního průzkumu	28
5.1 Vzorek	30
5.2 Předchozí výzkum	30

5.3 Faktor 1.....	31
5.4 Faktor 2	32
5.5 Faktor 3	33
5.6 Faktor 4.....	34
5.7 Žánry.....	36
5.8 Gender dimenze	39
5.8.1 Faktory	40
5.9 Věk.....	42
5.9.1 Faktory	42
5.10 Rodiče.....	45
5.10.1 Faktory	45
5.11 Hra na nástroj	47
5.11.1 Skupiny hráčů – dechové, klávesové, kytarové, smyčcové	48
5.11.2 Faktory	50
5.12 Vlastnosti hudby	51
5.12.1 Faktorová analýza	51
5.12.2 Předchozí výzkum.....	51
5.12.3 Vlastnosti – Faktor 1.....	52
5.12.4 Vlastnosti – Faktor 2	53
5.12.5 Vlastnosti – Faktor 3	54
5.12.6 Vlastnosti – Faktor 4	55
5.12.7 Žánry a vlastnosti.....	58
5.12.8 Faktory žánrové dimenze a vlastnosti.....	58
5.13 Media	63

5.13.1 Žánrové faktory	65
5.14 Vliv	67
5.14.1 Žánrové faktory	67
5.15. Způsob poslechu	69
5.15.1 Žánrové faktory	69
5.16. Důvod poslechu hudby	70
5.16.1 Žánrové faktory	70
5.16.2 Faktory vlastností	71
5.17. Test osobnosti – sebedůvěry	73
5.17.1 Metodika	73
5.17.2 Výsledky	73
5.18 Koncerty	75
5.18.1 Žánrové faktory	77
5.19 Kroužky	78
5.19.1 Žánrové faktory	79
6 Srovnání hrajících na nástroj a ze ZUŠ a nehrajících	81
6.1 Vzorek	81
6.2 Žánry	82
6.3 Věk	84
6.4 Vlastnosti	85
6.4.1 Věk	85
6.5 Média – Vliv	88
6.5.1 Pohlaví	88
6.6. Způsob poslechu a sebevědomí	89

6.6.1 Pohlaví	89
6.7 Důvod	91
6.8 Koncerty.....	93
6.9 Kroužky	95
7 Závěr.....	96
8 Literatura:.....	100
Monografie:.....	100
Články:	102
Seznam zkratk a symbolů	105
Klíčová slova	105
Seznam Příloh:.....	106
Seznam Grafů	106
Seznam Tabulek.....	107

1 Úvod

V etnomuzikologii je hudba činností, a to konkrétních aktérů, jednajících s ohledem na druhé. (Suppa, 1984). Avšak činnost v evropském pojetí hudby je upozaděna a ztrácí na významu. V popředí stojí hudební dílo, struktura tónů a vztahů, které tvoří organický celek, podle skladebných technik a estetických principů, jež jsou dány. Co je však hlavním smyslem hudby, kvůli čemu existuje a neustále se vyvíjí? Kvůli své struktuře a své estetické normě nikoliv. Ale kvůli člověku a jeho vazbách na prostředí, společnost, chápání světa. Hudba má relaxační, zároveň však i noetickou funkci. Co konkrétně však člověku přináší, jak jej ovlivňuje a k čemu jej přivádí, nelze na sto procent vymezit rovnicí, usměrnit záměrnou lidskou činností (větší vliv prostředí než výchovy), ani předvídat a věštit. Není to však silové pole hudby, které utváří svůj vývoj, ale aktivum společnosti, která její recepci a apercpci modeluje a konstituuje k „autoregulaci“ a „homeostázi“ v určitých směrech, žádaných vlastnostech, tvořících tak styl, epochu. Nelze tedy říci, že některá hudba je obecně lepší, než ta druhá, protože ani některý člověk není obecně lepší, než druhý. Vždy je jiný a má právo být takový. Proto i konkrétní hudební styl má právo existovat, pokud součástí jeho existence je právě člověk, který jej spolu-vytváří. Pro pochopení této vazby – hudební recepce a apercpcce - je klíčové pochopení jejího vývoje. Ten začíná v útlém věku, kde se horizont hudebního estetického rodí. Ten tedy bude hlavním centrem tohoto výzkumu.

V práci budu sledovat ty proměnné, které určitým způsobem ovlivňují nebo lépe „stojí za“ hudební preferencí, vysvětlují její dynamiku a částečně i funkci. Tato práce se však nesnaží být sociologickou typologizací posluchačů, jen určitým možným návrhem z mnoha dalších, kterých sice je celá řada, ve výsledcích se však v určité míře liší. Důvod proč takový výzkum provádět je pak v potřebě neustále aktualizovat současnou socio-kulturní strukturu společnosti a poznat zájmovou i sociální dynamiku dětí ve věku puberty.

Struktura práce je taková, aby v dostatečné míře sledovala a vysvětlovala původ a funkci hudebních preferencí. Proto po úvodním stavu bádání a metodologii výzkumu následuje krátká část základních pojmů pro další zpracování sociologického a zčásti i psychologického nazírání hudebních preferencí v průběhu interpretace dat.

Samotný výzkumu je pak rozdělen na dvě části. Jedná se za prvé o deskripci hudebních žánrů a jejich možných významů, příčin a souvislostí, za druhé o komparaci hrajících a nehrajících jedinců, u nichž lze očekávat rozdílné nazírání na hudební univerzum.

Spektrum hudby je nepředstavitelně obrovské, stejně jako možnost lidského poznání. Pro člověka je velmi atraktivní neustále objevovat nové hudební dimenze a estetickou kvalitu, zážitek a výslednou hodnotu upravovat ve svém kontinuálním poli – horizontu konstitucí estetických i jiných objektů spojených s emocí, procesu apercpece (Zuska, 2001, s. 56). A emoce jsou „surovinou“ lidské osobnosti (Allport), ta je v jejich službách (Nakonečný, 2009, s. 188). Pokud chceme více poznat část osobnosti – vztahy emocí a různých vnějších proměnných, je výzkum preferencí více než dobrým prostředkem k poznání jednoho takového vztahu.

2 Rešerše

2.1 Předchozí výzkum zahraniční

Podle mužíka byl výzkum ve 20. století veden především na poli sociologie (sociálně třídní ráz – Gans, 1974, tastes cultures Russel, 1997, viz Mužík, 2009, s. 19), než psychologických daností osobnostních rysů.

Hudební preference jsou zmapovány v pracích amerických psychologů Rentfrow a Gosling, kteří v rámci velkého a rozmanitého testování osobnosti přiřadili výsledným typům skupinu preferovaných hudebních žánrů. Pro zjištění parametrů sociologické determinace (zajímaly je informace o životním stylu, volnočasových aktivitách, a srovnání subjektivních představ s objektivními výsledky měření) hudebních preferencí použili faktorovou analýzu a výsledné skupiny byly charakterizované jak podle hudebních zájmů, tak i osobnostního hodnotového rejstříku jednotlivých faktorů – dimenzí – skupin (Rentfrow, Gosling, 2003). Pomocí faktorové analýzy určili čtyři preferenční typy hudebních žánrů a k nim přiřadili charakteristiky osobnostních typů, na základě shody preference žánrů s osobnostními rysy. Vytvořili tak čtyři dimenze hudebních-psychických činností člověka (viz Příloha č. 1, s. 106). Problémem studie je fakt, že vzorek amerických studentů je neaplikovatelný na naši populaci (více Mužík, 2006).

Dalšími osobami zkoumajícími souvislost preference a typu osobnosti, byli Schwartz a Fouts. Měřili oblibu vlastností hudby – mírná, něžná, hlasitá, divoká, násilná – a na základě faktorové analýzy určili 3 typy posluchačů: mírný – konformita, tvrdý – extraverte, nevyhraněný styl – vybírají si hudbu podle aktuální nálady (Schwartz a Fouts, 2003, s. 205–213).

Závěry z tohoto výzkumu mohou platit pouze v tom regionu, v němž byla data sbírána a zpracována. Otázkou jsou následující hypotézy. Je charakter dat získaných z testů hudebních preferencí adekvátní k určení vlastností osobnosti obecně? Není klasifikace žánrů vágní k určení pozitivního, negativního přístupu k sobě, k okolí, a vůbec k určení kvalit horizontu estetická jedince? Podmínkou vyvrácení těchto otázek je

stanovení míry korelace položek osobnost – preference, určení závislých, nezávislých proměnných a vnějších faktorů způsobujících zkreslení. K tomu značně přispěli právě zmínění autoři. Výsledky získané explorátory potvrdily tuto domněnku a byly přínosné pro určení dalších obecných postupů sociologického výzkumu hudebnosti. Dalšími autory preferující osobnostní horizont interpretace hudebních dimenzí je studie Delsing a kol. (2007) Autoři zjistili korelaci struktury osobnosti a hudební preference při vývoji jedince v jedno- až tříletém horizontu (tedy osobnost má vliv na stabilitu preference). Např. silná tendence snižování preference popu a taneční hudby u jedinců s vysokým skóre v otevřenosti ke zkušenosti, u posluchačů hip-hop a soul byla tato tendence nízká. Posluchači rocku hudby vykazující větší extraverci měli pokles oblíbenosti vyšší (Mužík, 2009, s. 26). Zjištění autorů jsou neocenitelnými zdroji informací o zpracování socio-ekonomického, kulturního a psychologického pozadí hudebních preferencí, viz 4.3.3 Faktory ovlivňující preference, s. 25.

2.2 Předchozí výzkum v ČR

Ve 20. století bylo provedeno 14 sociologických šetření výzkumu hudebnosti. V šedesátých letech byl pod vedením Karbusického a Kasana proveden výzkum demografických a sociologických dat spolu s psychologickou interpretací estetických funkcí a objektů. Obdobně pokračovali explorátoři do konce století (Hepner, Maříková, Schwartz, Jančarová, Košťál, Cejp, více Bek, 2003, s. 15–20 a s. 140–190; Mužík, 2009, s. 28–30). Problém je s reprezentativností vzorku (Mužík, 2009, s. 4–10).

Pokus o systematické uchopení výsledků provedl Josef Kotek (1978, 1990) a Mikuláš Bek (2003). Oba jsou kritizováni Mužíkem za nebezpečí zkreslení interpretace dat kvůli diverznímu metodologickému aparátu jednotlivých studií, často si protiřečících, ovšem Bekova práce se snaží tento nedostatek napravit další interpretací výsledků. Např. práci Vladimíra Karbusického (1963, 65/66, 69) srovnává s ostatními a testuje linearitu vývoje, zda a jak odpovídají trendu, i když nejsou reprezentativní pro celou populaci. Ve svém spisu Konzervatoř Evropy? (2003) se Bek zabývá jak samostatným výzkumem hudebnosti, tak i teoretickými problémy a otázkami přístupu k sociální realitě prostřednictvím pojmů, jako vkus, hudebnost, role médií, homogenita

(monopol masové společnosti kvůli vysoké ceně nákladu komodit) – pluralita společnosti (potence dispozice kulturního kapitálu podle hierarchizace socio-ekonomických tříd, např. dělník, manager, učitel, či teorie kulturní třídy fungující ve společnosti s nízkými cenami komodit, jako militantní, oddaný mírumilovný, k výzkumu této diplomové práce by bylo možno alespoň zprostředkovaně dospět alespoň zkresleně skrz subjektivní názory v Roceachově testu hodnot, neúměrná délka dotazníku však byla příčinou zamítnutí). Sám Bek se pokusil najít odpovědi na otázky, jeho koncepce je však nedokončená v tom smyslu, že „[...] cestu k jejich [teorií výše zmíněných] zmapování může otevřít teprve soustavné sledování časových řad preferencí při srovnatelné metodice, k němuž v české prostředí nedošlo“ (Bek, 2003, s. 227).

Pokračovateli Bekovy „sondy“ jsou autoři Marek Franěk a František Mužík. Vědečtí výzkumníci na poli hudebních preferencí sledovali odpovědi probandů v nereprezentativním vzorku (Franěk, 2005; Franěk, Mužík 2006; Franěk, Mužík 2008), nesetříděného podle demografického modelu. Výzkum přesto přinesl zajímavé výsledky (viz dále). Pro standardizaci výzkumu však zmíněné studie nestačily. Sami autoři se vyslovili pro hlubší zkoumání problému hudebních žánrů a exploraci korelace s jejich charakteristikami v celé ČR. Pavel Mužík pak pokračoval, v průzkumu z roku 2007 vybral vzorek 302 žáků ve věku 14 – 18 let „z různých středních škol“. Ovšem také nereprezentativním výběrem. Nakonec ve své disertační práci (2009) provedl jak reprezentativní výběr vzorku populace, tak i srovnání sociálních a kulturních proměnných, interpretovaných jako intervenující. Relevantnost těchto tezí je však stále relativizována nejednoznačnou koncepcí preference – socio-kulturní dimenze, která se neustále vyvíjí a modifikuje. I to je důvodem této práce – dovést teoreticky nastíněnou koncepci na regionální prostředí jednoho místa – Olomouce.

V ČR je ztížená situace faktem „neochoty“ (z netradičnosti, nezájmu o výzkum) obou stran participovaných: konzumentů – posluchačů, a zprostředkovatelů – médií. Například na internetových stránkách hudebního magazínu „All Music“ (www.allmusic.com) funguje, byť dost protiřecící si (kvůli neustále novému přístupu ke klasifikaci hudebních artefaktů skrz historický vývoj) popis každého interpreta podle druhu žánru a také charakteristik (jedná se o konotaci typu „dojem“ nebo „nálada“).

V české provenienci se však s takto informačně zprostředkovanými tezemi nesetkáváme, mediální zprostředkovatelé nejspíše nevidí důvod, proč by tak být mělo. Zmíněné zahraniční vylepšení se však potýká s úskalím nesystematičnosti a žádné metodologické koncepce zařazení určitých skupin do typizovaných výrazových vlastností (na stránkách chybí jakýkoli odkaz na vědeckou metodologickou koncepci třídění a klasifikaci žánrů a jejich denotativních významů). I tak pomáhá člověku se zájmem o určitý výrazový styl, pózu, typ expresivity, najít hudbu podobných vlastností, upírajíc tak žánrové klasifikaci jednu z její role – emocionální a pocitovou estetickou typizaci hudby. Pokud nebudeme souhlasit s předpokladem, že žánr zcela a v plné míře vystihuje hudbu, posluchače i socio-kulturní vztahy mezi posluchači, je navýsost důležité a nezbytné při vyslovování závěrů o systému společnosti takovéto průzkumy nejen provádět, nýbrž jejich výsledky uplatňovat při jakýchkoli kulturně osvětových akcích (třeba ve školách, např. disertační práce Mgr. Veroniky Radimcové, PhD. pojednávající o stavu progresivní rockové hudby a možnostech jejího zapojení do hudební výchovy, 2011; či Mgr. et. Mgr. Jany Horáčkové, PhD. zkoumající hudební preference a možné adekvátní přizpůsobení ŠVP výsledkům průzkumu, 2011; samotný dílčí průzkum preferencí pravidelně provádí učitel ZŠ sv. Voršilky pan Adam Rosa, tento fakt jsem zjistil při provedení průzkumu této práce).

Dílčím sondám do problematiky hudebních preferencí se ve velké míře věnují témata kvalifikačních prací (na Univerzitě Palackého v Olomouci Holinková, 2001; Zrůstová, 2002; Kostrhounová, 2004; Dokutilová, 2009; na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem Horáčková, 2011; na Ostravské Univerzitě v Ostravě Radimcová, 2011). Výsledky jejich průzkumu budou reflektovány dále v práci.

3 Metodika vlastního výzkumu

Cíl výzkumu měl splnit dva vytyčené body:

- Hypotéza č. 1. Výzkum bude sledovat předpoklad, že předchozí sondy splňují a objasňují preferenční mapy pubescentů. Průzkum byl proveden komparací dat získaných na základních školách vybraných náhodným výběrem, a vždy jedné třídy z ročníku 7. – 9., (pokud to bylo umožněno, také pomocí náhodného výběru, snad kvůli tomu se podařilo provést výzkum převážně na západní straně Olomouce) a dostupné literatury. Vzorek vzešlý z průzkumu čítá 335 probandů ze šesti základních škol (Základní školy Holečkova 10; svaté Voršilky, Aksamitova 6; Stupkova 16; Svatoplukova 11; Gymnázia Čajkovského 9; Gymnázia Hejčín, Tomkova 45).
- Hypotéza č. 2. Při komparaci preferencí dětí hrajících na nástroj a nehrajících lze nalézt pravidelné odlišnosti a tím opodstatnit roli základních uměleckých škol při formování hudebního horizontu mládeže. Výzkum byl proveden na Základních uměleckých školách Iši Krejčího, Na vozovce 32, a Žerotín, Kavaleristů 6. Vzorek čítá 63 probandů.

3.1 Konstrukce dotazníku

Struktura testů bude následující. První sada otázek bude složena z žánrových preferencí (podle Mužíka, 2006, 2007 a Rentfrowa, Goslinga, 2003), druhá z preferencí vlastností hudby (podle Mužíka, 2007 a Rentfrowa a Goslinga 2003). Třetí se bude skládat z Rosenbergovy škály sebehodnocení. Z kvantity výsledků a kvality zkušenosti z dosažených úspěchů těchto výsledků například v různých kroužcích lze u dětí kroužek navštěvujících usuzovat na kladnější sebehodnocení. Pokud tomu tak skutečně je, bude zajímavé, nakolik se u dětí navštěvujících ZUŠ výsledky od ZŠ liší či zda vůbec (viz 7 Závěr, s. 96). Ve čtvrté sadě otázce zjistím preferované hudební medium – oblíbený informační kanál, kterým je zpřístupněn vstup a etablování hudebního objektu (podobně Bek, 2003). Pátá sada otázek pak bude obsahovat zjištění nejčastější funkce hudby (podle Mužíka, 2007). Zbylé otázky se budou věnovat demografickým datům (věk, pohlaví, návštěvnost při testu na ZŠ i ZUŠ, otázka hry rodičů na nástroj).

V dotazníku chybí možná nejdůležitější položka, a to délka poslechu. Vzhledem k předchozím dotazníkům však lze obecně tvrdit, že mládež věnuje poslechu hudby velmi mnoho času (až 91% poslouchá denně Radimcová, 2011, s. 128; 86% Horáčková, 2011, s. 92; 60% Mužík, 2009, s. 77). Bohužel nelze z těchto informací zjistit, která skupina (viz Faktor 1–4, s. 31–34) poslouchá hudbu častěji, ani jak jsou na tom jedinci s vysokým počtem kroužků. Vysokou četnost poslechu hudby lze však z výše psané literatury obecně předpokládat i pro vzorek tohoto výzkumu.

3.2 Předvýzkum

Dotazník byl testován na náhodně vybraných probandech ve věkovém rozpětí 11–12 let. Tento věkový rozsah se zdál jako hraniční (viz níže), Výsledky přinesly cenné informace v tom ohledu, že testové otázky bylo možné použít v přímé konfrontaci s probandy přímého výzkumu. Procesu vyplňování předcházela krátký stručný návod z mé strany. K žánrům *pop*, *soul/funk/rhythm'n'blues*, *country*, *folk*, byli po dotazech ze strany testovaných probandů přidáni interpreti jako reprezentativní příklad (viz Příloha č. 1, s. 108). Položky vlastností byly kvůli úspoře místa již před testováním dotazníku úsporně sdruženy do polarizovaných otázek („líbí se ti hlasitá nebo tichá?“), v testu byly úspěšně pochopeny a vyplněny. Stejně tak test sebevědomí byl reliabilní (výsledky 13-17 bodů, o validitě lze těžko konstruovat jasné závěry kvůli škálové metodě otázek, Krejčířová, Svoboda, Vágnerová, 2009, s. 362). Obecně test dotazníku dopadl úspěšně.

3.3 Výběr věkového rozptylu u probandů

Zvolené ročníky byly mnou upřednostněny na základě následujících faktů. Lidský jedinec hudbu vnímá jako průsečík zachyceného (paměť) a anticipujícího (očekávání) myšlení v určitém okamžiku (Zofia Lissa, viz Luska, 2006, s. 48). Poslech není tedy plynulý tok, ale sled uzavřených útvarů, jejichž analytické a celistvé uchopení je určujícím apercipčním činitelem (tedy expoziční vnímání hudby podle Karla Janečka, 1968). Pozornost, zaměřenost, schopnost vydělovat z komplexu jednotliviny, provádět s nimi myšlenkové operace – modifikace a transformace – to jsou určující kognitivní operace, které jedinec musí umět (Luska, 2006, s. 32.). „*Prostřednictvím pasivního a i*

aktivního poslechu posluchač vstřebává, internalizuje pravidla, která jsou příznačná pro jeho vlastní kulturu. [...] Orientuje se v percipované hudební struktuře natolik, že dochází k uspokojování, ale také k očekávání ve smyslu hudebně psychologickém a estetickém.“ (Luska, 2006, s. 34).

Aby mohl uchopit hudební dílo jako celistvou strukturu znaků, významů, funkcí, musí posluchač umět rozeznat varianty podstatných znaků hudebního objektu jak racionálně, tak i pocitově – sjednotit vektor hudební kvality z hlediska struktury (racionální vnímání intervalů, rytmu) a významu (obecně o struktuře a hodnotě Zuska, 2001, s. 118–123; hudební výrazové prostředky, dichotomie konsonantnosti a disonantnosti, tendence uspořádat materiál tonálně centricky; Luska, 2006, s. 34). Již z Piagetova rozboru ontogeneze osobnosti z pohledu kognitivní psychologie vyplývá adekvátní výběr na základě výše žadaných operací z řad dětí od 12 roku, kdy dochází k přechodu od stadia konkrétních logických operací k abstraktním. Vzniká schopnost rozlišení kategorií forma a obsah, dítě je schopno operovat s hypotetickým, možným výrokem, vyvozovat důsledky, ověřovat jeho výpovědní hodnotu (souvisí s vývojem sémiotické funkce řeči, s konstrukcí pojmu) a stanovit závěry pravdivosti. Dále je schopno použít kombinatoriku, kvaternionitu (grupu čtyř transformací: identickou, inverzní, reciprokou a inverzní k reciproké, což je korelace k identické) a na jejím základě rozvíjet formální operační schémata proporce ($X:Y = 2X:2Y$), dvojitých systémů referencí (jedno těleso o rychlosti v je k druhému o stejné v' nehybné) a pravděpodobnosti (proporce konkrétních pravděpodobností z množství prvků – např.: z 9 prvků jsou 3 a z 6 prvků 2 žadané, pravděpodobnost jejich výběru je tedy $3:9 = 2:6 = 1:3$ – a jejich možné kombinace při náhodném výběru prvků). Nalézají vyčerpávající způsob výčtu všech signifikantních prvků, i když nedokážou tento způsob matematicky pojmenovat (Piaget, 1966, s. 98–103). Teprve poté je dítě schopno indukce zákonů (vydělovat a ověřit možnost korelace jakýchkoliv vydělených faktorů ovlivňujících výsledek zkoumané operace), stejně tak jako jejich transformaci a zachování z dřívějšího údobí – je schopné myšlenkové rekonstrukce zkušenosti, analyzování kvalit a faktorů a transformaci do hodnotového horizontu (Zuska, 2001, 118–123).

Piagetovu teorii rozpracoval a doplnil Gardner (Luska, 2006, s. 47) o tvořivý, percepční (kognice allà Piaget) a senzitivní model (emocionálních responzí, jejich funkci, průběh, internalizaci postojů při etablaci estetického objektu). Tento vývoj je završen ukotvením symbolu v uměleckou aktivitu (z prozkoumávání symbolu v percipovaném a následně apercipovaném obrazu světa se vytváří představa, pomalu určující další činnost, vzniká motivace – vědomá a smysluplná činnost za účelem integrace z ní vyplývajících výsledků do jasně vymezeného systému hodnot, norem, a z nich plynoucí pocit uspokojení ze „zapadání“ částí do celku → naplnění potřeb, tamtéž). Gardner ovšem považoval toto údobí za směrodatné v koncipování uměleckých potřeb, další období rozšiřující kognice (přerod předoperačního a konkrétně operačního myšlení na abstraktní ve věku 12 let) považoval jen jako extenzi, rozšiřování rozpětí možné kvantifikace výsledků v již završeném, svébytném sebe-systému dítěte (více Gardner, 1999, 2006). Tento systém lze teoreticky považovat za směrodatný, ovšem z výzkumné praxe je jednoduše známo, že až děti kolem 12/13 let jsou schopny celého pochopení, vydělení z procesu myšlení a abstrakce svých vlastních emocionálních stavů libosti/nelibosti a tedy jakýkoliv test ve formě škály teprve pochopit, natož operativně, z distančního hlediska, působit introspektivně na své vlastní prožitky (Piaget, 1966, s. 46–7, Nakonečný, 2009, s. 163, Zuska, 2001, s. 94–6). Pro testování kvalitativními testy je tedy Gardnerova teorie lákavým polem výzkumu, pro škálově koncipované dotazníkové průzkumy však nepoužitelná (je nutné rozlišit škály od testu dotazníkem, kde v prvých proband odpovídá na přímé otázky svých vlastností – výpověď o něm lze interpretovat ne přímo z explicitního významu otázky, nýbrž nepřímo z reakce probanda, například na kolik s daným faktem souhlasí; u druhých netuší, na co jsou otázky zaměřeny – jsou nepřímé, ovšem získávají přímá explicitně daná data – a tím je zajištěna validita testů, neboli odpovědi vypovídají o datech, na které se otázky ptají, viz Krejčířová, Svoboda, Vágnerová, 2009, s. 318–350). Z čistě pragmatického hlediska důvodu provedení tohoto výzkumu pak ostatní práce v české provenienci vlastně nemapují populaci věkově níže než 14 let (Mužík, 2007, 2009; Franěk, Mužík, 2006; 2008), obecně se pak preference neposuzují u jedinců níže než 12-11 let (Rentfrow, Gosling, 2003; Schwartz, Fodus, 2003).

V tomto výzkumu posunutá hranice k 13 roku je z čistě praktických důvodů, kdy puberta a tím i vznik abstraktní logiky a percepce předmětů – pojmů – je již zcela „zaběhnuta“. Při vzniku abstraktního myšlení totiž dochází k etablování „pojmu“ – množiny vymezené společnými vlastnostmi určitých předmětů v ní umístované. Například slovům v lidské řeči, konotativním derivátům emocionálního vnímání mezilidských vztahů, etických zkušeností, vztahu k umění. Tento proces je celoživotní, proto internalizace hodnotového žebříčku dospělých nemůže být záležitostí jediného okamžiku, z čehož vyplývá nutná prodleva, v případě výzkumu jednorocní, nehledě na individuální odlišnosti u věku při akceleraci pubescence (viz Střední školní věk: Puberta, s. 21). Dítě si sice vytváří hierarchii hodnot, výsledky uchopení vnějšího hudebního prostředí a jeho zpracování jsou zaznamenatelné až po časové prodlevě (potvrzují to například výsledky výzkumu vývoje sluchu pro harmonii, kdy největší skok v ročním nárůstu úspěšnosti pro testy jako a) konsonantnost a disonantnost, b) určení počtu tónů souzvuku, či c) ve dvakrát exponované řadě nalézt změněný souzvuk, byl mezi 12 a 13 rokem a udržování stejného skóre se objevovalo až do 15 věku – viz test II. a III., LUSKA, 2006, s. 121). Spolu s rozvojem emocionálních odpovědí si dítě vytváří ze systému symbolů specifické kulturní kódy, kdy slovo kultura znamená uznání hudebně kulturních konvencí. Hudební aktivity jsou pak jedinci smysluplné (Luska, 2006, s. 47). Zároveň jejich nově nabyté schopnosti nalézají uplatnění v získávání informací čistě preferenčního – zájmového typu (Nakonečný, 2009, s. 163). Jedná se o proces enkulturace (socializace, tedy funkcionálního působení sociálního prostředí) spolu s adaptací (což J. Luska, stejně jako D. J. Hargreaves považují za vyšší množinu, jejíž součástí enkulturace je, jedná se o hudební vzdělávání de facto hudebního kulturního okruhu evropské provenience, vykrystalizovaného v průběhu posledních 400 let, Luska, 2006, s. 50).

3.4 Žánrové zařazení

Podle studie Rentrowa a Goslinga se nabízí provedení klasifikace na základě testu preferencí vybraných osob. Bude jim nabídnuta řada alternativ žánrů a subžánrů. Zvolí takovou možnost žánru, která je jim známa (u zavádějících položek je dodáno jméno

performerů), popřípadě akceptací stručné charakteristiky dané položky ze strany dotazujícího.

3.4.1 Výběr žánrů

Výběr žánrů byl velice kvalitně zpracován u studie Františka Mužíka a Marka Fraňka (2006). K jejich zvoleným, na základě průzkumu u zkušebního vzorku respondentů přesně vybraným hudebním žánrům, byly zařazeny zvlášť další, v dnešní době atraktivní a známé subžánry (punk, indie), které sice patří pod vyšší třídy žánrových dimenzí (elektronická hudba, metal, rock), svým stylovým charakterem (indie, zkratka pro independent music, je alternativní hudbou, nepodléhající konformnímu očekávání posluchačů a zažitým stylovým klišé, je směsicí všech žánrů, od rocku přes metal až po elektronickou hudbu) se z nich však vydělují. Pro posouzení libosti/nelibosti byla použita podle Mužíka a Fraňka sedmistupňová Likertovská škála.

3.5 Typy testů osobnosti

Důvod absence *Eysenckova osobnostního dotazníku* (test extroverze a neuroticismu), vězí v ne zrovna velkém přínosu informací. Test Fraňka a Mužíka (2006) zjistil mírnou korelaci pouze u míry *extroverze* (potence podráždění – *neuroticismu* v preferenci hudby tedy nehraje roli!). Korelační skóre však bylo mírné (kf. $\approx 0,2$; i když $p < 0,05$). Jeho užití je spíše nadbytečné. Faktem proti je také časová náročnost dotazníku (i když jeho objektivnost při užití lži skóre, metody nucené volby a maskovaných otázkách z něj činí ideální nástroj měření, na rozdíl od nebezpečí subjektivity v dotazníku vybraných hodnotících škál), ale hlavně jeho neadekvátnost k hudebním preferencím. Pokud průzkum sleduje odpovědi na otázky libosti/nelibosti či oblíbenosti určitého kritéria, důležité je srovnání s libostí/nelibostí dalšího kritéria jedince. Hodnotové mapy, hierarchie a vrstvy se odrážejí na osobnosti jedince, respektive s ní interferují a v některých situacích ji dokážou i změnit (myšleno vychýlit ne mírně odlišným směrem a intenzitou reagování; čistou změnu extroverta v introverta nepředpokládám jako možnou). Míra *extroverze a neuroticismu* je však již Svobodou (2009) zamýšlena jako velmi stabilní po celý život jedince. Hudební preference však

Mužíkem a Fraňkem nikoli, stejně tak jako další stránky osobnosti – sebehodnocení, sebepojetí a sebedůvěra, nebo hodnotové mapy osobních preferencí cílů, bytí, chování (např podle Rockeacha, více rozvedena v Mužíkové disertační práci, 2009). Do dotazníku tak byla vměstnána *Rosenbergova škála sebehodnocení* (také kvůli časové nenáročnosti), která se po celý život vyvíjí a možná tudíž souvisí i s vývojem preference.

4 Základní pojmy

4.1 Recepce

Repecí rozumí Poledňák podle Fukače strukturu všech procesů začínajících u jedince (psychické procesy percepce a apercepce, tedy determinanty věku, osobnostních charakteristik, hudební zkušenosti) a končících u celé společnosti (sociální skupinové chování jako předsudek, stereotyp, kvalita a charakter prostředí, způsob, jakým je skladba uvedena) při participaci na procesu hudební jev (myšlenka, nápad) – produkce (kompozice) – interpretace (uvedení) – recepce (přijetí jedincem a společností, Poledňák, 1984, s. 133–141).

Existuje celá řada zajímavé typologizace typů hudebních posluchačů na základě osobnostních vlastností a způsobu hudebního poslechu, intenzity a délky hudební kvality (tzn. informaci vnímanou jako počitek, vjem, který přerůstá v potřebu, směřující k uspokojení při naplnění očekávané estetické kvality, Poledňák, 1984, s. 354). Adornův expertní – idealizovaný posluchač v praxi neexistující, dobrý posluchač – rozumí celistvému procesu etablování hudebního objektu neteoreticky a intuitivně, vzdělanecký konzument – číhající na určité okamžiky a tvořící oficiální hudební recepce, emocionální – prožívající, „odporující“ – konzervativní, jazzový, konformní – posluchač zábavné hudby, funguje na základě zvyku. Nebo J. Koblewska-Wróblowé typ polysenzorický (převažují senzorické zážitky jako např. tanec, divadlo, film), představový (při uchopení artefaktu vychází z představ i daleko za hranicí vzniklého hudebního objektu), intervenující (verbalizovaný obsah např. programní hudba), analyticko-formální (zážitek se opírá o strukturu), averzní (má odpor k recepci, Poledňák, 1984, s. 333-41). Právě další typologizace Rentfrowa a Goslinga (2003), analogicky uplatněná i v Mužíkové a Fraňkové studii (2006) vymezuje určité typy posluchačů, k tomu na základě nových statistických analytických metodách faktorové analýzy, T-testu Spearmanova korelačního koeficientu. Výsledky takto získané lze shrnout v podstatě tabulkou Rentfrowa a Goslinga, kdy psychickým dimenzím osobnosti odpovídají určité hudební, vyznačující se určitým ikonickým i indexovým spřízněním s danými prožitkovými strukturami myšlenkových operací inicializovaných osobnostními

dimenzemi (viz Příloha č. 1, s. 106). Zatímco Schwarz a Fetus se soustředili na psychometrické testy na základě již stanovených tří typů hudebních preferencí (shlukovou analýzou) na posluchače lehké hudby – konformní s psychickými bloky sexuality, těžké – tvrdohlaví s potřebou dominance a nízkým sebevědomím a eklektické – spíše bezproblémové, Rentfrow a Gosling (2003) zjistili segmentaci posluchačů zjištěných faktorovou analýzou a shluky žánrů porovnávali s psychotesty (výsledky viz Příloha č. 1, s. 108). Nakonec Mužík rozčlenil posluchače na 6 dimenzí, např. Estetici a Alternativci jako hudebně aktivnější s nezájmem o atraktivitu, Rockeři a Hiphopeři spontánní (hiphopeři k tomu egocentričtí) s větším zájmem o image, Popíkáři a Tradicionalisté se zájmem o média, mírnou xenofobií, slabým sebevědomím a podřízeností druhým. Pubescentům se věnuje Schwartz a Fetus (2003), nerozdělil však jejich výsledky od adolescentů a tak nemohou být přesně porovnatelné s výsledky tohoto výzkumu. Nakonec Mužík využil přístupu faktorové analýzy při popisu adolescentů, faktory odpovídají výzkumu Rentfrowa a Goslinga. Kvůli absenci pubescentů je však studie opět nepoužitelná, stejně jako u Mužíkova (2009).

4.2 Střední školní věk: Puberta

Období je charakterizované jako bouřlivé, nerovnoměrné. Dochází k sekundární akceleraci vývoje, urychlení činnosti pohlavních žláz kvůli aktivitě hormonů nadledvinek a hypofýzy. Tyto žlázy dráždí nervovou soustavu pubescentů a velmi ovlivňují jejich citové ladění, chování, psychiku. Pro zpěváky je to nemilé období zvýšeného růstu hrtanu, prodloužení hlasivek se změnami výšky, síly, barvy a polohy – mutace. (Poledňák, s. 305)

V tomto věku dítě postupně přechází od synkretického, globálního vnímání na analytickou práci hudebního materiálu. Souvisí to s přechodem od konkrétního logického myšlení k abstraktnímu, dítě si zařazuje objekty do schémat – pojmů (souhrnu vlastností prvků určité množiny, Piaget, 1966) a pojmenovává je slovy (to již není jedinečný objekt, ale prvek množiny, tzn. má určité společné vlastnosti, Poledňák, 1984, s. 249).

Se vznikem fantazie, emočního rozvoje a po počátcích sociální gramotnosti – empatii, projevuje se poslech výraznějším psychickým zpracováním, dítě hledá citové opojení, extázi z hlasité taneční hudby, nebo typu, jenž boří konvence, rebeluje a vyzývá k akci. Souvisí to s hledáním identity (Sedlák, 1990, s. 360).

Hudební subjekt vnímá hudební prvky uvědoměle, ne jako kopie minulého, ale jako zpřítomnělé prožitky (pokud se s nimi identifikuje), které anticipuje. Při oblibě tohoto očekávání vyhledává tento typ častěji, tedy buduje si svůj styl – hudební žánr! (Sedlák, 1990, s. 307). Fáze raného dětství (vtiskování = probouzení pozornosti, zvědavosti) je bořena vzpourou, fází dospívání (model adopce kulturního modelu → vzpoura → přijetí revidovaného modelu v adultním stádiu adolescence, viz 4.3.4 Postoj, s. 26).

Dítě rozlišuje mezi hudbou ve školním prostředí a vlastním výběrem – na základě vlastní budované osobnosti. S prohloubeným subjektivismem, denním sněním, fantazií, emocionálními erupcemi, sexuálním podtextem milostných písní a erotickými představami hudebního prožitku, vznikem svědomí a formováním identity, místa mezi lidmi, pochopením k vlastnímu já a potřebou dosáhnout něčeho úžasného a neobyčejného, je hudba „[...]přímo předurčena, aby hrála významnou úlohu v životě dospívajících, aby plnila funkce, jež jsou formulovány životními (emocionálně intelektuálními) potřebami mladých lidí.“ (V. Příhoda, Poledňák, 1984, s. 251). Pokud z výše uvedeného vyplývá tvrzení, že hudba je jednou z významných složek utváření osobnosti dospívajícího, je proto pro pedagoga důležité zjistit, jaké souvislosti existují a mohou sloužit pro pozitivní působení na osobnost hudbou. Studie Mužíka (2007) se snaží odhalit funkční vazbu hudby na vnímání zvukové reality jedince (výrazně intenzivní hudební vlastnosti slouží u hudby mladistvých k zahánění nudy a dokonce vyplnění ticha – jejich touha po extrémních polohách se projevuje i u černobílého vidění světa (Nakonečný, 2009, s. 126), s přibývajícím věkem však tento trend upadá, začínají vidět svět „barevně“, viz 5 Výsledky a interpretace, s. 28). V další práci Mužík sleduje další determinanty hudebních preferencí (viz Faktory ovlivňující preference, s. 25)

4.3 Preference, postoj, vkus

K definici pojmů vkus, preference, postoj, uceleně shrnul Mikuláš Bek (2003, s. 30–31). Vkus označil za možný ideologizující pojem, nesoucí konotaci (mít vkus a priori implikuje tvrzení „dobrý“ vkus – nemá-li dobrý vkus, nemá vkus) znehodnocující nestrannost (stejně tak český „vynález“ hudby artificiální x nonartificiální působí elitářsky – v pejorativním významu slova – a je zcela zavádějící v použití latinských pojmů „umělecká“ „ne-umělecká“, které například v angličtině znamenají „umělá“ a „ne-umělá“).

4.3.1 Vkus

Poledňák mluví o systému preferencí a hodnot, uplatňovaný v oblastech umění, módy, životního způsobu (1984, s. 409). Při formování a uplatnění se projevuje kulturní determinace realizovaná systémem tzv. kulturních vzorců. Vliv na nositele vkusu (osobnost jedince, tvořená souborem motivů a postojů) má nejvíce mikrostruktura (rodina, neformální skupiny). Paralela mezi rysy osobnosti a hudby je také dokázána (Franěk, Mužík, 2006) Existují tři hlavní momenty podílející se na kreaci hudebního vkusu: sféra hudebních zkušeností (dimenze osobnosti získaná apercepce), sféra mimohudebních vlastností osobnosti (sféry jako volní, postojové, motivační, scelující inteligencí jedince, chápané v pojetí Piagetově jako vtiskované kontakty vztahů mezi subjektem a objektem – reflektované a reflektující já) a sféra kulturní determinace (kultura jako racionální převzetí historické zkušenosti lidstva získané recepce, Poledňák, 1984, s. 410). Z dnešního pohledu je již zavádějící tvrzení, že posluchač nonartificiální hudby více podléhá konformitě a skupinové ideologii. V populární hudbě se etabloval styl *indie* – independent music, který se přímo programově vyhraňuje proti zažitým a ustáleným vzorům davové preference a snaží se schválně provokovat nezařaditelností, experimentálností a individualizací hudební produkce; opakem jsou tendence ve sféře artificiální hudby, kdy oficiální kruhy zabředly v typizovaných druzích hudebních vlastností romantických oper a jejího klišé a na druhé straně snahou o nadlidský výkon virtuózů místo internalizace prožitku v umění adekvátního tvůrčího myšlení při uchopení hudebního objektu, vzniká *taste cultures* – kulturní vkus vertikálně segmentovaných shluků, grup, ekonomicky hierarchizovaných sociálních tříd – podle Adorna fetišový, zlovykový; vertikálně ve smyslu vizualizace horizontálně členěné

hierarchie (obecně o „*taste cultures*“ Bourdieu, 1986, konkrétně Simmel, 1997). Konstrukce sociálních tříd vyžaduje potřebu (a tím jsou třídy i motivovány) uznání členství v adekvátních skupinách s možným xenofobním nazíráním na ostatní – elitářství, snobství. Z toho pak vzniká obliba oper, romantických klišé (ovšem draze zaplacených), obdiv technických výkonů a útlum opravdově užívaných estetických zážitků (Cafourek, Poledňák, 2007, s. 55-57; autoři dále dehonestují současný trend superlativů, na druhé straně poukazují na poptávku ze strany posluchačstva po novátorské režii, poptávce po DVD, výběru ne nejdražších, ale kritiky nejlépe hodnocených inscenací – má z toho vyplývat fakt, že jak v žánru pop, tak i ve vážné hudbě jsou vždy posluchači buď vnímaví – esteticky motivovaní pro nové zážitky, a zakonzervovaní – rigidní, vidící očima předsudků). Spíše je nutné definovat, co nonartificiální hudba znamená, vysvětlit její kvality nejen hudebně-estetickými analýzami, ale hlavně socio-kulturními podmínkami. Kvalitativní diferenciaci recepce a z ní vzniknuvší vkus (hodnotící nálepkou dobré, špatné) lze vysvětlit pouze popisem společenského systému a jej formujících procesů (Poledňák 2006, s. 114). Nelze generalizovat posluchače vážné hudby jako jediné povolání pro tuto sféru a oddělovat je od ostatních, kteří mohou být (a skutečně jimi jsou, viz Bek, 2003, s. 225–233) i vzdělanými konzumenty (podle Adornovy typologie).

H. G. Gadamer s tvrzením, že v současné době existuje obrovský rozptyl hodnotového žebříčku. Vkus již nemá celistvou, uzavřenou hranici. Odlišné od známého (společností uznaného dobrého) nemá být a priori špatné. Místo diktatury „*vkusu tak nastupuje pohyblivý ,mysl pro kvalitu*“ (Poledňák, 1984, s. 410).

4.3.2 Preference

Rovněž tento pojem neoznačuje Mikuláš Bek za bezproblémový. Sociologovi se při výzkumu „*preference*“ nejedná o upřednostňování jednoho žánru nad druhým a zkoumáním těchto upřednostněných žánrů, ale o míru, o zmapování hodnotového horizontu posluchače. Zajímají jej tedy všechny hodnotící soudy, z nichž může usuzovat na míru vnímaných hudebních kvalit (ne jejich uchopení, k tomu je třeba hudebních testů) estetického objektu. Otázka „*máš raději techno nebo ,klasiku*“ je vágní. Za prvé

polarizuje dvě zcela jedinečné a strukturou i funkcí možná vzájemně propojené hudební dimenze, za druhé nenechává prostor k vyjádření právě míry oblíbenosti, i škálové vyjádření neukazuje oblíbenost, či odpor, ale jen poměr, co mám raději – např. jestli vodu, nebo vzduch (Bek, 2003, s. 30).

Autor vlastně nehovoří o preferencích, ale o postojích. Jejich výzkum umožní právě nahlédnutí na strukturu motivů, hodnot a kvalit, které posluchač vnímá a prožívá. Ovšem jen na pouhou strukturu, ne jejich význam, který je třeba zkoumat testy – charakterizací etablování hudebního objektu.

Jako nejlépe vystihující pojem vymezil Bek slovo „hudebnost“. Již Vladimír Helfert operoval s termínem jako sférou schopností, dovedností, vloh, nadání, ale i receptivní, tedy i postojovou složkou (Bek, 2003, s. 31). Pravdou je, že postoje jsou ovlivněny všemi složkami hudebního slyšení a myšlení. Otázkou je, do jaké míry je může člověk zhodnotit a zjistit příčinnost a následnost u recepce prostřednictvím *dotazníku!*

V práci budou uvažovány možnosti hudebních preferencí jako souboru postojů jednotlivých složek hudební recepce, které jsou ovlivněny „aktivitami“ jedince (schopnosti, vlohy). Jejich popis jde však nad rámec práce. K celistvému popisu koncepce postoje (jeho vznik, funkce, transformace, tedy aplikace kvalitativního longitudinálního a experimentálního výzkumu) je však hudebnost z výše zmíněného textu esenciální. Práce tedy může popsat pouze stav preferencí huby, ne ozřejmění jejího smyslu.

4.3.3 Faktory ovlivňující preference

V práci disertační Mgr. et Mgr. Jany Horáčkové, P.h.D., je rozčleněn zmíněný termín do čtyř kategorií, spíše dichotomií. Korelace není vyloučena, jen se vyskytuje za určitých podmínek (lépe vyskytuje se při průniku subsfér z celistvě vymezeného prostoru jednotlivých faktorů), a to *rodina, vliv vrstevníků, media a individuální a situační proměnné* (předchozí faktory lze označit jako exogenní činitele, poslední jako endogenní). Koncepci verifikují výsledky průzkumu (soustředil se toliko na subsféru media – rádio, roli vrstevníků a osobnostní determinantu, zjištěné výsledky porovnané s teoretickou částí zjistily korelaci mezi mírou socializace, tzn. začlenění do vrstevnické

skupiny, uznání rodinou, internalizace vnějších kvalit, a na druhé straně shodností preference jedince a vlivu daného faktoru, např. začlenění do vrstevnické skupiny, uznání v rodinném kruhu, napomáhá velmi podobná preference, stejně jako pocit uspokojení z libosti tabulkových výsledků top 10 hitparády hudebních stanic, Horáčková, 2011, s. 20–68).

Zmíněné vlastnosti budou v práci sledovány v každé kapitole, stejně jako další vliv volnočasových aktivit a vlivu hry na nástroj.

4.3.4 Postoj

Klasický pojem především sociální psychologie, kde je popsán jako mentální a nervový stav pohotovosti (G. W. Allport), nebo ještě lépe jako orientační odpověď, tj. jakási dispozice v intelektuální a emocionální oblasti, tíhnoucí k jednání v určitém směru v určité intenzitě (P. Swartz). Iniciátorem procesu etablování postoje je zkušenost. Postoje jsou pak jakýmsi pozůstatky opakovaných procesů vjemů a na tomto základě není zkušenost pouze navršována, nýbrž zostřována a vzorcována. Dochází k učení. Toto učení je velmi závislé na prostředí a vnímané skutečnosti (zkušenost získaná: komunikací – přejmutí hotových schémat hodnocení, modelu – přejmutí chování, působností instituce – příslušnost k organizaci; Nakonečný, 2009, s. 176)

Při ontogenetickém vývoji hudebnosti dochází k již předestřenému modelu adopce -> konflikt -> přijetí revidovaného (viz 4.2 Střední školní věk: Puberta, s. 21). Mladiství pak nevnímají hudbu primárně jako požitek z pramene estetického zážitku, ale jako požitek z pocitu sounáležitosti ze sociální příslušnosti k určité skupině. (Poledňák, 1984, s. 281).

Zájem přitom souvisí s kategorií postoje a vkusu, je implikován pozitivním postojem k jevu, situaci. Existuje také souvislost mezi zájmem a stálostí v činnosti – zvýšený zájem znamená zvýšenou produktivitu (Poledňák, 1984, s. 280). Je to vlastně potencionální spouštěč motivační činnosti (ne motivace samotné).

Hlavním rysem postoje je ale jeho projev v chování, na základě hodnotícího soudu následuje pobídka k jednání.

Právě Rentfrow a Gosling se pokusili o zmapování této důležité vlastnosti (a vlastně jedné z mála precizně měřitelných z hlediska behaviorální psychologie, Rentfrow, Gosling, 2003), přičemž vznikl jejich osobnostní plán rozdělený do skupin, charakterizovaných například mírou fyzické zdatnosti, sociální dominance, sebevnímanou inteligencí, politickým liberalismem, osobní atraktivností, konservatismem, otevřeností vůči zkušenostem (viz Příloha č. 1, s. 106). Také práce Beka (2003, s. 202-230) se pokusila zmapovat společenské a skupinové předsudky. V Mužíkové práci (2009, s. 89–108) pak autor operoval celou baterií testů, např. mládeží vnímané problémy společnosti, drogy, ekologie, víra, hodnoty „čím chci být“ a čeho chci dosáhnout“. Tato práce nemůže sledovat zmíněné determinanty, testové položky by značně rozšířily už tak dost hraniční dotazníkovou formu pro mladistvé.

5 Výsledky a interpretace hlavního průzkumu

Pomocí faktorové analýzy byly zjištěny čtyři signifikantní faktory – dimenze (podle Mužikovy terminologie v jeho studii, Mužík, 2007), vyznačující se navzájem značnou dichotomií, ovšem nezanedbatelné procento implikuje korelaci mezi získanými parametry – dimenzemi. Byla použita analýza generalizovaných nejmenších čtverců s rotací Equamax (program SPSS). Po Kaiserově normalizaci byly extrahovány 4 faktory. Zjištěná tabulka vhodnosti nevykazovala dobré hodnoty pro interpretaci výsledků (nulová hypotéza o shodnosti korelačních maticí mohla být zamítnuta). Pro zjištění adekvátnosti testování byla provedena konfirmační analýza (program AMOS, viz Tabulka č. 2, s. 29). Adekvátnost matice byla potvrzena při hladině významnosti $\alpha = 0,603$ (nulová hypotéza, že původní korelační matice se shoduje s korelační maticí níže uvedeného modelu faktorů, nemůže být zamítnuta, model je tedy vhodný, Urbánek, 1997, s. 65), viz tabulka níže. Pro interpretaci výsledků testu budou použity hodnoty konfirmační analýzy.

	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4
Blues	-,036	,759	,249	,087
Jazz	-,056	,794	,206	,096
Vážná	,008	,326	,499	-,058
Folk	-,119	,508	,412	,093
Rock	-,072	,089	-,081	,789
World music	,347	,248	,077	,300
Metal	-,171	,079	-,043	,738
Country	,208	,461	,178	,077
Soundtrack	,242	,335	,202	,118
Gospel	,092	,359	,411	,085
Pop	,873	,108	-,011	-,044
Rap/Hip-hop	,589	-,198	-,188	-,003
Soul	,845	,082	,065	-,148
Muzikál	,375	,274	,577	-,068
Lidová	-,129	,128	,862	,037
Dechovka	-,141	,177	,487	-,003
Indie	,302	,112	,114	,472
Punk	,011	-,019	,075	,558
Elektro	,621	-,133	-,086	,083

Chi-Square	Degrees of freedom	Sig. α
184,033	101	0,000

Tabulka č. 1: Explorativní Faktorová analýza generalizovaných nejmenších čtverců s rotací Equamax (Kaiserovou normalizací stanoven počet na 4 Faktory)

	Fac_1	Fac_2	Fac_3	Fac_4
Elektro	-,189	,000	,000	,534
Country	,490	,000	,000	,267
Indie	,155	,000	,310	,201
Soundtrack	,390	,000	,000	,288
Punk	,025	,000	,461	,032
Dechovka	-,049	,634	,000	-,036
Soul/Rhythm' n'blues	,000	,000	-,125	,848
Metal	,000	,000	,723	-,159
Rock	-,067	,000	,859	-,036
Vážná	,060	,540	,000	,044
Gospel	,395	,228	-,021	,146
Lidová	,000	,771	,000	,000
Muzikál	,013	,649	,000	,442
Rap/Hip-Hop	-,257	-,089	,033	,519
Pop	,000	,000	,000	,898
World Music	,240	,000	,226	,367
Folk	,709	,075	-,109	,024
Jazz	,680	,000	-,064	-,004
Blues	,717	,000	-,102	,004

Tabulka č. 2: Matice faktorů konfirmační faktorové analýzy maximum likelihood

Chi-square	Degrees of freedom, dále df.	Probability level, dále α
117,310	122	0,603

	Estimate	Variance
Fac_4	3,011	15,846%
Fac_3	2,715	14,288%
Fac_2	1,975	10,394%
Fac_1	1,847	9,72%
Total variance		47,975%

Tabulka č. 3 Rozptyl faktorů, faktory sytí 47% všech možných variant.

5.1 Vzorek

Z celkového počtu 335 probandů bylo 180 dívek, 155 chlapců, dále 139 hrajících na nástroj, 196 nehrajících. Výzkum byl proveden na území města Olomouce, v základních školách zvolených náhodným výběrem (viz 3 Metodika vlastního výzkumu, s. 13). Jedinců ve věku 12 let bylo 44, ve věku 13 let 107, 14 let 101 a 15 let 76.

5.2 Předchozí výzkum

Provedená analýza našla 4 signifikantní skupiny, které se shodují s klasifikací Rentfrowa a Goslinga. Co překvapuje, je rozdělení reflexivní skupiny na alternativní a tradiční, na druhé straně shloučení energické a mainstreamové skupiny do jedné. Provedené výzkumy v české provenienci přinesly vždy více skupin. Například Bek 6 (Brass & Country, Love All, Sweet Melodies, Pop Only, Classical Tradition, Soft Core, Hard Core) v nichž některé jsou zastoupeny v tomto průzkumu (Classical Tradition a Brass & Country jako tradiční, Soft core a Hard core jako opoziční Pop Only jako Konformní), jiné zcela chybí (alternativní). Nutno dodat, že výzkum byl prováděn na celé populaci, ne jen pubescentech. Celková odlišnost skupin je tak dána odlišným vnímáním nonartifciální hudby v průřezu historie (*folk* a *rap/hip-hop* by byly srovnatelné co do opoziční pózy, nebýt čtyřicetileté bariéry).

Mužikovy sondy (i když studovaly adolescenty staré 15–20 let, Mužík, 2007; 2009), přinesly výsledky 4 faktorů, stylem a žánrovým zařazením však odlišných. Alternativní a tradiční splynul do jednoho a z opozičního a konformního vznikly kytarová hudba, střední proud a elektronická hudba (stejně skupiny v jeho obou studiích). V diverzifikaci šel pak ještě a vytvořil z dalšího průzkumu skupinu až 6 posluchačů (metodou K-průměru z dat extrakce faktorů do skóre u každého faktoru ke každému probandovi) v nichž přibyli hiphopeři (*hip-hop*, taneční *elektro*) a transformovaly se skupiny tradiční a alternativní na estetiky (*vážná hudba, muzikál*), tradicionalisty (*folk, country*) a alternativce (*reggae, punk*). Z výsledků lze tvrdit, že u starších jedinců se víc vyděluje socio-kulturní specifikum nonkonformních posluchačů (hiphoperi byli ojedinelí a nevýznamní při průzkumu této práce, u Mužíka však ano, viz 5.5 Faktor 3, s. 33) a více nekonfliktních a konformních posluchačů rocku a

metalu (faktor vyznačující se žánry opoziční skupiny spolu s buřičským stylem neexistuje).

Ať se již tedy autoři věnovali stratifikaci a klasifikaci hudebních preferencí mladistvých, lze z dalšího průzkumu dokázat, že a) preference se velmi rychle a intenzivně mění a za b) zkoumaní pubescenti (věk 12-15 let) se vyznačující jinými hudebními preferencemi, taktéž odlišnými, což přináší opodstatnění nejen pro tuto práci psát, ale taktéž pro ji dále provádět znova.

5.3 Faktor 1

Se značnou širokou a nestálou orientací na minoritní hudební žánry jej lze označit jako *alternativní skupinu posluchačů*.

Vyznačuje se velkou pozitivní korelací proměnných – žánrů *blues, jazz*, dále střední pozitivní korelací *folk* a *country*. K těmto žánrům se přidává dále *gospel, soundtrack*, a *indie* s nízkou pozitivní korelací (pod hodnotu 0,3) a u žánrů *elektro* a *rap/hip-hop* je hodnota korelačních koeficientů nízká a negativní (kf. > -0,3). Podobnou strukturu (nestejnou kvůli odlišnému zastoupení žánrů) objevil i Franěk a Mužík (Franěk, 2006) a pojmenovali ji „komplexní a reflektivní hudba“. Docela očekávaný výsledek přináší pozitivní korelace mezi faktory 1 a 2 (vysoké koeficienty u vážné a tradiční hudby, viz níže), jednotlivé faktory by se mohly sloučit v jeden, dokonce se tak stalo u explorativní analýzy maximální věrohodnosti, kde vznikl jeden faktor složený ze zmíněných faktorů 1 a 2 a místo chybějícího faktoru 2 pak negace faktoru, tedy skupina posluchačů majících averzi ke zmíněným žánrům (*folk, country, vážná hudba, lidová, dechovka, gospel, muzikál*, viz Příloha č 2, s. 109). Oba faktory jsou vymezeny vůči dalším dvěma, posluchačsky charakterizovaným jako *konformní* a *opoziční* stylový výběr hudebních žánrů.

Problém je v další korelaci mezi faktorem – dimenzí 1 a 3 (jeho vypuštění by znamenalo snížení signifikantní hladiny významnosti o celých 5 desetín na netestovatelnou úroveň $\alpha = 0,025$). Tento vztah je spíše odrazem neucelenosti povědomí o sekundárních žánrech *gospel* a *world music*, které obecně v dotazníku vykazovaly problém ve výsledcích (chybí výrazný korelační koeficient ve všech faktorech, tím pádem

je v korelační matici takřka rovnoměrně zastoupen, více ve faktoru 1 a 4, méně ve faktoru 2 a 3, *world music* více pouze u skupiny 4, více znamená $kf. > 0,3$, méně pod tuto hladinu, podobný přístup bude uplatňován v celé práci, McDonald, 1991, s.56). Obdobně se nabízí interpretace, že žánr *indie* byl chybně interpretován jako revoltující a buřičský styl, podobný punku, patřícímu na třetí důležité místo ve výše zmiňovaném 3 faktoru (o celém spektru elektronické reflexivní hudby *indie* žánru intimní náladou zcela cizí buřičské hudbě nemají probandi nejspíše potuchy, viz Nitsuh, 2010). Jeho středně významný korelační koeficient tak zapříčinil toto dosti signifikantní „pouto“ vzájemného ovlivnění. Vhodnost žánru do skupiny položek v dotazníku je tedy zavádějící, ovšem obeznámenost žánrů vypovídá o vědomostní základně mladistvých, stejně tak jako o většinovém povědomí těchto minoritních žánrů. Neznalost většinovou populací je vlastně jedním z charakteristických rysů těchto žánrů (Nitsuh, 2010).

5.4 Faktor 2

Na rozdíl od *alternativních* posluchačů se vyznačuje tato hudební dimenze silným příklonem k historické, regionální a elitou ceněné hudbě jako kulturnímu dědictví. Rozhodnutí nazvat tuto skupinu posluchačů jako *tradiční, reflexivní a nároční* posluchači se jeví jako logické (ve smyslu pozitivně vnímaných vzájemných sociálních vztahů ve výrazně kulturně-společensky angažovaném prostředí, to je potvrzeno vyšší mírou hry na nástroj – širší a intenzivnější kontakt s profesionalizovanými institucemi a informacemi, viz 5.11 Hra na nástroj, s. 47).

Koeficient má nejvyšší pozitivní hodnotu u žánrů *muzikál, lidová a vážná hudba*. Střední hodnotu (koeficient 0,5), vykazoval vztah faktoru 2 a *dechovky*, spíše zanedbatelné procento (koeficient 0,225) pak i s *gospel* (tento žánr je problematický, viz 5.7 Žánry, s. 36). Přímý vztah s žánry skupiny 1 *alternativních* posluchačů není přímo prokazatelný (nízké koeficienty, viz Tabulka č. 1, s. 28), ovšem korelace se zmíněným faktorem byla popsána výše. U testů hlavních komponent s rotací Equamax byl znatelný posun u *lidové hudby* a *dechovky* (žánry měly takřka totožné výsledky, viz Příloha č. 3, s. 110). Souvislost mezi oběma žánry možná vypovídá o aktivní činnosti posluchačů této skupiny při pořádání místních kulturně-hudebních akcí (vyšší korelace

se hrou na nástroj – možného vystupování na besídkách, $kf.=0,369$, u počtu nástrojů až $0,371$, nebo i významná korelace u návštěvností opery, koncertu vážné hudby a muzikálu, $kf. \approx 0,35$). Začlenění žánrů *vážná hudba* ($kf. = 0,54$) a *muzikál* ($kf. = 0,64$) do jedné skupiny signalizuje očekávaný předpoklad spojitosti žánrů, vyplývající z podobné institucionální a sémiotické struktury etablování hudebního objektu – profesionální ve smyslu institucionálně vzdělaný hudební aktér a pojmy jako divadlo, jeviště, orchestr, styl romanticko-klasické syntézy 19. století transformované v novém hábitu muzikálů, tak v převládajícím zastoupení tohoto stylu v programech divadel a koncertních síní (roli populárního – umělého „mostu“ de facto převzala po operetě, Bek, 2003, s.151–160). Naopak k možnému zamyšlení je vhodný i fakt, že náročná a složitě strukturovaná kompozice není převážně směrodatným faktorem, jež posluchači této skupiny vyhledávají. Lze tak usuzovat z vyššího korelačního koeficientu u *lidové hudby* a *dechovky* oproti *vážné hudbě*. Samostatně měla *lidová hudba* největší sycení faktoru při použití generalizované metody nejmenších čtverců s rotací Oblimin s výsledky $0,941$ korelačního koeficientu (metoda se však nedá použít kvůli nízké hodnotě hladiny významnosti, viz Příloha č. 4, s. 111). Vzhledem k výše zmíněným hodnotám je tedy název faktoru dosti výstižný.

5.5 Faktor 3

Faktor má pozitivní korelaci u žánrů *metal*, *rock/hardrock*, *indie* a *punk*. Ze socio-kulturní funkce těchto žánrů (a ve spojitosti stejného názvu skupiny podle Rentfrowa a Goslinga uplatněného ve výzkumu Fraňka, Mužíka, 2007) lze vyvodit název *opoziční, agresivní a buřičští posluchači preferující kytarovou muziku*.

Spojitost *metal* a *rocku/hardrocku* byla více než očekávaná. Neudivuje tedy určující vysoké hodnoty obou žánrů (u obou žánrů ve všech typech analýzy překračovaly hodnoty koeficientu číslo $0,7$). Příbuznost žánru *punk* (ne hudební, ale preferenční) do této skupiny spolu s *indie* také nevybočuje z očekávaného zjištění vzájemného vlivu, překvapí však nízké koeficienty (*punk* $0,4$, *indie* pod $0,3$, tedy na pomezí nulového faktoru). *Indie* se jeví spíše jako problémový žánr (většina si pod ním zřejmě nevybavila

správné hudební vlastnosti nebo vůbec nějaké a rovnou jej označila neutrálně – 4 stupeň na škále, viz Faktor 1, s. 31). U *punk* lze pouze vyslovit neověřenou hypotézu o pozitivní korelaci zážitku živého vystoupení a libosti žánru u posluchače. Na koncert punkové skupiny se však teenager jen tak nedostane (i když mé zkušenosti z koncertů na festivalech Trutnov to vyvracejí, počet však rozhodně nepřekračuje významnou mez jakéhokoliv možného zobecnění) a je-li výše zmíněný předpoklad správný, je důvod nízkého skóre vysvětlitelný. Co ovšem udivuje, je nulový korelační koeficient u tohoto faktoru a žánru *rap/hip-hop*. Vypovídá to o transformaci socio-kulturních souvislostí a představ posluchačů tohoto žánru? Jestli ano, zdá se, že tento typ hudby není více závislý na buřičském agresivním modelu fanouškovství, ale jeho idiom libosti se transformoval na takový preferenční typ u posluchačů primární hudební základny – *mainstream* u (viz 5.6 Faktor 4). V testu se sice objevoval typický rapperský „styl“ vyplňování (rap 1, vše ostatní 7, zájmy a koníčky: „Jsem rapper!“), takových příkladů však bylo poskrovnu. A pokud cílem práce není zkoumat specifika minoritní fanouškovské základny, ale celistvý obraz hudebních preferencí u všech mladistvých, interpretace zařazení *rap/hip-hop* do *konformní* skupiny 4 je proto právě taková.

Jak již bylo zmíněno, faktor 3 pozitivně koreloval s faktorem 1, což bylo interpretováno jako latentní souvislost mezi *alternativním* a *buřičským* hudebním stylem (tzn. existence určitých kapel, splňujících obě žánrová vymezení), dále nenulovým korelačním koeficientem u *indie* a dokonce *word music* v závislosti na obou faktorech.

5.6 Faktor 4

Vysoké koeficienty u *popu* (0,89), *soul/funk/rhythm'n'blues* (0,84) a spíše středí *rap/hip-hop* a střední u *elektro* (kf. ≈ 0.5) zobrazují tuto skupinu jako *konformní* posluchače *mainstreamu*.

Pop a *soul/funk/rhythm'n'blues* spolu úzce souvisejí na spektru hudebního průmyslu. De facto každá zpěvačka posledních let ovládá jak R'n'B pěveckou polohu, aby „ukázala, že umí“ (negativní důsledek byl ukázán v show Československo hledá superstar, kde Pavol Habera spolu s Petrem Jandou poslal domů dívku, která podle nich

„drnčela jako motorová pila“, přičemž jen ukazovala hlasovou polohu R'n'B), tak chce zároveň zaujmout posluchače (většinou pubescenty) svým tanečním vystupováním, stejně jako tradičním vyznáváním textového a melodicky líbivého repertoáru populárního žánru (v termínech se jedná o *dancepop*, viz www.allmusic.com)

Střední hodnoty u *elektro* (0,53) a *rap/hip-hop* (0,519) znamenají spíše příklon k dané skupině, ale mohou být ovlivněny dalšími faktory (*elektro* negativně koreluje s *alternativní* skupinou 1, pozitivně s *indie*), u *rapu* nebyla prokázána žádná významnější korelace, žánr má u ženského publika vyšší postavení, výš je jen *pop* a *soul/funk/rhythm'n'blues*, kde právě tato spojitost rozhodla o začlenění *rapu* do *mainstreamu*, chlapani obecně více tíhnou k *alternativní* a hlavně *opoziční* skupině. Muzikál nepřekvapuje souvislostí s touto skupinou (patrně je zde ještě patrný masový vliv fenoménů filmové série *High school musical 1–3*, USA 2006–2008, *Sweeney Todd*, USA, 2007 nebo *Phantom of the Opera*, USA, 2004, či české provenience *Robin Hood* 2010, *Kat Mydlář* 2011). Zároveň zde vyvěrá tendence aplikovatelná na pedagogickou realitu, a to oslovit posluchače atraktivním socio-kulturním prostředím (pro mládež jeho upravený mediální obraz) nabaleným na konkrétní dílo (nedá se totiž říct, že celá koncepce muzikálu je pouze a jedině pro masové fanoušky, už filmová podoba požaduje od diváka nadhled nad dramatickou situací, procítění se do významu hudební části, aniž by necítil nelogičnost v regresi reality, ve které se nezpívá „jen tak na potkání“, i když jde o realitu filmovou, související vcítění je také bližší ženskému pohlaví, viz Graf č. 1 Srovnání žen a žánrů, s. 38). Tedy, pokud učitel umí přiblížit a zajímavě vystihnout ideu díla, posluchač *mainstreamu* je sto jej pozitivně vnímat (úspěchem učitele je, když dítě skladbu vnímá jakkoli – pozitivně či negativně – hlavně že ví o jeho existenci).

5.7 Žánry

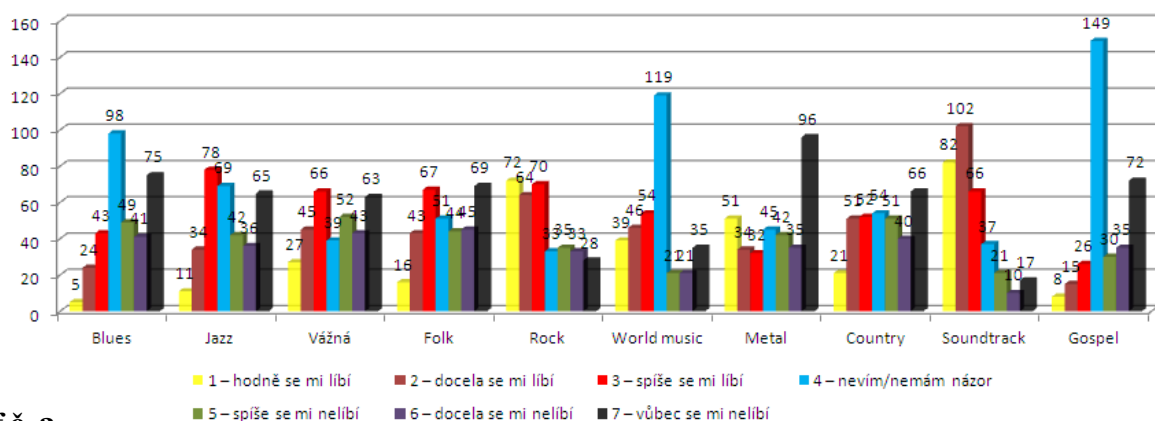
O představě jednotlivých žánrů vypovídá Graf č. 2 a Graf č. 3, kde jsou patrné dost výrazné vrcholy u čtvrté číselné odpovědi ze sedmistupňové škály. Je to dáno nevědomostí o daném žánru, v tomto případě *blues*, *world music/new wave*, *gospel* a *punk*. Nepřekvapí ani převážně záporná odpověď u lidové hudby a dechovky (shodné výsledky v pracích Franěk, Mužík, 2006; Mužík, 2007; nebo Horáčková, 2011, s. 169).

Zajímavá je takřka totožnost nabývajících hodnot *vážné hudby* a *folku*, což mne také vedlo k rozhodnutí považovat jako určující regresní váhu prvního faktoru právě korelaci s *folkem* (jeho užití lépe vysvětlovalo vztah faktoru k *blues*, *jazzu* a *country*). Shodnost žánrů ovšem neodpovídá nabízející se hypotéze stejných posluchačů obou žánrů. Faktorová analýza potvrdila korelaci obou žánrů s faktorem 1, ne jich samotných navzájem. Vizuálně podobnou strukturou se vyznačují žánry *soul*, *pop*, *rap/hip-hop* a *elektro*, u nichž spolu s extrakcí faktoru č. 4 – k o n f o r m n í mainstreamové hudby – lze předpokládat společnou preferenční základnu posluchačů.

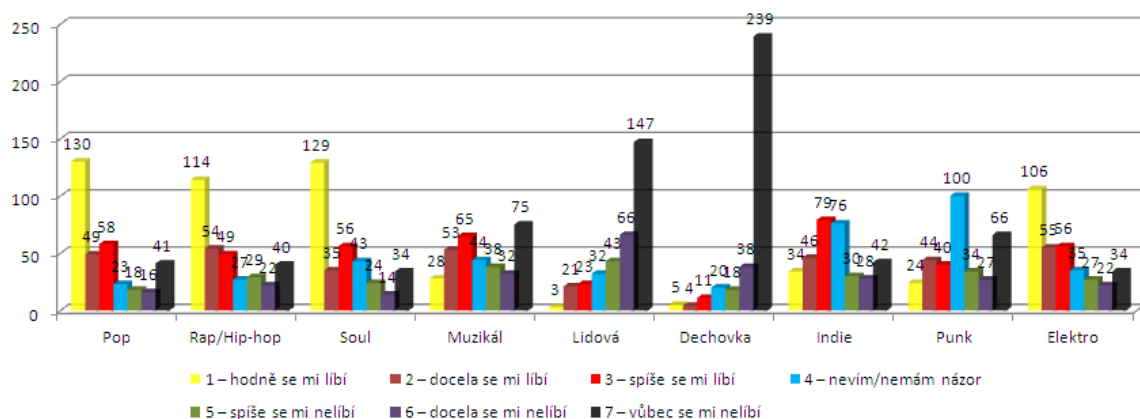
Následující text sleduje míru preference u jednotlivých žánrů (viz Příloha č. 6, s. 112). Z preferencí žánrů nejlépe dopadl *soundtrack*. Průměrné hodnocení má hodnotu = 2,73, medián = 2. Pubescenti zřejmě rádi poslouchají takový typ hudby, který internalizují prostřednictvím konfrontace děje – zážitku. O podobné tezi mluví též Bek (Bek, 2003, s. 148), kde pro potvrzení hypotézy argumentuje větší návštěvností opery a nejvíc muzikálu kvůli pro diváka přijatelnějšímu prostředí, v němž percipuje hudební objekt. Je motivován dalšími podněty zrakového, či literárně-narativního charakteru, viz též 5.18 Koncerty, s. 75. Dalším oblíbeným žánrem je *pop* s výsledky průměru 2,89 a mediánu 2 (výsledky jsou možná ovlivněné vypsáním příkladu interpretů Ketty Perry a Lady GaGa patřících do žánru, ale jedná se o vrcholné a širší veřejnosti známé představitelky, které svým vystupováním a komunikací s medií „ztělesňují“ výklad žánru par excellence). V průměru třetím oblíbeným žánrem je *soul/funk/rhythm'n'blues* (pr. = 2,93) ovšem v mediánu až čtvrtý za *rap/hip-hop* (me. = 2; *soul/...* 3, *rap/hip-hop* pr. = 3,09). Následuje *elektro* (průměr = 3,07; medián = 3) a teprve 5. v pořadí je *rock* (pr. = 3,32; m. = 3), *world music* (pr. = 3,7; me. = 4) a *indie* (pr. = 3,82; me. = 4). Menší oblibu rocku u dětí než je tomu v práci Horáčkové lze vysvětlit i následující citací ne

příliš oblíbeného zdroje z Wikipedie (2010s in music). Autor odkazuje na zprávu z článků portálu CNN (Morgenstein, 2011) a MTV (Kaufman, 2011), kde se mluví o těžké dominanci *gangsta-rapu*, *dance pop* a *elektro*, podobně jako na počátku 90 let. Při uvážení těchto faktorů, i když z ne zrovna relevantních zdrojů (pravděpodobnost záměrného poškození dat není na doméně wikipedie nijak ošetřena), je možno souhrnně formulovat tvrzení, že výzkum obsahuje shodné výsledky s výše zmíněným trendem *rocku* „na ústupu“. Roli posluchačsky unifikujiícího prostředku agresivní a opoziční potřeby převzal žánru *rock* a *metal* právě *rap/hip-hop*. Jak vývoj bude pokračovat dál, je otázkou. Největším negativem ve škále žánrů byla brána *dechovka* (pr. = 6,32; me. = 7) a *lidová folklórní hudba* (p. = 5,62; me. = 6). Ostatní žánry (*blues*, *jazz*, *vážná hudba*, *folk*, *world music*, *metal*, *country*, *gospel*, *muzikál*, *punk*) měly průměrné hodnocení (me. = 4; pr. ≈ 4).

Proměnlivost a nestálost preferencí je zaznamenatelná při porovnání předchozích prací. Holinková (2001, s. 48) uvádí vyšší oblibu poslechu *rocku* (83%), *country* (78%) a *popu* (92%) a to více u mužů (zde zcela naopak), Horčicová (2003, s. 40) pak uvádí nejnižší oblibu *punku*, *metal* a *rocku* (pod 30%) a menší oblibu *vážné hudby* (zde ještě výrazně nižší). U hodnocení *lidové hudby*, *dechovky*, *country* a *folku* uvádí Bek (2003, s. 150–190) snižující se oblibu za zkoumané období 40 let, ani pohlaví či rozdíl věku pubescentů nehraje výraznější roli (viz dále), tendence je však stejná i v tomto průzkumu – výsledky jsou ještě nižší než u něj. *Jazz* (spolu s *blues*) a *opera* jsou srovnatelné (taktéž ve výzkumu Holinkové, 2001, s. 49).

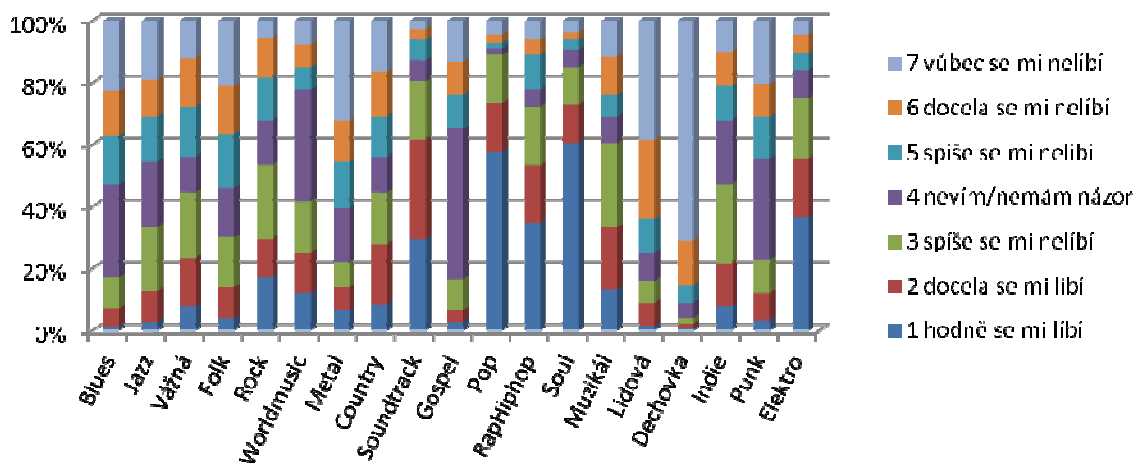

Graf č. 3

Graf č. 2

ŽENY ŽÁNRY

Graf č. 1 Srovnání žen a žánrů

5.8 Gender dimenze

Pohlaví hraje velkou roli. V preferencích žánrů *pop a soul/funk/rhythm'n'blues* dominovala preference ženského pohlaví (číslo 1 pro hodnotu „hodně se mi líbí“ bylo o třetinu vyšší než u mužů). Jediný *rap/hip-hop* byl výrazně zastoupen u mužů (dívky měly stejné výsledky jako chlapci). Projevila se také určitá lhostejnost k pravdivé odpovědi. Muži měli tendenci žánr, který neznají, hodnotit negativně, ženy pravdivě odpověděly, že jej neznají (viz rozdíly mezi *gospel, indie, word music*). Hraniční kontrastní odpovědi byly vybírány více chlapci (viz Tabulka č. 4 – odpověď 7 a 4), u dívek se zvýšilo procento výběru 1 kvůli velké oblibě *popu, soul/funk/rhythm'n'blues* a *rap/hip-hop*. Obecně je ale vidět trend u žen spíše rovnoměrně rozložených než kontrastních odpovědí (tj. černobílý výběr 1 nebo 7), opak je patrný u mužů. Ze součtu kladných a záporných odpovědí také vysvítá jeden poznatek. Dívky raději poslouchají v dotazníku nabídnuté žánry, chlapci mají neutrální výsledky (nejčastěji číslo 4). Obecně se dá tvrdit, že dívky hudbě věnují více pozornosti a zájmu, spojují je kladně se svým hodnotovým horizontem.

Odpovědi	Muži	%	1-3 líbí 5-7 nelíbí odpovědi	Ženy	%	1-3 líbí 5-7 nelíbí odpovědi
1	350	11,96		555	16,14	
2	375	12,82	40,19 %	444	12,91	44,78 %
3	451	15,41		541	15,73	
4	534	18,25	18,25 %	560	16,28	16,28 %
5	288	9,84		360	10,47	
6	227	7,76	41,56 %	377	10,96	38,94 %
7	701	23,96		602	17,51	

Tabulka č. 4: součet všech odpovědí u konkrétního čísla

Na rozdíl od děvčat mají chlapci o 19,3% (celkově 71,4%, oblibou míním procentuální zastoupení součtu vybraných kladných hodnot 1-3 ze sedmistupňové škály, Tabulka č. 4) vyšší zálibu v *rocku* (děvčata jej nemají v oblibě – neoblibou mám na mysli procentuální zastoupení součtu vybraných záporných hodnot 5-7 – o 8,5%), o 27,9% (celkem 50%), *metalu* (neoblíben více u děvčat o 20%), 20,9% u *punku* (celkově 43,5%, neoblíben u děvčat o 14,9%), pouze 1,1% u *indie* (celkově 48%, neoblíben u děvčat o 6%), a opak nastal u žánru *rap/hip-hop*. Dívky jej mají více v oblibě o 15% na celkových

71,8%. Spolu se zařazením žánru do konformní mainstreamové skupiny 4 bude tento fakt nejspíše souviset spíše s oblibou hvězd, vyznáváním maskulinních idolů, než s estetickým prožitkem konkrétního hudebního objektu. Pohlaví a hra na nástroj viz 5.11 Hra na nástroj, s. 47.

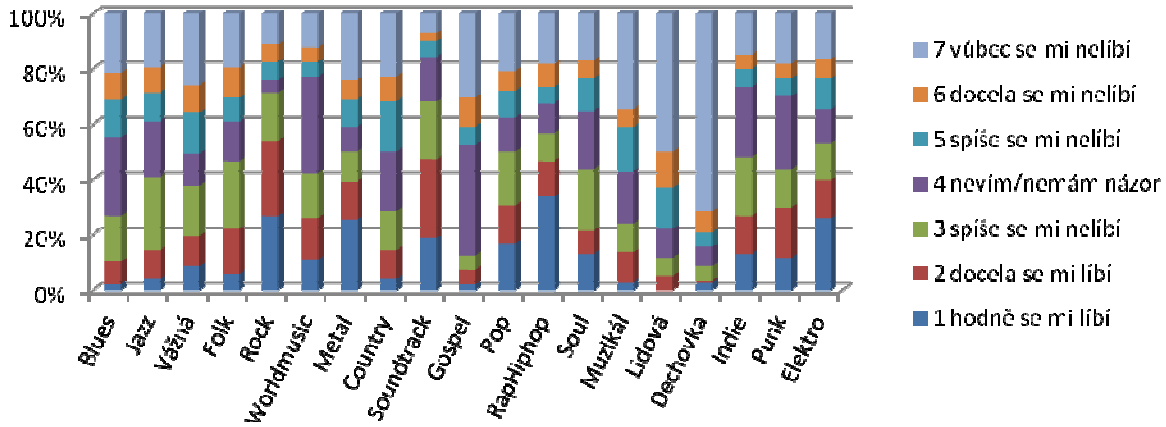
Také se potvrdila jakási „ženskost“ preference *muzikálu*. Je to žánr navýsost spřízněný s tradiční skupinou 2, ovšem určité pozitivní korelace se objevily i u konformní skupiny 4 (viz Faktor 4). Výsledky preference žen jsou ve faktu libosti obecně vysoké u žánrů *elektro* a *rap/hip-hop*, což jsou žánry spjaté (podle faktorové analýzy, viz výše) s konformní skupinou 4. K tomu je nutno připočít fakt, že právě výrazně kladné preference žen (a jejich 53,73% převaha v testech) významně zvýšily korelaci žánrů ve výsledně signifikantní faktor 4. U mužů je situace zcela opačná. Míra libosti *muzikálu* je dokonce nižší než *country*, *blues*, *vážná hudba* a *jazz*. Níž je pouze *lidová hudba* a *dechovka*.

5.8.1 Faktory

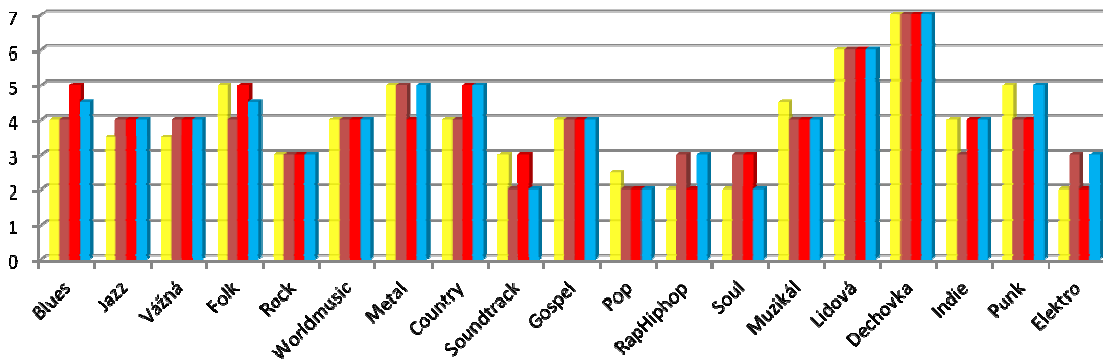
Z výše zmíněného textu vyplývá určitá tendence spatřovat ve chlapcích spíše posluchače opoziční skupiny 3 a u dívek posluchače konformní skupiny 4. Tento fakt byl potvrzen i korelační analýzou (Spermanovo kritérium, $p < 0,001$, $m = 1$, $z = 0$, koeficienty $-0,242$ pro skupinu 3 a $0,512$ pro 4 udávají takovou informaci, že se snižující se hodnotou u pohlaví – více k hodnotě ženy = 0, se naopak zvyšuje hodnota pro opoziční skupinu 3 – tedy více platí pro muže, a snižuje pro konformní skupinu 4 – tedy více platí pro ženy). U mužů jsou více rovnoměrně rozmístěné výsledky (hodnoty znamenají výpočet mediánu, střed koeficientů v čísle 4, jejich střed leží na hladině 50%, pozitivní preference < 4 , negativní > 4 , viz Graf č. 1 a Graf č. 4), i když opoziční skupina 3 má jasně navrch. U žen zcela jasně převládá skupina 4. Výsledky nejsou až tak kontrastní (hlavně kvůli „stoicky příliš nezaujatým“ mužům pro svou žádanou preferenci skupiny 3), aby bylo možno vyvozovat zcela dichotomní interpretaci recepce žánrového spektra, tedy úplný opak v libosti mezi muži a ženami. Pravdou však je, že rozdíl mezi oběma pohlavími je, a to dost značný.

MUŽI ŽÁNRY

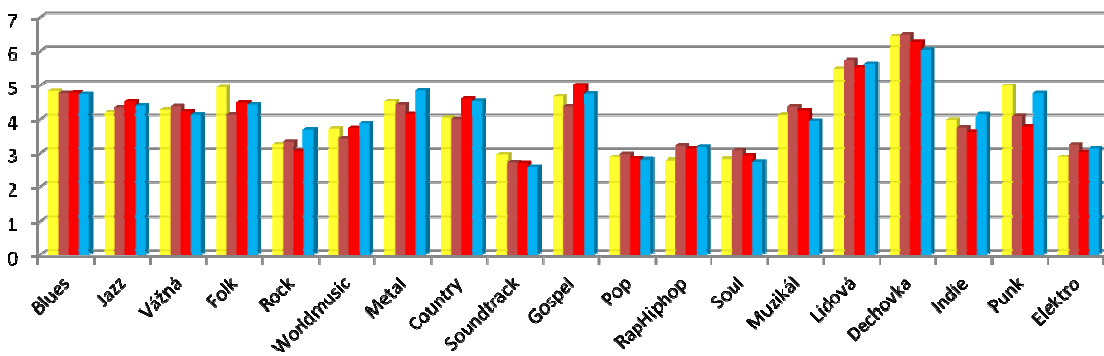
VĚK - MEDIAN

vložení

12 let 13 let 14 let 15 let

VĚK PRŮMĚR

ení

12 let 13 let 14 let 15 let

5.9 Věk

Role stáří hraje u dětí důležitou roli. Získané zkušenosti percipované a ohodnocené v kritickém období pubescence, s rozvojem schopnosti izolace a analyticko-syntetizujícího zpracování zážitku estetického objektu abstrahovaného z utilitárně-manipulační skutečnosti, znamená zásadní určení další preference, hudební nevyjímaje (Poledňák, 1984, s. 251). Tato domněnka se zčásti ukázala pravdivá, pravděpodobně by ale bylo třeba daleko více probandů k objektivnímu posouzení vztahu věku a oblíbenosti. Z průřezového typu tohoto výzkumu nelze určovat poznatky ohledně posunu hodnotového horizontu. K tomu je zapotřebí longitudinálního způsobu. Spíše je možné z dat usuzovat na jakýsi obraz, výřez preferencí v jednotlivých ročnících. Tedy co je pro danou věkovou skupinu v konkrétní době na konkrétním místě charakteristické, ne předvídání obecného vývoje.

Žánry *pop*, *soul/funky/rhythm'n'blues*, *soundtrack* a *vážná hudba* mají velmi podobný vzorec progresu v oblíbenosti. Předpoklad, že do určité složité hudby musí člověk dozrát tedy z dotazníku nelze potvrdit. V potaz je nutno brát vyhledávání estetických zážitků a ne čistě smyslově uspokojujících zálib, aktivit a činností s přibývajícím věkem (Zuska, 2001, s. 80–82 (ovšem lze jen konstatovat, že v roce 2012 pubescenti staří 12, 13, 14 a 15 let mají v oblíbenosti tyto žánry se snižující se tendencí)). Nutno je říci, že rozdíly mezi skupinami byly nepatrné. Skupina od 7. – 9. třídy se tedy jeví jako dobrá volba pro testování preferencí. Mladiství, ačkoli mají výuku populární hudby až v osmém ročníku v učebnicích (Charalambidis, Hraba, 2005) a po dotazování učitelů: paní Mgr. Libuše Dvořákové ze Základní školy Holečkova a paní PaedDr. Lenky Dohnalové a paní Mgr. Marcely Heřmanové z Gymnázia Hejčín, mají shodné výsledky s devátými ročníky. Tedy fakt, že učitelé vyučují populární hudbu, se možná projeví v kvantech nabytých vědomostí, ne ovšem v preferenční mapě (viz Graf č. 5 a Graf č. 6). Co se týče *gospelu*, *blues*, *jazz* a *country*, je jasně vidět, že děti nemají často povědomí ani ve věku 9. třídy o daném žánru, což vyplývá ze shodných výsledků a možná to i vypovídá o intenzitě vzdělávání v této oblasti.

5.9.1 Faktory

Věk významně určuje příslušnost ke konkrétním faktorům. Otázkou je, zda lze z těchto závěrů usuzovat na vývoj jednotlivých posluchačských typů. Jestli existuje například strukturálně symetrická komplikující teze od jednoduchého ke složitému, od převážně diatonické harmonicky tonálně centrované hudby k chromatické, atonální. Z povahy výsledků nelze přesně určit kvalitativní závěr (je potřeba hudebních testů, ne dat získaných na základě tvrzení dotázaných). Data ovšem přináší zajímavé výsledky, jejichž interpretace objasňuje další, spíše sociální vazby a tendence.

Prvně posluchači 12 a 13 let staří preferují (otázka, jestli i poslouchají) více hudbu 2, 3 a 4 skupiny (a l t e r n a t i v n í , o p o z i č n í a k o n f o r m n í). Tedy že by u takto mladých korelovala preference *country* a *folku* (u *jazzu* a *blues* je předpoklad kvůli vysokému koeficientu 4 spíše neznalost žánru a tedy i žádný velký vliv na pozitivní výsledky a l t e r n a t i v n í skupiny 1) s *rockem*, *metalem*, *popem*, *rapem* a *soulem*? Souvislost se ovšem rozpadá u 14 let (ubývá alternativních posluchačů) a 15 let, kde figuruje výrazný propad hodnot u o p o z i č n í c h posluchačů (ubývá posluchačů) na rozdíl od čtrnáctiletých a naopak určitá hodnota (δ pr. = 0,1; δ me. = 0,5) přibývá u k o n f o r m n í c h (viz Tabulka č. 5 a Tabulka č. 6, s. 44). Dochází tedy k simplifikující tendenci, od složitého k jednoduchému (a l t e r n a t i v n í -> k o n f o r m n í). Ve skutečnosti je nutno brát v potaz další korelaci. Míra shody *preference s rodiči* a *míra ovlivnění rodiči* s věkem odpadá. A jaké žánry byly hlavním mainstreamem v období normalizace? (výzkumy preferencí v 70. a 80. létech dokládají oblibu nejvyšší u *country* a *folku*, Bek, 2003, s. 176–182). Jedinečnou hypotézu o simplifikující tendenci tak nahrazuje čistě sociologická hypotéza o vlivu prostředí, konkrétně rodičů. Největší negaci mají žáci staří 15 let, nejmenší 12 let (je vidět vzestupná negativní tendence, viz Příloha č. 7, s. 112), a to u *vlivu rodičů na poslech hudby*. Stejně tak *míra shody preference rodičů a dětí* měla podobný průběh (při shluku vzorku dětí starých 12 a 13 let a 14 a 15 byly zjištěny výsledky zjišťující nižší negativní a vyšší pozitivní hodnocení, viz Příloha č. 5, s. 111).

Děti jsou tedy mírně ovlivňovány rodiči jak nepřímým faktorem hudební preference rodičů, tak i přímým usměrňováním dětí při výběru hudby. Tato tendence se však objevuje v čím dál menší intenzitě u starších dětí. Zajímavé by bylo longitudinálním

průzkumem zjistit vývoj při vzrůstajícím věku u dětí, jejichž preference byla silně ovlivněna rodiči a shodovala se s jejich hodnotovým žebříčkem. Určitým předpokladem by byla hypotéza o zvyšující se opozici, v jaké míře a k jaké skupině by se více přiklonily, nelze z výsledků předvídat, ani se pokusit navrhnout žádné konkrétní tendence.

Průměr

Věk	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4
12	4,286353	4,560548	3,746602	3,062474
13	4,034157	4,601840	3,576435	3,236354
14	4,192452	4,544282	3,463112	3,141468
15	4,223338	4,398571	4,053572	3,052252

Tabulka č. 5: Průměr hodnot faktorů, kladné hodnocení < 4, záporné > 4

Medián

Věk	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4
12	3,997863	4,611504	3,629672	2,661827
13	3,804575	4,736395	3,586987	2,690692
14	4,240978	4,665144	3,302494	2,887468
15	4,148397	4,669528	3,848779	2,37107

Tabulka č. 6: Medián hodnot faktorů, kladné hodnocení < 4, záporné > 4

5.10 Rodiče

Souvislost mezi hrou na nástroj a vlivem nebo preferencí rodičů je také překvapivá (proti intuitivnímu očekávání). Vzhledem k 173 probandům majícím hudebně vzdělané rodiče vůči 134 negativně odpovídajícím je obava zkreslení výsledků způsobeného domýšlivostí dětí, které raději odpoví ne, pokud neví, zanedbatelná. Nevyplněných odpovědí bylo 27, pokud i tyto připočteme jako možné ne odpovědi (nejvíce se hodí volba rovnoměrného rozdělení čísla mezi obě možnosti ano i ne), má stále kladná odpověď hry rodičů nadpoloviční většinu 52%.

Souvislost mezi hrajícími rodiči, hrajícími probandy a míry shody rodičů a jejich dětí (otázka „*Mají tví rodiče rádi stejnou hudbu, jako ty?*“) dopadla následovně. Téměř 55% jedinců, jejichž rodiče hráli na nástroj, hraje také, 23,88% dětí rodičů nehrajících na nástroj hraje též (zbylé procento neodpovědělo nijak, poměr hrajících mladistvých k celku je u nich spíše vyrovnán – 44% hrajících).

Při srovnání korelační matice proměnné „*preference jedince a rodičů*“ nebyly zjištěny žádné významné hodnoty. U *blues, country a gospel* nabýval kf. hodnot $\approx 0,21$, u žánrů *jazz a muzikál* kf. $> 0,25$. Interpretovat tato data je však problém, vzhledem k možné neznalosti žánrů *blues, jazz, gospel* (viz 5.7 Žánry, s. 36) a tím i zkreslené korelaci (shodnost s preferencí rodičů = 4, zmíněný žánr = 4 – vzniká korelace, ovšem hodnota 4 znamená jak „nemám názor“, tak „nevím“!). Zmíněné žánry jsou vlastně proměnnými patřícími do skupin 1 a 2 (viz níže). Více korelací nebylo zaznamenáno.

5.10.1 Faktory

Ze srovnání korelační matice (při hladině významnosti $p < 0,001$ lze zamítnout nulovou hypotézu, tj. neexistuje žádná korelace mezi proměnnými) byly zjištěny následující výsledky. Nastala pozitivní korelace mezi preferencí rodičů a pubescentů patřících mezi skupiny *alternativní 1 a tradiční 2*. Výběr hudby je u obou skupin shodný s libostí rodičů a nejen to. Hudební vliv rodičů je také potvrzen u otázky „*Při výběru hudby tě nejvíce ovlivňují a) Rodiče*“ (koeficient 0,3 leží na hranici významnosti). Ti jedinci, kteří věří estetickým soudům svých opatrovníků, se jimi nechají nejen inspirovat, ale mohou se jimi i řídit. Další dvě skupiny jsou ve vkusovém

úsudku na rodičích nezávislé (nenechají se jak ovlivňovat, tak nemají žádnou společnou preferenci). Hra na nástroj u rodičů a mladistvých opět pozitivně koreluje u prvních dvou skupin (a l t e r n a t i v n í a t r a d i č n í posluchači), o polovinu méně u skupiny 3 (o p o z i č n í posluchači, možná se potvrzuje pravidlo o rodičích hrajících na kytaru – preferujících skupinu 3 – *rock* a *metal*, bohužel typ nástroje u rodičů nebyl zjišťován), a vůbec u k o n f o r m n í c h . Ovšem získaná data mají velmi slabé korelační koeficienty ($\alpha < 0,3$, tento fakt nelze považovat za pravidlo, jen jednu z variant možné interpretace).

5.11 Hra na nástroj

Nejdříve je ve výzkumu analyzována celková tendence ne vybraném vzorku, reprezentujícího olomouckou mládež. Celkové skóre dětí dopadlo vzhledem ke skóre rodičů dobře (u otázky hry rodičů s přihlédnutím k faktoru volby špatné odpovědi z důvodu neznalosti či záměru). I Bek hodnotí tento fakt jako typický – nedochází k žádné negativní tendenci při změně socio-ekonomických a kulturně-společenských vztahů. Poměr mezi hrajícími a nehrajícími je vyrovnaný (2/5 : 3/5). Zmiňuje také vliv příjmu rodiny na hru a návštěvnost ZUŠ (Bek, 2003, s. 64). V porovnání s rodiči (viz výše) hraje na nástroj 41% (o 13% méně než rodiče, pokles o sedminu z percentilu není nijak znepokojivé číslo) z celkového vzorku školáků. Z toho je 60,14% děvčat. Poměr mezi hrajícími a nehrajícími na nástroj a pohlavím pak je následovný: ze všech 180 děvčat jich hraje 46,11% a ze 156 chlapců 35,25%. Rozdíl mezi pohlavím přináší spolu s dalšími informacemi o volnočasových aktivitách (počet kroužků nebyl statisticky významným faktorem pro určení pohlaví, ovšem jistá preference při výběru kroužků byla patrna, viz 5.19 Kroužky, s. 78) takové tvrzení, že chlapci mají obecně spíše méně takových aktivit, ať už z nechuti, vyšší zatvrzelosti vůči domluvě rodičů, dominantního společenského postavení uvnitř rodiny nebo většího vykazování opačného názoru než lidé v jeho okruhu, které více souvisí s možností akceptace vlastní osoby v maskulinní společnosti vrstevnických skupin – sportovní aktivity, kutilské a fyzikální zájmy (viz volnočasové aktivity), a méně ty zájmy preferované oficiálním kulturně-společenským ideologicky nuceně socializujícím aparátem, jako výchovná role rodičů, učitelů, nutnost podřídit se hierarchii pracovního prostředí (Macek, 2003, s. 5) Tyto faktory pak mohou zapříčinit obraz „nehodného“ a méně ceněného člena rodiny. Pocit zneuznání a potřeba nalezení dostupného vybití frustrace v podobě agrese (jak vykonané fyzicky – sport, tak i myšlené psychicky – vítaná opoziční ideologie vrstevnické skupiny, ovšem vliv spolužáků nebo kamarádů nebyl prokázán) se možná zrcadlí ve zvýšeném zájmu o agresivní, buřičskou a opoziční hudbu *rocku, metalu, rapu/hip-hopu, punku a indie*, což je i podle mužské preference a mírné hry na nástroj de facto dimenze – skupina *Hard-Core* (Bek, 2003, s. 219–220; viz 5.8 Gender dimenze, s. 39), kytarová (Mužík, 2007, 2009) a buřičská (Rentfrow, Gosling, 2003).

Při počtu 139 hráčů ze vzorku základních škol jich 70 hraje na klávesové nástroje – 50,36%, tedy polovina, ze všech nástrojů (59 je hráčů na klavír – 42,45%, 11 na keyboard nebo elektrický klavír – 7,87%, v pohlaví dominují ženy – 37,37% ze všech dívek), 43 hráčů na kytary – 30,94% (skoro třetina, dominují muži – 14,9% ze všech chlapců), 35 flétnistů – 25,18% (včetně příčné flétny 5 hráčů – 3,60%, a altové 2 – 1,44%, celkem čtvrtina ze všech hrajících na nástroj, opět ženy – 15,11% ze všech), 12 houslí – 8,63%, 4 bicí – 2,88% (poměr muži – ženy je vyrovnán!), 2 hráči na trubku, saxofon, harmoniku, ukulele a akordeon (každý nástroj 1,44%), 1 violoncellista (dohromady ve smyčcových nástrojích dominují opět ženy, ovšem celkové procento je mizivé – 5,76%), tamburista a zpěvák (každý hudebník 1,44%).

5.11.1 Skupiny hráčů – dechové, klávesové, kytarové, smyčcové

	Medián Factor1	Medián Factor2	Medián Factor3	Medián Factor4
klávesové	3,59481669	4,07300894	3,40130603	2,57800287
kytara	3,59777758	4,0868308	3,25238972	3,12419126
flétna	3,9578011	4,35202202	3,83990524	2,13012216
dechové	3,739080	4,297268	3,776207	2,195049
smyčcové	3,036244	2,591172	4,001397	4,182895
dechové	3,80518916	4,04308218	3,84466958	2,63693958
smyčcové	3,18701162	2,93069034	3,95741053	4,40461721

Tabulka č. 7 skupiny nástrojů a výše mediánu u faktorů.

U různých typů nástrojů je takový rozptyl dalších proměnných. *Hráči na dechové nástroje* nejvíce tíhnou ke konformní skupině 4 a nejméně k tradiční 3 (medián koeficientů jednotlivých proměnných podle regresního skóre). Tento model se opakuje u *hráčů na kytaru* (menší příklon ke konformní skupině 4 a ze všech ostatních skupin největší příklon k 1. alternativní, koeficienty u opoziční nejsou nijak marginálně odlišné od ostatních, jak by se u orientace na primární nástroj rocku a metalu předpokládalo) a výsledky *hráčů na klávesové nástroje* oscilují mezi těmi dechových hráčů a kytarových. Skupina *hráči na smyčcové nástroje* má malou výpovědní hodnotu (vzorek 13 probandů z 335 představuje 3,8%). Přesto lze v datech najít očekávaný výsledek příklonu k tradiční skupině 2 (možná vstupuje

intervenující proměnná hra na ve folklórním souboru; z výčtu množství kroužků, do kterých smyčcoví hráči chodí, se však folklórní soubor nenachází, ačkoli od samotných dětí jsem zjistil informace o hře na nástroj i na jiné instituci, než ZUŠ, např. Dům dětí a mládeže, Škola popového zpěvu Olomouc) a negativní korelaci se skupinou konformní a opoziční.

Ze zajímavého zjištění se těžko dá tvrdit obecná premisa pro celou populaci hráčů na konkrétní nástroj. Implikace „chci mít dítě preferující vážnou a lidovou hudbu, nechám jej hrát na kytaru“ je tak zavádějící. Již z povahy výsledků je patrné, že byla spíše očekávána taková tendence u smyčcové sekce (bohužel je velmi nízká počtem na vyvozování závěrů, viz tabulka níže). Jedná se spíše o jedinečný jev, vypovídající o konkrétní vlastnosti proměnných pozorovaných v průzkumu, nedá se zobecnit, vzhledem k počtu.

	Muži součet	% z mužů	% muži nástroje	Ženy součet	% z žen	% ženy nástroje
klavír	14	9,09%	10,07%	45	24,86%	32,37%
keyboard	2	1,30%	1,44%	7	3,87%	5,04%
klávesy	2	1,30%	1,44%	0	0,00%	0,00%
klávesové	18	11,69%	12,95%	52	28,73%	37,41%
kytara	21	13,64%	15,11%	21	11,60%	15,11%
ukulele	2	1,30%	1,44%	0	0,00%	0,00%
kytarové	23	14,94%	16,55%	21	11,60%	15,11%
flétna	11	7,14%	7,91%	24	13,26%	17,27%
akordeon	2	1,30%	1,44%	0	0,00%	0,00%
harmonika	1	0,65%	0,72%	1	0,55%	0,72%
trubka	2	1,30%	1,44%	0	0,00%	0,00%
saxofon	0	0,00%	0,00%	2	1,10%	1,44%
klarinet	1	0,65%	0,72%	2	1,10%	1,44%
zpěv	0	0,00%	0,00%	1	0,55%	0,72%
dechové	17	11,04%	12,23%	30	16,57%	21,58%
housle	4	2,60%	2,88%	8	4,42%	5,76%
violoncello	1	0,65%	0,72%	0	0,00%	0,00%
smyčce	5	3,25%	3,60%	8	4,42%	5,76%
bicí	2	1,30%	1,44%	2	1,10%	1,44%
tamburína	1	0,65%	0,72%	1	0,55%	0,72%

Tabulka č. 8: Hra na nástroj podle pohlaví. Z celkem 139 hráčů na nástroj (v tabulce se vyskytují vyšší počty i procenta – někdo hraje na více nástrojů)

5.11.2 Faktory

Hra na nástroj u dětí ještě výrazněji ovlivňuje, než tomu tak je u hry rodičů (0,331 u alternativní skupiny 1 a 0,369 u tradiční 2 při $p < 0,001$). Potvrzuje se tak předpoklad uvedený u jednotlivých faktorů na korelaci hry na nástroj a oblíbenosti určitého žánru. V tomto případě děti opravdu raději poslouchají takový typ hudby, se kterým se více střetávají. Souvislost však nelze brát jako jednoznačnou bez přihlídnutí k osobnostním vlastnostem – míry sebevědomí (viz dále) – a samotnému vlivu rodičů, ať už intencionálně nebo funkcionálně průkazného (5.10 Rodiče, s. 45). Pohlaví viz 5.8 Gender dimenze, s. 39.

5.12 Vlastnosti hudby

5.12.1 Faktorová analýza

Pro následující sekci byla uplatněna další analýza. Soustředit se pouze na žánry a z nich vysvětlovat vše podstatné by bylo málo přínosné. Provedená statistická metoda přinesla následující výsledky (konfirmační analýza, metoda generalizovaných nejmenších čtverců na základě explorativní analýzy hlavních komponent, hladina významnosti $\alpha = 0,754$; chi-square = 21,66 a stupeň volnosti = 27). Výsledná faktorová matice nabyla následující podoby (viz Tabulka č. 9, s. 51). Pro srovnání byl proveden Spearmanův korelační test, na jehož základě jsem zjistil jediné signifikantní výsledky u role medií a pohlaví (viz Faktor 1, s. 52). Ani u důvodů poslechu hudby, frekvence návštěvnosti koncertů, vlivu na rozhodování estetických soudů, ani u způsobu poslechu nebyl zjištěn žádný vztah. Nejspíše došlo ke zkreslení u vyplňování (viz Vlastnosti – Faktor 2, s. 53), nebo z konkrétních výsledků vyplývá další předpoklad popsany níže (k tomu ještě viz Žánry a vlastnosti, s. 58). Obecně se dá shrnout, že shluky vlastností, stejně tak jako vlastnosti samotné, závisí minimálně na shlucích žánrů, stejně tak jako žánrech samotných. Ovšem bohužel pro tento výzkum vlastností nebo jejich shluků – faktorů – mají obecně mizivé množství korelací (a nízkou hodnotu koeficientů) u dalších otázek, na rozdíl od žánrů a shluků žánrů – faktorů (viz dále).

5.12.2 Předchozí výzkum

Osobnostmi věnujícími se pozorování preferencí vlastností není mnoho. Rentfrow a Gosling použili při testu hudebních vlastností ukázky a klasifikovali je jak podle kvantifikovatelných hudebních vlastností (rychle, pomalu, akustický, elektronický, hlasový) tak i podle dojmu (energičnost, složitost, pozitivní a negativní dojem). Výsledky daly takové tvrzení, že náročná a komplexní hudba spíše dominuje akustickým vlastnostem, což je potvrzeno i v tomto výzkumu (viz Faktory žánrové dimenze a vlastnosti, s. 58). Žánry opoziční a konformní skupiny spíše vystihovaly *energickou, dynamickou, elektronickou* vlastnost, žánry konformní pak neměly žádnou emocionální polohu (pozitivní, negativní – opak v tomto výzkumu). Ve výzkumu

této práce byl zaznamenán na rozdíl od výše zmíněného výzkumu větší příklon k hlasové poloze u konformních žánrů, dynamické vlastnosti pak opoziční skupinu vůbec nevystihují. Mužík (2009) se věnuje vlastnostem také značnou měrou. Obecně nejvíce kladně podle něj hodnotí adolescenti vlastnosti v tomto výzkumu intenzivní preferenční skupiny (energická, dynamická, optimistická), s čímž lze jediné souhlasit (viz dále). Zajímavá je však odlišnost v nízké korelaci *divoké, energické, rytmické a dynamické* hudby u žánrů opoziční skupiny (*metal, rock*; v Mužíkově výzkumu byly vysoké). Tato úloha byla přenechána *elektro* a hlavně *rap/hip-hopu*. *Romantická* hudba u Mužíka pak kromě *popu* souvisí překvapivě s *rap/hip-hop*, což v tomto výzkumu neplatí.

5.12.3 Vlastnosti – Faktor 1

Z povahy preferencí pro *romantickou* (od *vtipné*), *umírněnou* (od *divoké*) hudbu a libost zvuku *světlého, průzračného, někdy i něžného hlasu*, na rozdíl záporné hodnoty u *tvrdého zvuku kytar*, lze typizovat skupinu jako posluchače výrazově senzitivní.

Nulová korelace u dynamiky (*Hlasitá/Tichá*) a tempa – rytmu (*Energická/Klidná*) znamená posluchačskou přístupnost k obojímu možnému pojmání vlastností – veličin vzorce hudební řeči. Preferující tohoto typu nemají v oblibě *tvrdý zvuk kytar* a naopak významně preferují *relaxační* hudbu. Tento fakt signalizuje možnou spřízněnost s posluchači vyznávající podobné žánry, nebo alespoň interprety, patřící podle preference žánrů do tradiční skupiny 2 (viz Faktor 2, s. 32), přímá korelace mezi zmíněnými složkami však nebyla potvrzena. Relaxační hudbou je možno chápat preferenci takových hudebních vlastností, že odpočinek je vnímán jako aktivní. Ne jako pozadí, ale aktér stimuluje k progresi etablování další synchronně vnímané figury, například činnosti. Posluchač předem zná danou, z výsledků výběru vlastností dosti komplexní hudební strukturu, a je schopen další motivace, jejíž charakter je jedinečný. Otázkou je, zda také účinný (vnímání dvou figur naráz značně snižuje schopnost vnímat každou celistvě, jedna druhé je totiž pozadím a navzájem se tak vylučují, Kulka, 2008, s.103–106). Zároveň důvod k relaxu hudbou osvětluje další opodstatnění zvýšené

senzitivity vnímání hudebního výrazu, a to větší míra estetizace prostředí oproti ostatním (nikdo z další skupiny nemá zvýšenou míru u *relaxační hudby*, Faktor 4 jej má dokonce v negativní korelaci) a tím i zvýšený počet estetických zážitků, vnímaných hudebních kvalit. Obecně je nutno interpretovat výsledky reflektující relaxační hudbu jako typizovanou hudební dimenzi nejčastěji užívanou v rámci muzikoterapie (Zeileirová, 2007), či jako aktivní apercpci – adekvátní emocionální odezvu percipované hudební kvality, tj. zážitek, hodnota – zde se jedná o aktivní relaxaci poslechem hudby výběrem velmi specifické pro konkrétního jedince, fungující většinou jako aktivace k činnosti, navození žádoucího pocitu, či překonání smutku (kf = 0,251 pro smutek, 0,204 pro pocit). Průzkum Bujokové (2005, s. 31) odhaluje též fakt, že 70% respondentů používá hudbu k relaxu. Autorka sice dále nerozváděla možné apercpcní procesy relaxace, ovšem z tak vysokého procenta funkce vyplývá existence dvojího chápání relaxu – aktivní a pasivní. Hudba tak může nabývat jakýchkoliv podob.

Z korelační analýzy (Spearmanův test korelace, Tabulka č. 10, s. 57) pak vyplývá pozitivní souvislost se *soulem, popem, muzikálem*, mírná pozitivní korelace signalizuje spojitost faktoru s *country a vážnou hudbou* (ovšem těsně pod prahem: kf. = 0,289; kf. < 0,3) a negativní s *rockem a metalem* (|kf.| ≈ 0,3).

Z korelace u pohlaví a tohoto faktoru lze vyvodit převahu ženského posluchačstva (kf. = 0,408). Stejně tak zastoupení žádaných hudebních artefaktů v médiích pozitivně koreluje s tímto faktorem (kf. = 0,348). Jedná se tedy o posluchače jak **k o n f o r m n í 1**, tak i **t r a d i č n í** žánrové skupiny 2. Příslušnost ke konkrétnímu faktoru nelze z testu korelace určit. Nezbyvá konstatovat, že skupina má široce rozvětvené hudební preference a citlivé vnímání hudebního výrazu, zmíněného výše, plus velmi významně figurující ženské pohlaví a jeho přichylnost ke konformní, subtilní a citlivé hudební poloze, na rozdíl od preferencí agresivních dynamických, buřičských a opozičních žánrů mužské polovičky (viz 5.8 Gender dimenze, s. 39; Média, s. 63).

5.12.4 Vlastnosti – Faktor 2

Posluchači této skupiny mají v oblibě *elektronické zvuky, uměle zkreslený zpěv, tvrdý zvuk kytar a výraznou basovou linku*. Preferencí dráždivých (ne dynamicky ani

rytmicky specifikovaných) hudebních vlastností a zvuků jsou vyznavači „moderního soundu“ většinové hudební produkce.

Tento faktor je třeba interpretovat s pravděpodobností chyby. Pokud přijmeme myšlenku, že *elektronická hudba* souvisí s *tvrdým zvukem elektrických kytar*, pak za možného předpokladu, že proband si sloučil pojmy elektrická a elektronická, a tak i preferenci těchto vlastností. Testy však mluví proti (korelace žánru *elektro* a *elektronických zvuků* = 0,47; *tvrdého zvuku elektrických kytar* < 0,3, *metal* a *rock* opačně, viz Tabulka č. 9, s. 51; Tabulka č. 10, s. 57), tedy chyba je možná, ale není vše opodstatňující. Zdůvodnění tohoto předpokladu je však nasnadě hned při výsledcích korelace s preferencemi žánrů (Tabulka č. 10). Probandi jasně preferují *metal* a *rock* (žánrová skupina 3), dále *rap/hip-hop*, *indie*, *punk* a *elektro*. Jedině z oblíbenosti žánru *elektro* a *rap/hip-hop* lze usuzovat o spojitosti se žánrovou skupinou 4 a tak o konzistentnosti vlastností, ovšem žádný žánr nemá $kf. > 0,5$, tedy nadpoloviční hodnotu, nutnou pro uznání významu jedné veličiny a ne skupiny veličin. Pokud posluchač mírně preferuje výše zmíněné žánry opoziční skupiny 3 plus žánry typické pro konformní skupinu 4, dá se usuzovat o příslušnosti k jedné ze dvou skupin (skupina 3 a 4). Nelze určit které. Stejně nejsou zaznamenány další korelace se zbylými pozorovanými proměnnými. Lze tedy konstatovat vysvětlení uvedené u faktoru 3, 4 a Žánrů a vlastností (viz níže).

Při předpokladu konjunkce s faktorem 4, který je charakterizován dynamickými a stylově také intenzivními výrazovými polohami, lze faktor vysvětlit jako součást větší latentní nezávisle proměnné – faktoru, vysvětlujícího preferenci intenzivní a moderní skupiny vlastností. Tento předpoklad potvrzuje i korelace mezi zmíněnými faktory vlastností ($kf. = 0,570$ z korelační matice, viz Tabulka č. 10, s. 57).

5.12.5 Vlastnosti – Faktor 3

Posluchači této skupiny výrazně preferují jednu vlastnost, a sice optimisticky laděnou hudbu. Jsou to tedy posluchači pozitivní hudby.

Žádnou další výraznou korelaci však nemají. I z testů důvodů poslechu (poslední skupina otázek) nevyplývá žádná korelace. Souhrnně lze tedy napsat, že posluchači

převážně pozitivní hudby nepreferují více či méně žádnou další vlastnost, žánr, důvod poslechu ani způsob, stejně jako neexistuje žádná souvislost mezi příslušností ke skupině a určitému pohlaví, věku, hře na nástroj, vlivu rodičů a jiných vlivů a rolí médií. Pokud posluchači preferují tuto vlastnost, není jejich další preference nijak určena. Důvod jejich samostatného vydělení ve faktorové analýze a z procentuálního zastoupení rozptylu (12% z celkového rozptylu ostatních 10 faktorů, výš byl faktor 1 – 13 %) může být i ten, že hudební prostředí je co do optimisticky laděného výrazu velmi rozmanité a nejspíše také atraktivní.

5.12.6 Vlastnosti – Faktor 4

Poslední faktor se vyznačuje preferencí intenzivních hudebních vlastností, a to co se týče dynamiky (*hlasitá*), rytmu a tempa (*energická/rytmická*) i výrazu (*divoká/drsná*). Posluchači této skupiny mohou tak být příslušníky *i n t e n z i v n í* a *e n e r g i c k é* hudební skupiny.

Hlasitost zvuku a energičnost rytmu je hudební spektrum zužující faktor. Ve velkých dynamikách a rychlých tempech obvykle zaniká zvuk konkrétních tónů a splývá do výsledného shluku, clusteru, či plochy. Výsledný efekt může být barevně velmi zajímavý, ale únava z dlouhého poslechu takovéto hudební polohy implikuje tezi, že preference takovéto vlastnosti zužuje poslechové aktivity a prvky se stávají v takto koncipované hudební řeči nesrozumitelnými. Že posluchači těchto vlastností rádi poslouchají *elektro*, *rap/hip-hop*, *rock*, *metal* či *pop* je nasnadě. Nečekané jsou však nízké koeficienty. *Rock*, *metal*, *punk*, *indie*, *soul* ani *pop* je nemají signifikantní (ne ve smyslu zavržení nulové hypotézy, vliv další intervenující proměnné je tedy zanedbatelný, ale číslo $< 0,3$ může znamenat pouhý vzestup na základě zkreslení – například chybu z učení testem nebo nesprávného strukturování položek, které také můžou ovlivnit tak nízký koeficient, Disman, 2000, s. 41). Vyšší hodnotu ($0,3 < k_f < 0,4$) mají *folk*, *vážná hudba*, *dechovka* a *lidová*, ovšem záporné (tj. opak libosti). Jediný *rap/hip-hop* a *elektro* mají signifikantní $k_f > 0,3$. Pokud pomineme chybovost vyplňování u tohoto faktoru (viz výše), interpretace je možná v tom ohledu, že skupina 4 pozitivně koreluje se skupinou 2 (viz Tabulka č. 10). Zobecnit se dá i možný fakt, „tvrdé“ žánry *rock* a *metal*

daleko méně souvisí s faktorem intenzivního hudebního výrazu a daleko více s dráždivými, netradičními zvuky faktoru 2. Naopak *rap/hip-hop* je vyznáván intenzivními posluchači a jeho preference jako dominantního žánru se vyznačuje buřičskou, agresivní, opoziční polohou (viz 5.5 Faktor 3, s. 33), v celém průzkumu ovšem většinou preferencí marginalizovanou (začlenění do k o n f o r m n í skupiny).

Možné by bylo interpretovat skupinu i jako mužský doplněk faktoru 1 – ženského, ovšem pohlaví nijak významně nekoreluje. Jedná se tedy spíše o extenzi faktoru 2, přičemž to, jestli posluchač vyznává takový způsob poslechu, bylo pro test signifikantní, i když nemůžeme posluchače dále charakterizovat. Tento fakt se také objevuje u skupiny 3. Charakter faktoru lze tedy vyložit obdobným způsobem. Ačkoliv je variabilita posluchačů natolik vysoká, že je nemožno stanovit bližší typovou charakteristiku posluchačů, je pravděpodobnost preference těchto vlastností u probandů natolik významná, aby určovala určitou dimenzi hudebních vlastností vnímaných mladistvými, neboli hudba s těmito vlastnostmi je pro mladistvé velmi rozmanitá a atraktivní, tak jako u skupiny 3.

	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4
Divoká/Umírněná	-,383			,524
Elektronické zvuky		,787		
Energická/Klidná				,681
Hlasitá/Tichá				,775
Optimistická/ Pesimistická			,822	,337
Relaxační	,527			-,221
Romantická/Vtipná	,521			
Světlý/ Drsný-Temný Hlas	,597		,215	
Tvrký zvuk kytar	-,375	,647		
Uměle zkreslený zpěv	,265	,481		
Výrazný bas		,504		

Tabulka č. 9: Matice vlastností hudby – faktory konfirmační analýzy metodou generalizovaných nejmenších čtverců, chybí hodnoty $|k_f| < 0,2$

		VI-Faktor1	VI-Faktor2	VI-Faktor3	VI-Faktor4
Vlastnost Faktor1	Kf.	1,000	-,113*	,110*	-,112*
	p		,039	,045	,041
Vlastnost Faktor2	Kf.	-,113*	1,000	-,036	,570**
	p	,039		,516	,000
Vlastnost Faktor3	Kf.	,110*	-,036	1,000	,155**
	p	,045	,516		,004
Vlastnost Faktor4	Kf.	-,112*	,570**	,155**	1,000
	p	,041	,000	,004	
Blues	Kf.	,145**	-,073	,009	-,243**
	p	,008	,182	,874	,000
Jazz	Kf.	,129*	-,162**	,015	-,198**
	p	,018	,003	,783	,000
Vazna	Kf.	,289**	-,262**	,049	-,317**
	p	,000	,000	,373	,000
Folk	Kf.	,097	-,160**	-,020	-,338**
	p	,077	,003	,719	,000
Rock	Kf.	-,307**	,379**	-,154**	,135*
	p	,000	,000	,005	,013
Worldmusic	Kf.	,172**	,149**	,105	,063
	p	,002	,006	,054	,251
Metal	Kf.	-,343**	,355**	-,157**	,142**
	p	,000	,000	,004	,009
Country	Kf.	,320**	-,053	,070	-,137*
	p	,000	,331	,204	,012
Soundtrack	Kf.	,238**	,022	,089	-,087
	p	,000	,686	,105	,113
Gospel	Kf.	,204**	-,109*	-,003	-,215**
	p	,000	,046	,954	,000
Pop	Kf.	,434**	,080	,177**	,187**
	p	,000	,142	,001	,001
RapHiphop	Kf.	,106	,303**	,056	,361**
	p	,052	,000	,304	,000
Soul	Kf.	,462**	,065	,136*	,189**
	p	,000	,233	,013	,001
Muzikál	Kf.	,450**	-,114*	,099	-,109*
	p	,000	,038	,069	,046
Lidová	Kf.	,194**	-,213**	,031	-,325**
	p	,000	,000	,568	,000
Dechovka	Kf.	,104	-,125*	-,035	-,337**
	p	,058	,022	,523	,000
Indie	Kf.	,036	,344**	-,045	,159**
	p	,514	,000	,410	,003
Punk	Kf.	-,154**	,279**	-,048	,128*
	p	,005	,000	,382	,019
Elektro	Kf.	,159**	,408**	-,024	,331**
	p	,004	,000	,662	,000

Tabulka č. 10: Spearmanova korelace faktorů vlastností a žánrů, položky označeny ** (p < 0,01) a * (p < 0,05) jsou signifikantní.

5.12.7 Žánry a vlastnosti

Ze Spearmanova testu korelace vyplývá souvislost jednotlivých prvků u obou typů faktorů, ovšem mezi samotnými faktory žánrů a vlastností nebyla nalezena signifikantní korelace. Jediná výrazná korelace byla zjištěna mezi *tvrdým zvukem elektrických kytar* a žánry *metal*, *rock* (*rock* kf. = 0,53 a *metal* kf. = 0,527) a mezi *elektro* a „překvapivě“ *elektronickými zvuky* (kf. = 0,470). Tento fakt lze interpretovat jednoduchou a pro dotazník bohužel negativní tezí, a to, že hudební vlastnosti jsou žánry minimálně nebo nejsou vůbec vymezeny, ba naopak preference žánru neznamena preferenci typologicky očekávané vlastnosti hudby. To je dáno velkou šíří a rozmanitostí hudební produkce a tím i velkými možnostmi různých výrazových poloh (například stránka allmusic reflektuje každého zpěváka příslušností k subžánru a zároveň k výrazové poloze, tedy předpokládá, že si fanoušek nevybírání pouze na základě příslušnosti k oficiální hierarchii, ale i konkrétní citové poloze kapely, viz 2.2 Předchozí výzkum v ČR, s. 10).

U jednotlivých žánrů *rapu/hip-hop* (žánrová skupiny 4) má hraniční koeficienty (kf. $\approx$ 0,3) *hlasitá a energická hudba*, u *popu světlý zpěv* (také u *muzikálu*) a *uměle zkeslený* (také u *soulu* a *elektro*). Vlastnost *tiché a klidné hudby* byly nalezeny u žánrů skupiny 1 a 2 (*folk*, *lidová hudba*, *dechovka*) a preference *relaxační hudby* u žánrů *country* a *muzikál* (oscilujících mezi žánrovou skupinou 1 a 2). Vlastnosti *divoká hudba*, *drsný/temný hlas* a *tvrdý, drsný zvuk elektrických kytar* předpokládané u žánrové skupiny 3 byly nalezeny u žánrů *rock* a *metal*, spolu s *punkem* (pouze *tvrdý zvuk kytar*, kf. = 0,342). Vlastnosti tedy spíše „sedí“ na určité žánry, zároveň dávají najevo, že v každém žánru je mnoho výrazových poloh a tím i vlastností, které se jedinci mohou zalíbit, ale nemusí. Je si tedy z čeho vybírat a rozhodně není důvod vymezovat jeden žánr jedinou vlastností.

5.12.8 Faktory žánrové dimenze a vlastnosti

Co se týče jednotlivých vlastností, s faktory – dimenzemi hudebních žánrů souvisí také, ovšem opět do určité míry. Signifikantní jsou vztahy prvních dvou skupin. Možná je to dáno z chybového faktoru vyplňování (za prvé určití žáci preferovali nějakou vlastnost na jedné straně sloupce a poté v mysli přidali do „stejně“ skupiny ty parametry

pod ní, za druhé nepochopili škálovou metodu a výběr pouze jednoho kritéria ze dvou, zakroužkovali tak tu vlastnost, kterou chtěli ohodnotit a k ní přiřadili číslo). Bek způsob výběru z jedné ze dvou veličin považuje za nesprávný, ovšem tato teze je relevantní, pokud dva spolu srovnávané pojmy nejsou dichotomní. Navržené parametry mají splňovat funkci antonym v oblasti hudební řeči, tedy naprosto vyčerpát rozsah množiny všech možných prvků proměnné a zároveň nemít žádný společný prvek s opoziční proměnnou (to neplatí pro vztah proměnných pod sebou). Předpoklad se však nesetkal s dobrým výsledkem (i když vstupní testy prošly bez problému, viz 3.2 Předvýzkum, s. 13). I tento fakt ovšem přináší podstatné informace. Výsledky korelace skupiny 2 a 4 byly směrodatné takřka u všech vlastností hudby (součet p u korelace vlastností a $t r a d i \check{c} n \acute{i}$ skupiny 2 byl menší pouze o 0,004 než součet p $k o n f o r m n \acute{i}$ skupiny 4) a polovina vlastností měla také signifikantní koeficienty. Svědčí to o jednom předpokladu, a to, že děti v dotazníku správně vyplnily všechna pole (jedině tak je možná existence korelace, možnost, že mladiství vyplnili dotazník špatně stejným způsobem, je nepravděpodobná, kvůli počtu špatně vyplněných – řádově 30 – a vždy jiném výsledku při zpracování dat, které ve výsledku muselo být upraveno jako střední hodnota 4 ze sedmistupňové škály, nemůže tedy nijak ovlivnit korelační skóre; možnost nevyplnění dat do dotazníku jsem zamítl kvůli správně vyplněným zbylým odpovědím a potřebnému počtu probandů).

1) Lze tvrdit, že *alternativní* skupina 1 mírně pozitivně koreluje s *klidnou* a *tichou* hudbou, dále pouze s *relaxační* (i když koeficient je nižší než 0,3, rozhodl jsem se tento fakt zařadit kvůli spojitosti se *senzitivním* faktorem vlastností 1, který má podobné výsledky).

2) *Tradiční* skupina 2 mírně pozitivně koreluje s *klidnou*, *tichou*, *umírněnou* a *relaxační* hudbou, a mírně negativně s elektronickou (mírně kvůli $k_f \approx 0,3$). Vtírá se myšlenka, která se však nedá spolehlivě vyčíst z dat, o širším dynamickém, výrazovém a emočním rozpětí percipovaných hudebních vlastností hudby poslouchané členy této skupiny. I když širší rozpětí není dokázáno, dá se předpokládat vyšší senzibilita vůči kvalitám hudebního objektu díky širší základně informací ze zkušeností estetického zážitku a projekce do úložiště hodnotového horizontu jedince. Jednoduše lze

totiž dovodit (pokud zamítneme poslech hudby jako pozadí vyplňující funkci u jiné figury, např. nějaké jiné činnosti), že jestliže se více líbí tato hudba a vzniká hudební objekt jako figura, potom zažívají posluchači hudebně estetickou kvalitu. Pokud tomu tak skutečně je, je potřeba všech co nejvíce informací z horizontu estetických zážitků, aby se po srovnání s uvědomělými informacemi vyhodnotila kvalita jako další estetický zážitek, tedy hudba se líbí. Pokud se tento proces vytváří na základech intenzitou nízké hudební vlastnosti, tedy je potřeba ještě větší představivosti při etablování a uchopování významu hudebního objektu (v klasické hudbě jsou ikonické znaky například síly, rozčilení, stejně časté a patrné, jako ty indexové, vznikající z poznání smyslu v souvislosti, vztahu s dalšími jinými významy), lze tedy dovést myšlenku o širších hudebních schopnostech, možná i dovednostech. Tento předpoklad je k tomu utvrzen přičtením pozitivní korelace mezi hrou na nástroj a t r a d i č n í skupinou 2. Negativum *elektronické hudby* možná souvisí s nástrojovým charakterem skupiny 2 (při tvorbě čistého tónu charakteristického specifickou alikvotní řadou se hráčům možná nezamlouvá nepřirozeně deformovaný tón elektrických zvuků). Nízký koeficient (na pomezí signifikantnosti, $0,3 \leq k_f. \leq 0,4$, Příloha č. 9, s. 114) u všech korelací však neumožňuje vytvářet žádné jednoznačné závěry. Relaxační vlastnost hudby možná odkazuje na souvislost s pozitivním působením hudby jako pozadí – role kulisy – při percepci jiné figury. Souvislost s *relaxační* a tedy i esteticky neapercipovaným typem hudby však nenarušuje tezi o vyšší senzibilitě a širších hudebních schopnostech probanda (nízké $k_f.$). Poslech je možno chápat jako formu oprostění se od reality, únik od vnějšího světa, a takto, i když aktivní, tak jako relaxaci (5.12.3 Vlastnosti – Faktor 1, s. 52).

3) O p o z i č n í skupina 3 se vyznačuje preferencí *tvrdého zvuku kytar* ($k_f. = 0,550$ při $p < 0,001$, Příloha č. 9, s. 114) a do zahrnutých vlastností uvádím i mírnou pozitivní korelaci s *divokou hudbou* a libostí ve *zvuku drsného, temného hlasu* (ovšem $0,2 < k_f. < 0,3$, i když $p < 0,001$). Faktor docela významně koreluje se skupinou *moderního soundu 2* ($k_f. 0,406$, viz Příloha č. 9, s. 114). Tím se dá vysvětlit její poloha jako drsnější, tvrdší, nepříjemnější a dynamicky hrubější preference zvuku. Na druhou stranu není skupina *moderního soundu 2* nijak ovlivněna pohlavím a ani ostatními vlivy (rodičů, učitelů) pozitivně nebo negativně. Spojitost je však patrná, i když mírně.

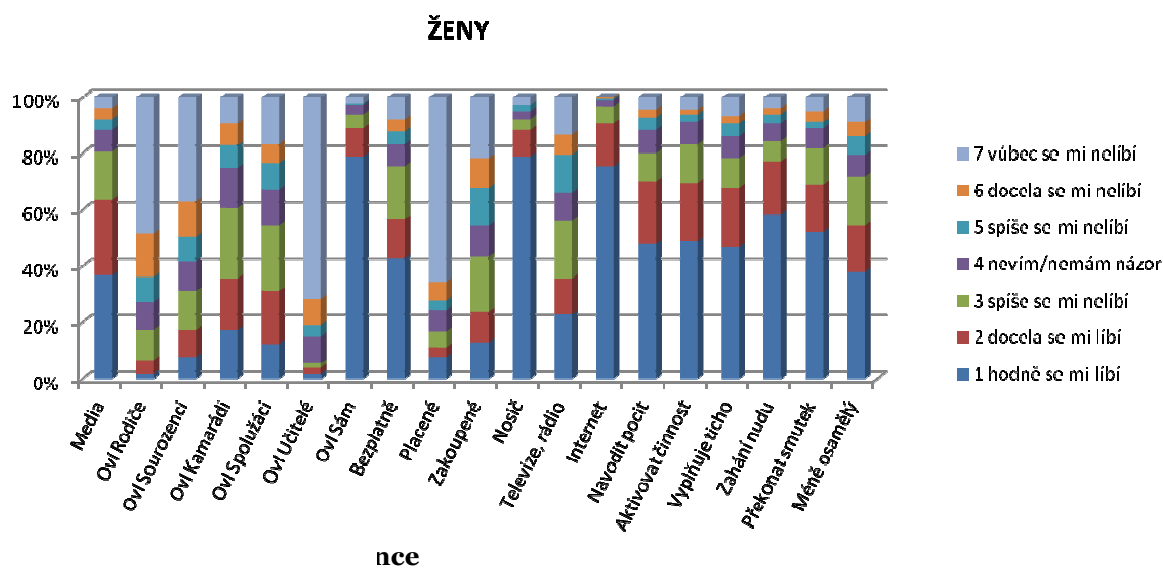
4) Konformní skupina 4 představuje také stabilní základnu pro interpretaci výsledků. Byla potvrzena pozitivní korelace u preference zvuku *světlého, průzračného, někdy i něžného hlasu, romantické hudby a zvuku uměle zkresleného zpěvu* (což je možno považovat za dobový trend vlastně všech subžánrů *elektra*, majících vliv i na *pop, soul/funk/rhythm'n'blues, rock* a *indie*). Souvislost s faktory vlastností nebyla nalezena, i když s konkrétním faktorem 1 by byla velmi očekávaná. Přesto preference právě zmíněných vlastností odkazuje ke konkrétnímu faktoru, otázkou je, v jaké míře lze k sobě přidružit jednotlivé vnější faktory pouze na základě korelace vnitřních prvků s cizím faktorem.

		Žánry Fac_1	Žánry Fac_2	Žánry Fac_3	Žánry Fac_4
Žánry Fac_1	Kf.	1,000	,747**	,422**	-,070
	p	.	,000	,000	,203
Žánry Fac_2	Kf.	,747**	1,000	-,014	,012
	p	,000	.	,805	,825
Žánry Fac_3	Kf.	,422**	-,014	1,000	-,091
	p	,000	,805	.	,095
Žánry Fac_4	Kf.	-,070	,012	-,091	1,000
	p	,203	,825	,095	.
Hlasitá Tichá	Kf.	-,299**	-,351**	,090	,180**
	p	,000	,000	,100	,001
Energ Klid	Kf.	-,330**	-,336**	,016	,196**
	p	,000	,000	,777	,000
Optim Pesim	Kf.	-,141**	-,097	-,079	,218**
	p	,010	,077	,150	,000
Divoká Umírněná	Kf.	-,234**	-,341**	,253**	-,061
	p	,000	,000	,000	,266
Světlý drsný hlas	Kf.	,107*	,244**	-,296**	,301**
	p	,050	,000	,000	,000
Romantická Vtipná	Kf.	,075	,171**	-,115*	,314**
	p	,172	,002	,036	,000
Tvrdé kytary	Kf.	,062	-,161**	,550**	-,173**
	p	,256	,003	,000	,002
Zkreslený zpěv	Kf.	-,055	-,080	,161**	,359**
	p	,313	,144	,003	,000
Výrazné basy	Kf.	-,042	-,146**	,265**	-,149**
	p	,444	,008	,000	,006
Elektronická	Kf.	-,193**	-,301**	,197**	,169**
	p	,000	,000	,000	,002
Relaxační	Kf.	-,229**	,356**	-,115*	,240**
	p	,000	,000	,036	,000
VI Faktor1	Kf.	,119*	,281**	-,284**	,496**
	p	,030	,000	,000	,000
VI Faktor2	Kf.	-,098	-,265**	,406**	,134*
	p	,073	,000	,000	,014
VI Faktor3	Kf.	-,043	,024	-,144**	,158**
	p	,432	,665	,008	,004
VI Faktor4	Kf.	-,338**	-,400**	,136*	,223**
	p	,000	,000	,013	,000

Tabulka č. 11: Faktory žánrů a jejich souvislost s vlastnostmi hudby, ** ($p < 0,01$) a * ($0,05$) je signifikantní.

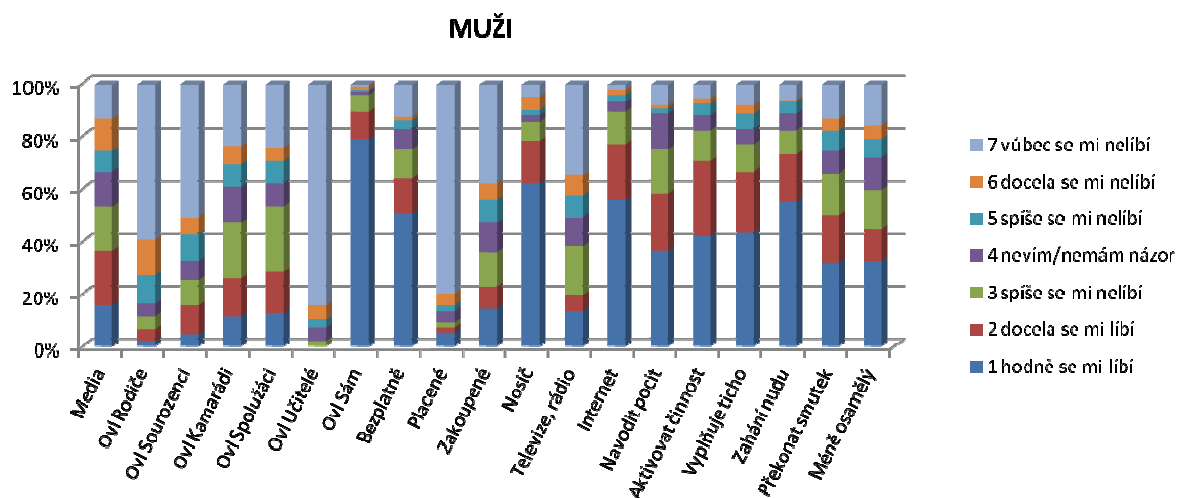
5.13 Media

Média mají v dnešní době nezastupitelnou roli v prostředkování hudebních produktů. Pokud je nelze vynechat ze spektra hudebního prostředí, musí být jednoznačná odezva u posluchačů v míře a dostupnosti jejich preferovaných žánrů. Médii samozřejmě rozumím jakýkoliv způsob operace, jíž se hudební objekt vydaný původcem dostává ke konzumentu, posluchači. Tento způsob je dost široký, z diachronního hlediska vlastně stálý a ve svém významu pro recepci hudby neměnný. Současnost však zavádí o jeden mezistupeň mezi skladatele interpreta a posluchače více, a to dostupnost v marginalizujících informačních kanálech, jako je televize a rádio. K tomu přímá emanace hudebního objektu je dnes spíše zaznamenávána a je na médiích, který záznam bude nabídnut. To, že media nevykonávají tento proces dostatečně, je zřejmé z existence mainstreamové poptávky a té menšinové (ve výzkumu se objevující jako *alternativní skupina 1* či *opoziční 3*). Internet již nabízí více možností, překážkou je dlouhá doba hledání, ovšem negativní korelace nefigurují ani u *alternativní*, *tradiční* ani *opoziční* skupiny a existuje pozitivní u *konformní 4*. Potíže s hledáním tedy nejsou důvodem negativního vnímání médií, Stejně tak neexistují žádné další důvody, tedy media mládeži nevadí, nebo je mají v oblibě (viz Graf č. 7 a Graf č. 8, Přílohy, s. 116, 117). Dále patří mezi hudební media hudební nosič a přehrávač, ovšem to je již mechanický prostředek, informaci

predávající, ne třídící a popřípadě klasifikující (viz výše). Jeho význam je tedy více spojen s funkcí hudby než s jejím hledáním. Mezistupněm mezi posluchačem a tvůrcem je záznam a jeho dostatečná nabídka. Otázka, zda je hudební objekt určen výhradně posluchači, či má dílo vyšší morální, umělecké, gnozeologické cíle, zde netřeba řešit, jestliže je výzkum zaměřen na recipienta, recepci jako takovou a míru oblíbenosti určitých shluků hudebních objektů, skladeb, při recepci vnímaných klasifikačními abstrahujícími konstrukty, nebo lépe pomůckami, tj. žánry.

Z výše uvedeného se otázka hlavních medií orientuje na televizi a rádio („Oblíbenou hudbu slyšíš v televizi, rádiu...“, viz Příloha č. 13, s. 120). Ze Spearmanova korelačního testu vyplývá pouze minimální pozitivní korelace u vlivu kamarádů a sourozenců (kdo poslouchá rad ostatních, v médiích najde to, co potřebuje, ovšem $k_f < 0,3$; viz, Přílohy, s. 116, 117). Tento předpoklad byl více znát, pokud nebyla sledována závislost proměnných, a jednoduše byla porovnána chlapecká a dívčí preference jednotlivých položek. Výsledek (Graf č. 7 a Graf č. 8) byl jednoznačný pro preferování media jako hlavního zdroje hudby, co mládež poslouchá. Více u děvčat, než u chlapců ($k_f = 0,316$; tedy více ženy – stanovena hodnota 0, než muži – hodnota 1, výše k_f ovšem není nijak závratná, Přílohy, s. 116, 117). U žánrů očekávaných při korelaci se žánrovou konformní skupinou 4 se objevila kladná korelace (pop, rap/hip-hop, soul, elektro). Také slabá pozitivní korelace mezi míry distribuce preferované hudby v hlavních médiích a orientací na světlý hlas nebo romantickou hudbu, mírně odkazuje na posluchače mainstreamu (konformní skupina 4, skupina vlastností 1, $k_f \approx 0,3$). Z hlavních medií jasně vysvítá obliba poslechu hudby v televizi, ovšem také na internetu

(televize a rádio byly přímo zmíněny v otázce hlavních médií, internet nikoli). Z uvedeného vyplývá, že internetu je v určité míře k poslechu vždy zapotřebí (kf. = 0,337, viz Přílohy, s. 116, 117), ale výrazněji u posluchačů preferujících hlavní média jako zdroj hudby. Neplatí tedy, že internet je nezbytným pomocníkem každému probandovi.

Důvod nebo funkce, jaké hledají posluchači preferující hlavní média, je především aktivace k činnosti a zahánění nudy (kf. 0,250 a 0,257, viz Přílohy, s. 116, 117). Souvislost s k o n f o r m n í skupinou je tím pádem přeci potvrzena. Míra tohoto utvrzení je však velmi nízká a interpretace tak mnohoznačná. Na jedné straně je možné tvrzení, že mladiství se nedostávají k tak kulturně outsiderským oblíbám, aby byl tento fakt ve výsledcích reflektovatelný a proto je možné sledovat u preference médií nejvíce ty hlavní. Ovšem na druhé straně existuje možnost, že ani televize a rádio nedostačují v přijatelné míře hudebnímu vkusu populace a potřebují další možnosti (tím může být i internet, spolužáci, kamarádi). Například žánrové skupiny *alternativní 1* i *tradiční 2* dají mírně na rady sourozenců (kf. $\approx 0,150$, ale $p < 0,01$), skupiny vlastností moderního soundu *2* a intenzivní *4* pak jsou pak mírně ovlivněni kamarády ($0,24 < \text{kf.} < 0,3$). Dalším možným vysvětlením je fakt, že někteří posluchači neberou na preferenci média zřetel, hlavní je pro ně hudební objekt jakkoli zprostředkovaný (viz 6.5 Média – Vliv, s. 88; 6.6. Způsob poslechu, s. 89).

5.13.1 Žánrové faktory

Hlavní média pozitivně korelují s k o n f o r m n í skupinou *4* (kf. = 0,571!) a slabě negativně s *alternativní 1* (-0,231). Probandi náležející ke skupině se spíše spoléhají na další možnosti přístupu k poslechu, než je televize a internet (viz 5.14 Vliv, s. 67, Přílohy, s. 116, 117). Transformace hlavního média internetu od předchozího TV a rádia je také charakterizována v Mužíkově práci (2009, s. 80–86). Výsledky jsou spíše rozdílné (k o n f o r m n í posluchači užívají internet nejvíce, v Mužíkově práci posluchači *country*, *folk* a *rock'n'roll*; televize a rádio je více negativně hodnocena rockery – o p o z i č n í skupinou a k o n f o r m n í skupina má zmíněné média v oblíbě výrazně méně), tedy opět se potvrzuje věková odlišnost, ovšem ne lineárně

předvídatelná (spíše se mění neočekávaně – obliba televize se u Mužíka objevuje u hiphoperů, také viz výše).

5.14 Vliv

Nástroj, počet a věk byly interpretovány v příslušných stejně pojmenovaných kapitolách. U vlivu kamarádů figuruje velmi nízká negativní korelace s věkem (kf. = -0,198; $p < 0,001$). Tedy vliv kamarádů s přibývajícím věkem klesá, což se neprojevilo u korelace s volbou „vybírám si sám“ (tedy děti jsou po této stránce velmi samostatné již od prvních projevů puberty, viz Graf č. 7, s. 63, Graf č. 8, Přílohy, s. 116, 117). Existuje mírná korelace vlivu rodičů a žánrů alternativní skupiny 1 a tradiční 2 (pozitivní *blues, jazz, folk, gospel, lidová, dechovka*, negativní *rap/hip-hop*, $|kf.| \approx 0,25$) a vlivu kamarádů a žánrů skupiny 4 (pozitivní *pop, soul/funk/rhythm'n'blues, rap/hip-hop*, negativní *blues, jazz*, $|kf.| \approx 0,21$). Z preference *hlasité a energické* hudby ovlivnitelnými přáteli (kamarádi, spolužáci) více vyplývá opět souvislost s *k o n f o r m n í* skupinou 4. Korelace mezi vlivem rodičů a učitelů signalizuje existenci skupiny více ovlivnitelných jedinců, ovšem z množství takto odpovídající lze vyvozovat spíše opak, tedy logicky více nezávislí na rodičích jsou i na učitelích. Sourozenci ovlivňují preference dalším způsobem. Vliv sourozenců, rodičů, kamarádů a spolužáků utváří jakousi skupinu těch, co buď uznávají názor druhých, nebo naopak, a to spíše (vzhledem k počtu záporných odpovědí u rodičů), jsou více samostatní v rozhodování („rozhoduji si sám“ má kf. = -0,228). Spolužáci, sourozenci a kamarádi utváří pozitivní skupinu, jejíž četnost ve vzorku je spíše vyrovnaná (Graf č. 10 a Graf č. 10), samostatný člověk pak nejvíce neguje názor učitelů a sourozenců (vzhledem k počtu odpovědí „vybírám si sám“ lze skupinu takto definovat). Ovlivňovaní kamarády pak využívají často internet. Mezi důvody poslechu (funkcemi) a vlivem nebyla nalezena žádná významná korelace (viz Přílohy, s. 116, 117).

5.14.1 Žánrové faktory

Korelační analýza prokázala takové souvislosti. Alternativní a tradiční skupina se nechává více ovlivňovat rodiči. Z grafu však vyplývá převážně nulová úloha rodičů v konstrukci hudebních preferencí. Pravděpodobnější bude tvrzení, že čím méně probandi patří k této skupině, tím méně se nechávají ovlivňovat rodiči. Naopak u *k o n f o r m n í* skupiny 4 vyplývá výrazný mírný vliv kamarádů a spolužáků na

rozhodování libosti hudby (výsledky jsou u mužů přibližně vyrovnané, u žen mírně více ano).

5.15. Způsob poslechu

Souvislost se získáváním potřebné hudby přes hlavní media byla již řečena (viz Média, s. 63). Z žánrů *pop*, *soul/funk/rhythm'n'blues*, *rap/hip-hop* a *elektro* nejvíce vyčnívají koeficienty pro televizi, internet a hudební nosič. Tedy posluchači žánrů *k o n f o r m n í* hudby nejvíce využívají dostupná media k jejímu dosažení (pro všechny $kf. \approx 0,3$). Zajímavá je souvislost s bezplatně staženou skladbou a potřebou navozovat žádaný pocit. Možná se proband více neshodne s rodiči na takové hudbě, jakou bude poslouchat, a proto vyhledává cílenou hudbu jinak, bez peněžité přírážky ($kf. \approx 0,2$; spíše kopírováním od kamarádů, než stahováním z internetu, zde se nevyskytovala žádná významná korelace, Přílohy, s. 116, 117), i když v průměrné kvalitě. Probandi preferující poslech v hudebním nosiči pak potřebují *zahnat špatnou náladu* a *aktivovat pozitivně k činnosti*. Z uvedené tabulky je zřejmá velká obliba bezplatně stažené hudby, poslechu z hudebního nosiče a poslech stream-nahrávky online. Data mírně odpovídají předchozímu výzkumu Holinkové (2001, s. 60), která uvádí výraznou preferenci poslechu CD/MP3. Fakt, že v práci není uveden poslech stream-nahrávky online, lze zahrnout do celkové preference, tedy proměnnou internet. Trend tedy souvisí i s vyšší mírou podřadné funkce hudby – jako kulisa při cestě, činnosti, relaxu (pasivním, více viz 5.12.3 Vlastnosti – Faktor 1, s. 52), oproti aktivnímu poslechu celým kognitivním aparátem vnímaného hudebního objektu. Důležitým faktem je i koupě rodiči. Velkou měrou se rodiče podílí na placeném pořizování hudby dětem (ve věku 30–45 let 70%), důležitá je i míra jejich příjmů (ovlivňuje též možnost navštěvovat hudební kroužek, viz Bek, 2003, s. 69–80).

5.15.1 Žánrové faktory

Jediná signifikantní korelace je mezi *alternativní* skupinou 1 a negativním poslechem z nosiče a internetu. Členové skupiny 2 preferují spíše zakoupené hudební nosiče a nemají v oblibě poslech z přehrávače. Koeficient 0,2 však nejspíše vypovídá o určitém trendu, který není charakteristický pro celou skupinu. Nejvíce koreluje hlavní media, internet a přehrávač s *k o n f o r m n í* skupinou 4 ($kf. \approx 0,3$; televize dokonce $kf. \approx 0,4$), což potvrzují předchozí výsledky (viz výše; Přílohy, s. 116, 117).

5.16. Důvod poslechu hudby

Ač se zdá být způsob poslechu propojen s vnitřní konstrukcí žánrového spektra probanda, je výsledek výzkumu vágní. Z korelací sice lze vyvodit závěr. I jejich výše je dostačující ($0,3 < k_f < 0,6$, viz Přílohy, s. 116, 117). Ženy více preferují funkci překonání smutku, muži nemají vyhraněnou popularitu. Věk nehraje větší roli, spíše je patrná sestupná tendence u každé funkce (viz (viz Tabulka č. 13, s. 72). Z výše uvedeného vyplývá fakt, že zmíněné otázky náleží do možných funkcí hudby, ovšem na druhé straně lze těžko tvrdit, jestli zmíněné položky všechny možné funkce i vyčerpávají. Kvůli vysoce pozitivním odpovědím (pozitivní oblast sahá většinou přes 70% všech dotázaných, viz Graf č. 7, Graf č. 8) se dá těžko tvrdit fakt, že konkrétní funkce již nevystihuje preferenci všech dotázaných (může se zdát, že otázky se „strefily“, stejně jako jich mohlo být použito více). Mírné korelace pak neposkytnou více informací o možných kombinacích funkčních struktur hudebního poslechu. Výzkum tedy přináší informace, že funkce hudby jsou ty, které dotazník testuje. Zároveň nepodává vysvětlení, za jakých podmínek a s jakou intenzitou (tzn. podává, ovšem výše je hraniční, v dotazníku není zkoumána žádná relevantní proměnná, která v signifikantní míře určuje podíl konkrétní funkce na hudebním poslechu).

Každopádně co výsledky přináší, je fakt, že poslech hudby je pro mladistvé důležitý. Kdyby tomu tak nebylo, kladné hodnoty by byly nízké. Spolu s další interpretací je možné toto tvrzení opodstatnit. Například děti poslouchají ve velké míře hudební nosič (výrazně nad ostatními médii, Holinková, 2001, s. 60), stejně tak používají hudbu ve velké míře jako relax (přes 70%, viz 5.12.3 Vlastnosti – Faktor 1, s. 52, Bujaková, 2005, s. 31), pro cestu ze školy a při domácích pracích (až 70%, Donalová, 2009, s. 42), poměr aktivního poslechu vůči podřadným ostatním funkcím 1 : 3 (Dohnalová, 2009, s. 43), a hlavně poslech hudby probíhá každodenně (viz 3.1 Konstrukce dotazníku, s. 13).

5.16.1 Žánrové faktory

Jediná mírně signifikantní korelace je zaznamenána mezi konformní skupinou 4 a funkcemi *zahnat nudu*, *překonat smutek*, *cítit se méně osaměle* (u všech tří kf. $\approx 0,23$).

5.16.2 Faktory vlastností

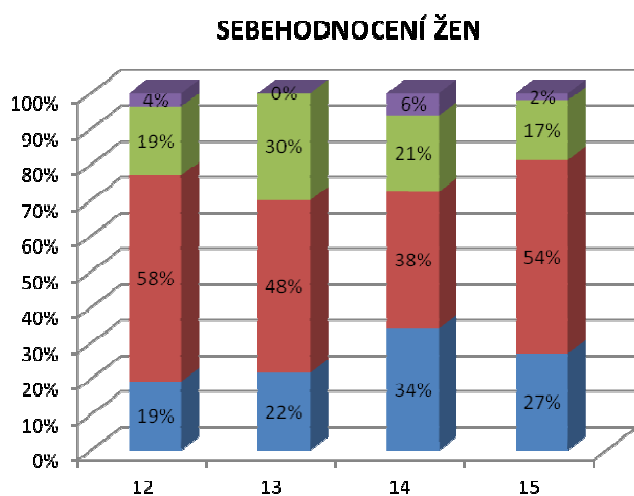
Signifikantní korelace (z hlediska zamítnutí nulové hypotézy, $p < 0,01$) jsou velmi nízké. Ovšem přesto se ukazují určité společné vlastnosti. Zároveň se nepotvrzuje hypotéza o větší souvislosti vlastností než žánrů podle Mužíka (2007). Tento fakt je však možná zapříčiněn zkreslením vyplňování (viz 5.12 Vlastnosti hudby, s. 51). Shluk vlastností 1 – *senzitivní posluchači* – koreloval nejvýše u funkce *překonat smutek* (kf. = 0,247), méně u položky *aktivovat k činnosti* a *cítit se méně osamělý* (kf. = 0,197; 0,196). Tedy ty samé funkce u konformní skupiny 4, ačkoliv to jsou probandi jiní. Posluchači moderního soundu skupiny 2 používají poslech mírně k *aktivaci k činnosti* a *zahánění nudy* (kf. = 0,214; 0,273). Skupina optimistů 3 nemá vyhraněný názor na funkci a skupina 4 intenzivní hudby mírně potřebuje *zahnat nudu* (kf. = 0,249). Viz tabulka č. 10.

		Navodit pocit	Aktivovat činnost	Zahání nudu	Překonat smutek	Méně osamělý
Vlastnost Faktor1	Kf.	,166**	,197**	,087	,247**	,196**
	P	,002	,000	,113	,000	,000
Vlastnost Faktor2	Kf.	,087	,214**	,273**	-,006	,038
	P	,110	,000	,000	,912	,486
Vlastnost Faktor3	Kf.	-,047	,080	,062	-,056	-,064
	P	,395	,144	,258	,310	,243
Vlastnost Faktor4	Kf.	,063	,142**	,249**	,020	-,036
	P	,253	,009	,000	,714	,511

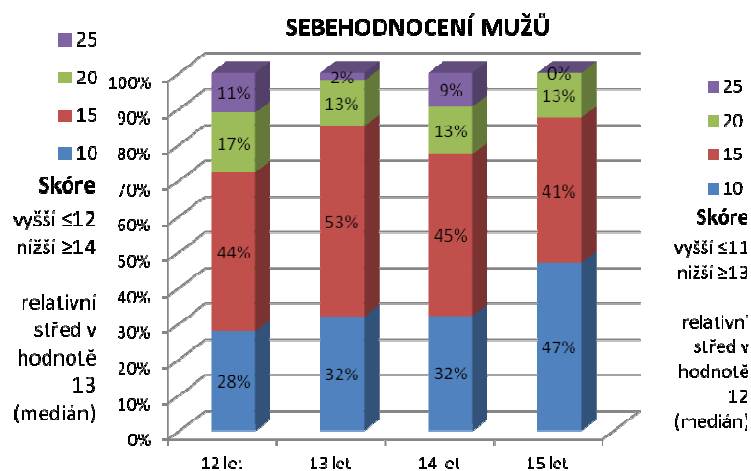
Tabulka č. 12: Spearmanova korelace faktorů vlastností a důvodů poslechu. Kf. označené ** mají Sig (nebo p) $< 0,01$, viz čísla v grafu, jsou tedy signifikantní.

Věk	Navodit pocit	Aktivovat činnost	Vyplňuje ticho	Zahání nudu	Překonat smutek	Méně osamělý
Medián 12 let	2	2	2	1	1,5	1
Medián 13 let	2	2	2	1	2	3
Medián 14 let	2	2	2	1	2	3
Medián 15 let	1	2	1,5	1	2	2
Průměr 12 let	2,636364	2,5	2,704545	1,886364	2,363636	2,386364
Průměr 13 let	2,607477	2,299065	2,495327	1,990654	2,616822	3,261682
Průměr 14 let	2,425743	2,148515	2,405941	2,168317	2,871287	3,128713
Průměr 15 let	1,921053	2,184211	2,25	2,210526	2,5	3,013158

Tabulka č. 13: Věk a funkce hudby.

behodnocení žen

behodnocení mužů podle věku

5.17. Test osobnosti – sebedůvěry

5.17.1 Metodika

Při koncipování otázek jsem vycházel z přímého pramene Rosenbergovy škály sebehodnocení (Rosenberg, 1965; Svoboda, Vágnerová, 2009) a dále z pedagogické literatury (Kalhous, Obst, 2002, s. 198). Dotazník mohl být rozložen na 4 strany, pro vyplňování dětmi starými 12–15 by se však stal neúnosným. Konstrukce dichotomních polarizovaných otázek se vyplatila již v předešlé koncepci vlastností. Postup byl tedy stejný. Skóre funguje jednoduchým způsobem. Sečtou se hodnoty škály a dítě s vyšším výsledkem má skóre nižší. Nejedná se o standardizovanou hodnotu, jako u testu IQ, výsledek vyjadřuje poměr a tak má být i interpretován, bez zavádějících hierarchizací podle zabsolutněných hodnot skóre (např. obecně 7 vyšší, 19 nízké). Vliv hudby na utváření psychiky je vědecky prokázána a statisticky ověřena. Např. tzv. Mozartův efekt má vliv na emocionální pozitivní naladění a fyziologický „arousal“ (stav navozený autonomním nervovým systémem a žlázami s vnitřní sekrecí, má pozitivní vliv na kognitivní schopnosti, Mozartova hudba figuruje jako vhodně zvolený stimul „arousalu“) nebo obecně uznávaný Kodáliho systém, kdy děti absolvující výuku v mateřské škole měly lepší výsledky v aritmetice, čtení, vyučovacích návycích (zde je nutno počítat s intervenující proměnnou vlivu osobnosti a organizačních kompetencí vyučujícího, Bujoková, 2005, s. 9–11)

5.17.2 Výsledky

Bohužel nebyla nalezena žádná signifikantní korelace s ostatními proměnnými. Jedině pod hladinou 0,3 ($k_f > 0,17$, $p \leq 0,002$) signalizoval Spearmanův test slabé korelace. Výběr bude takový, aby popsané vztahy byly odvoditelné i z praxe. Položka „pomáhá cítit se méně osamělý“ s hodnotami skóre negativně koreluje – odvoditelný fakt větší sklíčenosti a zvýšeného stavu deprese u dětí trpících nízkým sebehodnocením (Nakonečný, 2009, s. 182). Výrazné množství jich však ve vzorku nebylo. Samotní učitelé mají pramalý vliv na poslech dětí (viz 5.14 Vliv, s. 67), souvislost s takovými dětmi, které se učiteli ovlivnit nechají, a vyšším skóre sebehodnocení (tedy negativní), je

velmi zajímavá. Ze statistického hlediska sice velmi nízký koeficient (-0,170) dokazuje tezi, že autoritativní výchova vede slabě negativně k vývoji osobnosti jedince (vyšší míře konformity a poslušnosti, Hayesová, 1998, s. 52–58, zajímavé by bylo provedení testu konformity podle S. E. Asche, 1951, a srovnat výsledky s vlivem učitele a rodičů – tedy na kterou autoritu dítě v dnešní době více „dá“, z testu vyplývá větší autorita učitele, ovšem kf. je velmi nízký, viz výše). Také optimistická a pesimistická pozitivně korelovala s výší skóre (kf. = 0,187; p = 0,001; čím vyšší skóre, tím „pesimističtější“ obliba a naopak). Velmi nízká (a tedy nevypovídající samostatně, ale v souvislosti s neznámou intervenující proměnnou) negativní korelace byla získána mezi pohlavím a skóre. Muži mají tendenci mít skóre vyšší. Tento vliv je ale velmi málo prokazatelný, pokud srovnáme jednotlivé grafy (viz Graf č. 10, Graf č. 10,). Spíše se zde objevuje možnost role věku – chlapci dospívají v pubertě později, jsou ovšem hodnotově stabilnější, na rozdíl od žen (viz srovnání stáří 15 let).

Lepší by bylo uplatnit Mužíkův vícedimenzionální test sebepojetí (de facto kombinace sebevědomí, hierarchie hodnot a míra dominantnosti x pasivity, Mužík, 2006, s. 100-105), ve kterém rozdělil faktory do tříd např. zdravé x nízké sebevědomí, egoismus, konformita, spontánnost, kreativita, podřízenost. Posluchači vážné, alternativní hudby měli velkou míru podřízenosti druhým, nejméně pak rockeři a hiphopeři, zdravé sebevědomí měli estetiци (posluchači náročné hudby), slabé pak posluchači country a folku.

5.18 Koncerty

Spearmanův korelační test prokázal náležité souvislosti s konkrétními demografickými daty. Předně návštěvnost popu, disko klubu a především tanečních zábav je dominantou žen ($0,3 < k_f < 0,5$). Na rozdíl od výsledků koncertů popu/rocku Beka (2003, s. 36–63) je dominantou žen návštěvnost koncertů všech typů. Otázka je, zda dobrovolná, či nucená (v případě tanečních zábav, plesů a koncertů nebo vystoupení folklórních souborů). Z preferencí jednotlivých žánrů negativum nevyplývá, $k_f < 0,3$ (dívky nemají rády žánry typické pro taneční zábavy – *country, folk, rock, dechovka, lidová*). Tedy dívky na zábavy opravdu chodí častěji a rády poslouchají *pop, soul a elektro* – tedy žánry **k o n f o r m n í** skupiny 4. Jen o něco více preferují tyto žánry návštěvníci disko klubů (opět více ženy, $k_f = -0,347$, tedy spíše návštěvnice). Předpoklad zvyšující se tendence hrát na nástroj a chodit na operu, koncert vážné hudby, či muzikál se potvrdil (v případě opery nízký, ale důležitý $k_f = 0,266$ a vážné hudby $k_f = 0,369$, muzikál $k_f = 0,324$). U věku byly zjištěny mírné korelace s operou a vážnou hudbou (opera $-0,264$; vážná hudba $-0,327$), tedy čím vyšší věk, tím se frekvence návštěv zmíněných typů akcí snižuje. Ze žánrového spektra preferují návštěvníci disko de facto hudbu **k o n f o r m n í** skupiny 4, což se potvrdilo i korelací se samotnou skupinou (viz níže, žánry *pop, soul, elektro, rap/hip-hop*, skladby těchto žánrů většinou v disko klubech zaznívající, $k_f \approx -0,4$), posluchači muzikálu *muzikál* (a mírně *lidovou hudbu*, $k_f = -0,265$), a návštěvníci opery a vážné hudby žánr *lidové hudby* ($k_f = -0,265$ a $-0,303$). Vlastnosti potvrdily spíše očekávané výsledky o hlasitosti, energii a divokosti návštěvníků disko a tanečních zábav ($k_f \approx 0,3$).

Další faktorová analýza koncertů nepotvrdila přijatelné výsledky (faktory nebyly nijak výrazně vyhraněné vůči proměnným – typům akcí), ovšem ze Spearmanova korelačního testu vyplývá shlukování skupin 1:klasika, opera a muzikál; 2 koncert populární skupiny, disko klub a taneční nebo lidová zábava; 3 muzikál a taneční zábava (viz Tabulka č. 15, s. 77). Nejvíce společensky angažující jsou akce typu disko, koncert populární skupiny a taneční zábava. Tabulky níže uvádí průměr a medián (lépe se hodí k vystižení preferovaného výběru) návštěvnosti jednotlivých akcí. Vyhrává diskotéka a populární hudba (z mediánu ovšem vyplývá, že takto volí určitá minoritní

skupina mladistvých, nutno dodat, že návštěvy nočních podniků jsou povoleny od 18 let; fakt, že zde chodí mladiství na počátku puberty, je zřejmý, těžko říct, jestli pozitivní, či negativní vzhledem k minulosti, kdy takto medializované podniky neexistovaly).

	Opera	Vážná	Populární	Disko	Muzikál	Taneční zábava
Počet	284	363	553	1179	253	551
Medián	0	0	1	0	0	0
Průměr	0,85	1,08	1,65	3,52	0,76	1,64
Muži						
Počet	54	127	198	190	72	133
Medián	0	0	0	0	0	0
Průměr	0,35	0,82	1,29	1,23	0,47	0,86
Ženy						
Počet	230	236	355	989	181	418
Medián	0	0	1	1	1	1
Průměr	1,27	1,30	1,96	5,46	1,00	2,31

Tabulka č. 14: Návštěvnost koncertů

Z toho jsou dívky společensky aktivnější, obrovský rozdíl je u disko klubu. Při vyplňování se nemohla stát výrazná chyba, protože samy dívky veřejně počítaly na prstech týdenní návštěvnost klubů. Čísla pak naskakovala závratným tempem. I z mediánů vyplývá fakt, že kromě vážné hudby a opery absolvují dívky alespoň 1 koncert ročně. Chlapci vůbec. Sociální zralost a touha po dospělém životě, převzetí rolí a zaujmutí jakékoli podstatné pozice ve společnosti je pro dívky podstatnější, než pro chlapce. Zajímavá by určitě byla další průzkumná etapa, jejíž podstatou by bylo zjištění, jestli lidé v mládí vysoce aktivní v dospělosti zlosejtní, nebo to budou právě oni, kdo vytváří významný kulturně-společenskou výzvu a apel k ostatním.

	Opera	Vážná	Populární	Disko	Muzikál	Taneční zábava
Opera	–	,529**			,510**	
Vážná	,529**	–			,370**	
Populární			–	,433**		,355**
Disko			,433**	–		,542**
Muzikál	,510**	,370**			–	,289**
Taneční zábava			,355**	,542**	,289**	–

Tabulka č. 15: Vzájemná korelace koncertů

5.18.1 Žánrové faktory

Co se týče žánrových faktorů – dimenzí, mírná korelace figuruje u alternativní skupiny 1 a návštěvnosti koncertu vážné hudby, tradiční skupiny 2 a návštěvností opery, vážné hudby a muzikálu, a návštěvnost disko u konformní skupiny 4.

5.19 Kroužky

Byla zjištěna pozitivní korelace u počtu kroužků a hrou na nástroj. Čím více děti mají kroužků, tím větší je pravděpodobnost, že budou hrát na nástroj a naopak. Souvislost s hudebním vlivem rodičů a shodnost jejich preferencí s potomky nebyla prokázána. Je to nejspíše tím, že děti si cizí tlak ani neuvědomují. Těžko lze totiž tvrdit, že děti se k určitému kroužku rozhodnou zcela samy bez alespoň předběžné diskuze rodičů, nebo že množství kroužků alespoň mírně nesouvisí s vytižeností obou pracujících, kteří takto potřebují své dítě zaměstnat, než se vrátí z práce (to je ovšem domněnka). Celkovou četnost kroužků vystihuje Tabulka č. 16, po shluku sportovních (fotbal, zumba, aerobik, golf, apod.), umělecky-tvořivých (jak hudební, tak taneční, dramatické plus krasobruslení a balet), rukodělných (keramika, modelářství, ZOO kroužek, jízda na koni), společenských (skaut, sokol, herní klub) a informačních nebo logicko-matematických (matematický, fyzikální, chemický, biologický, výpočetní kroužek a různé kombinace zmíněných, jazykové kroužky) vytváří takový poměr, kde je z hodnoty mediánu patrna nízká návštěvnost kroužků obecně, u všech typů (pasivní využívání volnočasových aktivit, např. sledování televize 70% respondentů a trávení u PC a internetu, je patrné i v Mužíkové výzkumu, 2009 s. 74–80).

Koeficient -0,3 mezi pohlavím a uměleckými kroužky signalizuje fakt, že děvčata obecně více preferují tento okruh. Na druhou stranu ženská emancipace zasáhla všechny věkové kategorie a zájmy – předpokládaná odvislost ze záliby sportu u chlapců nebyla potvrzena, poměr je tedy vyrovnán, stejně jako u logicko-matematických a informačních, technických, společenských. U uměleckých a hudebních kroužků dále pubescenti více hrají na nástroj (což je očekávané), jejich zaujetí předmětem však klesá s rostoucím věkem (negativní korelace kf. = -0,310 a -0,327). Hraniční koeficient (-0,271 a -0,257) značí korelaci mezi uměleckými zájmy a libostí muzikálu a lidové hudby (pro hudební *lidová* ještě více – kf. = -0,270, naopak muzikál ještě méně, bohužel žádná vyšší korelace neexistuje pro vážnou hudbu, ovšem dále je zvrát), opera je také uměleckými a více hudebními kroužky navštěvována (kf. = 0,268 a 0,297) a ještě vyšší je návštěvnost koncertů klasické hudby (převážně vokálně-instrumentální koncert symfonického orchestru, kf. = 0,359 a 0,391) a také muzikál (kf. = 0,380 a 0,313).

5.19.1 Žánrové faktory

S faktory vlastností nekorelovala žádná ze skupin, s faktory žánrů opět umělecká a hudební, a to s tradiční skupinou 2 (kf. = -0,296 a -0,311, viz Tabulka č. 17, s. 80) a samotní hudebníci s alternativní skupinou 1 (kf. = -0,251). Alternativní skupina také souvisí se zájmy společenskými (skaut, sokol, národopisně-historický kroužek). U této zájmové skupiny navíc figuruje negace s konformní skupinou 4 (v poměru s ostatními kroužky kf. = 0,235; počet kroužků v této skupině méně, kf. = 0,230; tedy míra vlivu členství ve skupině má zvyšující se tendenci se zvyšujícím se počtem kroužků). U uměleckých aktivit panuje určitá averze vůči sportovním aktivitám (negativní korelace – čím více sportovních aktivit dítě má, tím méně má uměleckých a naopak, kf. = -0,323, viz Tabulka č. 17, s. 80).

	Sport-poměr	sport	hudba-poměr	hudba	poměr-umění	umění
průměr	35,40%	66,57%	15,11%	36,12%	14,48%	25,97%
medián	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

	poměrMatInf	MatInf	poměrTechnické	Technické	poměr-Společ	Společ
průměr	2,62%	5,97%	3,27%	5,37%	5,55%	11,64%
medián	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Tabulka č. 16: Střední hodnoty kroužků, procenta znamenají poměr chodících a celku, tabulky začínající slovem „poměr“ znamenají míru dané skupiny kroužků vzhledem k všem kroužkům jedince.

		Žánry F_1	Žánry F_2	Žánry F_3	Žánry F_4	Opera	Klasika	Populár	Disko	Muzikál	Taneční zábava
POMĚR sportovní	Kf.	-,073	-,022	-,097	-,056	,019	,006	,034	,078	,065	,059
	p	,181	,688	,078	,308	,732	,909	,539	,154	,233	,283
POČET sportovní	Kf.	-,119*	-,073	-,086	-,057	,074	,102	,090	,102	,153**	,121*
	p	,029	,181	,117	,295	,178	,063	,101	,063	,005	,027
POMĚR umělecké	Kf.	-,135*	-,247**	,149**	-,125*	,231**	,293**	,148**	,099	,319**	,203**
	p	,014	,000	,006	,022	,000	,000	,007	,071	,000	,000
POČET umělecké	Kf.	-,192**	-,296**	,111*	-,107	,268**	,359**	,188**	,100	,380**	,269**
	p	,000	,000	,042	,050	,000	,000	,001	,069	,000	,000
POMĚR hudební	Kf.	-,246**	-,304**	,002	,064	,294**	,387**	,095	-,026	,281**	,162**
	p	,000	,000	,971	,244	,000	,000	,082	,635	,000	,003
POČET hudební	Kf.	-,251**	-,311**	,001	,045	,297**	,391**	,122*	-,012	,313**	,197**
	p	,000	,000	,988	,413	,000	,000	,025	,829	,000	,000
POMĚR Mat-Inf	Kf.	-,095	-,103	,008	-,005	,135*	,181**	,126*	,055	,064	,052
	p	,084	,060	,883	,928	,014	,001	,022	,314	,246	,339
POČET Mat-Inf	Kf.	-,095	-,104	,007	-,009	,137*	,185**	,129*	,058	,070	,056
	p	,083	,058	,896	,872	,012	,001	,018	,291	,204	,310
POMĚR Technické	Kf.	-,004	-,029	-,009	,043	,039	,005	-,004	-,029	,005	-,013
	p	,948	,597	,865	,434	,477	,933	,944	,594	,932	,814
POČET Techické	Kf.	-,004	-,029	-,009	,044	,040	,005	-,002	-,028	,008	-,011
	p	,948	,598	,867	,427	,462	,924	,977	,610	,891	,847
POMĚR Společen	Kf.	-,260**	-,173**	-,161**	,235**	,067	,087	-,031	-,168**	-,044	-,014
	p	,000	,001	,003	,000	,225	,111	,575	,002	,425	,802
POČET Společen	Kf.	-,259**	-,174**	-,160**	,230**	,074	,090	-,029	-,165**	-,036	-,006
	p	,000	,001	,003	,000	,177	,101	,595	,003	,511	,915
Počet Kroužků	Kf.	-,270**	-,296**	-,029	-,031	,279**	,354**	,204**	,088	,351**	,253**
	p	,000	,000	,597	,574	,000	,000	,000	,109	,000	,000

Tabulka č. 17 Spearmanova korelace kroužků a faktorů vlastností, hodnoty ** ($p < 0,01$) a * ($p < 0,05$) jsou signifikantní.

6 Srovnání hrajících na nástroj a ze ZUŠ a nehrajících

Smyslem a cílem této práce je zmapovat hudební preference mladistvých. Zároveň však také porovnat výsledky nehrajících s hrajícími a zjistit, jestli existuje jakýkoliv rozdíl mezi zmíněnými skupinami. Bude zkoumán vzorek složený z výběru probandů ze základních škol a k části hrajících na nástroje bude přidružen vzorek probandů ze základních uměleckých škol (ZUŠ Iši Krejčí a Žerotín). Takovéto míchání má smysl pouze při porovnání různých proměnných. Výzkum však není založen na komparaci dvou skupin, z nichž jen jedna má pozměněné vstupní podmínky (a je tedy nutné náhodného výběru ze vzorku respondentů, aby nevzniklo možné nebezpečí zkreslení a špatné práce s daty). Zde k provedení takovéto experimentální intervenující podmínky nedošlo, naopak, etablování spektra preferencí u jednotlivých respondentů při vyplňování dotazníku je de facto jediná intervenující proměnná, platná pro všechny – je tedy logické sledovat právě rozdílné skupiny při vyplňování jedné intervenující podmínky. Na základě charakteru vzorku (viz 3 Metodika vlastního výzkumu, s. 13) nelze zobecňovat výstupní data na celou populaci, pouze na mladistvé v Olomouci. Proto je tedy důležité srovnat právě hrající respondenty s nehrajícími i takto kombinovaně řešeným způsobem. Nutno dodat, že hodnoty Speramanovy korelace by vyžadovaly korelační tabulku velikosti 60 stran. Uvedené hodnoty jsou tak bez odkazu na tabulku.

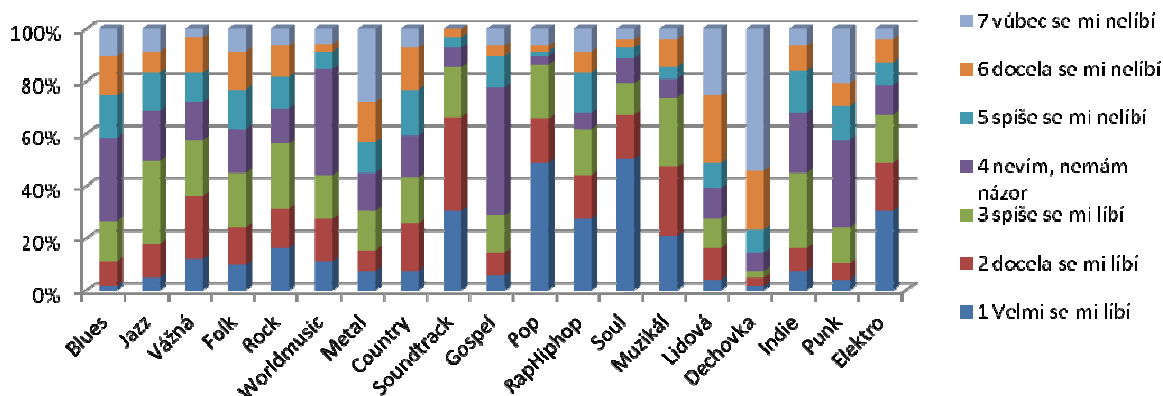
6.1 Vzorek

Výběr byl proveden na Základních uměleckých školách Iši Krejčího, Na vozovce 32, Olomouc, a Žerotín, Kavaleristů 6, Olomouc. Z celkového počtu 202 hrajících respondentů jich je ze ZUŠ 63, zbytek doplnili probandi z testovaných základních škol nižších ročníků víceletých gymnázií (k opakování odpovídajících bylo zamezeno otázkou, kde chodí na školu a do jaké třídy, duplicity byly omezeny vždy na jeden exemplář).

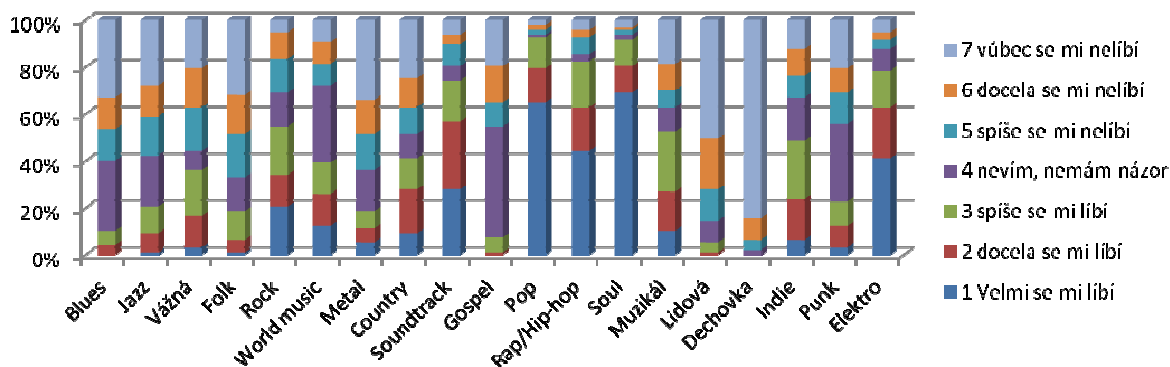
Ve vzorku hrajících je 125 dívek a 77 chlapců, 24 mladistvých starých 12 let, 68 starých 13 let, 58 starých 14 let a 46 starých 15 let.

Ve vzorku nehrajících je 97 dívek a 99 chlapců, 27 mladistvých starých 12 let, 62 starých 13 let, 60 starých 14 let a 41 starých 15 let.

ŽENY HRAJÍCÍ – ŽÁNRY

DÍVKY – ŽÁNRY

y a hrající – nehrající.

6.2 Žánry

Z předchozí kapitoly budou použity teze odvislé od výsledků faktorové analýzy ke komparaci obecných závěrů a výsledků konkrétních skupin.

Z grafů vyplývají podobné závěry jako u komplexního shrnutí kategorie Gender dimenze (s. 39). Dívky více tíhnou ke konformnímu faktoru 4, chlapci více

k o p o z i č n í m u faktor 3. Rozdíl mezi nástrojovými hráči a nehrajícími je v intenzitě (nehrající dívky vyšší hodnoty u *pop, rap/hip-hop, soul/funk/rhythm'n'blues, elektro*, nehrající chlapci *rock, metal, punk, elektro, rap/hip-hop*) tedy mainstreamové žánry vysílané velmi často v hlavních médiích (televize, rádio). U hrajících se potvrdilo větší spříznění s prvními dvěma faktory (a l t e r n a t i v n í 1 a t r a d i č n í 2, a to vyšší oblíbenosti u žánrů *blues, jazz, folk, vážná hudba, country, lidová, dechovka* a nejvíce *muzikál*, viz Graf č. 11–Graf č. 13, s. 82–84). Byla tedy dokázána základní premisa, že hra na nástroj příznivě ovlivňuje preference poslechu určité hudby – v konkrétním případě žánru. Výsledky však nejsou výrazné, což je vzhledem ke adultofilnímu kulturnímu zázemí právě minoritních žánrů *vážné hudby, blues, jazz, folk, country* (u posledních dvou i souhlas s preferencí rodičů – viz 5.10 Rodiče, s. 45) dosti očekávané. U žánru *gospel* a *world music* se potvrdila spíše neznalost žánru (vysoké číslo prvku 4 z Likertovské sedmistupňové škály v obou případech hráčů i nehrajících). Ovšem celkově nelze jedince hrající na nástroj vymezit vůči nehrajícím, nýbrž výsledky se v podstatných znacích od sebe navzájem neliší. Je tedy možná teze, že prostředí mladistvých je velmi svébytné a horizontem zkušeností i zážitků jak plné tak médií i orientované se zaměřením pro mladistvé. Hráč na nástroj se tak neliší oblíbeností určitého žánru, spíše znalostí, možností setkat se s něčím jiným, než s produkovaným artefaktem v majoritním socio-kulturním prostředí. Intenzita libosti či opaku je ale většinou společností velmi ovlivňována.

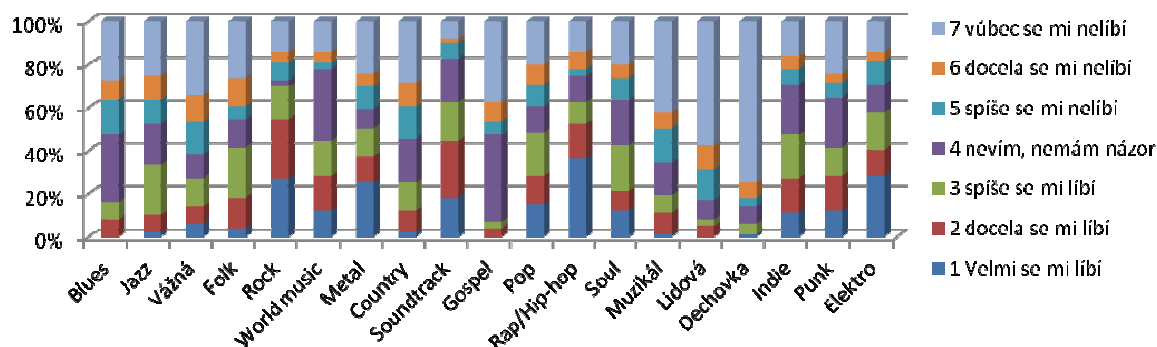
Jediným dost významným rozdílem je pozitivní vnímání *muzikálu*, a to jak hrajícími dívkami, tak i chlapci. Zde se nejspíše opravdu skloubí jak většinové hudební prvky vnímané obecně posluchači pozitivně a objevující se v hlavních médiích, tak i strukturně komplexnější a širší rozlohou větší i složitější hudební polohy připadající nehrajícím posluchačům možná příliš složité, ne ovšem hrajícím (Graf č. 11–Graf č. 13, 5.6 Faktor 4, s. 34).

Jediná preference korelující s položkou souhlasné preference jedinců s rodiči je žánr *folk* u hrajících a *country* u nehrajících. Nejspíše to souvisí s proměnou populární scény polistopadové éry (*folk* více jako revolta, *country* jako větší mainstream, Bek, 2003, s. 176–182).

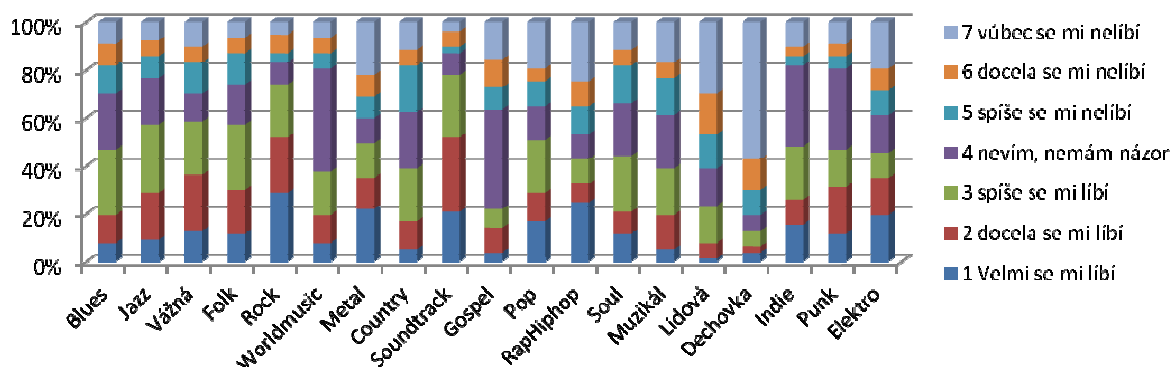
6.3 Věk

Nehrající jedinci mají tendenci více s věkem nesouhlasit s žánrem, jako je *blues, jazz folk, soundtrack, gospel, country, lidová, dechovka*, i když poslední dva zmíněné korelují i u hrajících dětí (kf. $\approx 0,4$). Z výše uvedeného nelze vyvozovat závěr o obecném trendu měnit styl u těchto žánrů. Je to vlastnost mladistvých v konkrétní době a na konkrétním místě. Výška koeficientů však svědčí alespoň o jakémisi místním dočasném trendu, který může být i dlouhodobější, nebo trvat delší dobu. A to je ubývání preferencí pro minoritní adultní žánry výše zmíněné a orientaci na ty mainstreamové, a to u obou skupin (viz Vlastnosti, s. 85). To de facto potvrzuje Mužík (2009, s. 50–95) sledující adolescenty.

MUŽI – ŽÁNRY

MUŽI HRAJÍCÍ – ŽÁNRY

muži hrající – nehrající.

6.4 Vlastnosti

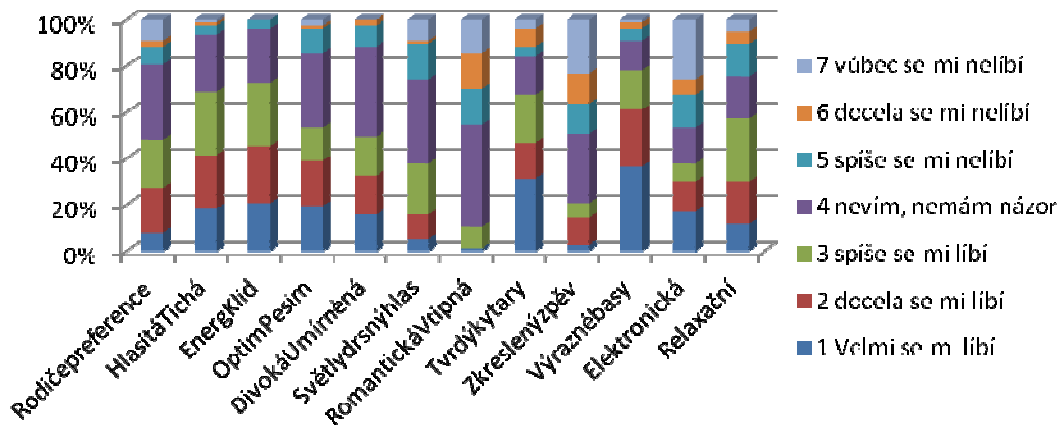
Při vystihnutí sítě preferencí vlastností hudby budou výsledky interpretovány podle výše uvedeného modelu (viz Žánry, s. 36).

U nehudbních a hudbě se více věnujících jedinců jsou výsledky opět velmi podobné. Z výsledných grafů se dá říci jen jakási větší preciznost – při volbě užívali více hráči na nástroj rozmanitější číslování k vyjádření svého názoru s danou věcí, tedy rozmýšleli se více a snažili se odpovědět věrohodněji, než probandi nehrající. Celkové mediány výsledků by se možná lišily o jeden stupeň, v průměru však nikoli. *Elektronické zvuky* v hudbě užitě se více zamlouvají nehrajícím chlapcům, stejně jako dívkám a obecně se více nehrající staví negativně k *relaxační hudbě*, u nehrajících mužů ještě k *tvrdému zvuku elektrických kytar*. Bude to souviset s nástupem *rap/hip-hop* a potlačení rockové pózy (viz Žánry, s. 36, viz Grafy s. 86, 87). Světlý něžný hlas vyhrává u hrajících na nástroj, nehrající naopak raději poslouchají o něco více *dynamickou, energickou a divokou* hudbu. Ovšem obecně lze říci, že mládež má v oblibě *intenzivní* hudbu – tedy faktor 4, *optimistickou* – faktor 3, a *moderní sound* – faktor 2 (viz Vlastnosti – faktor 1–4, s. 52–55). Nelze tvrdit Mužikovo zjištění o vlivu hry na nástroje a preference optimistické hudby (2007). Umírněnou hudbu více preferují hrající dívky, romantickou hudbu více nehrající (Grafy s. 86, 87). Výsledky jsou si však velmi podobné na dovozování širších závěrů. Obecně lze tedy pouze říci, že v hudebních vlastnostech se hrající a nehrající liší, ovšem velmi mírně. Přesto se dá zjistit určitý posun od intenzivní hudby k opaku a náhrada kvantity za kvalitu (libost tvrdého zvuku kytar u hrajících na nástroj, viz Grafy s. 86, 87).

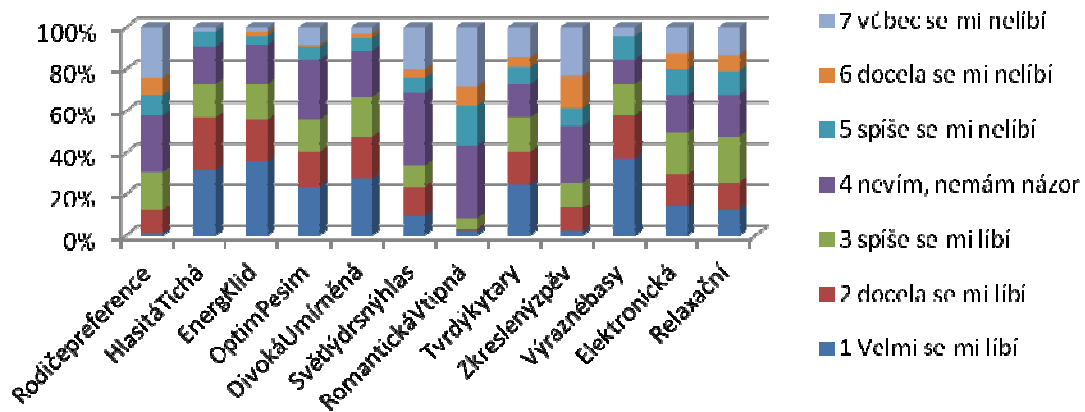
6.4.1 Věk

S rostoucím věkem se u pozorovaného vzorku objevily, jak u hráčů tak i ostatních, tendence k *intenzivní* faktorové skupině 4 (pozitivní korelace u pojmů *hlasitá, energická, divoká* hudba, *tvrdý zvuk kytar*, negativní korelace u *relaxační*, $k_f \approx 0,3$ u hráčů nižší – $k_f > 0,2$; ale zaznamenanatelný).

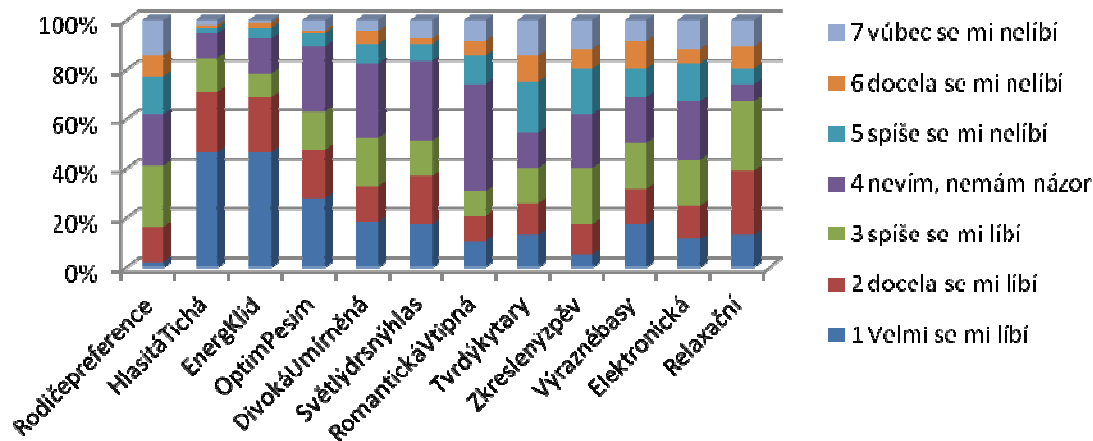
MUŽI HRAJÍCÍ – VLASTNOSTI

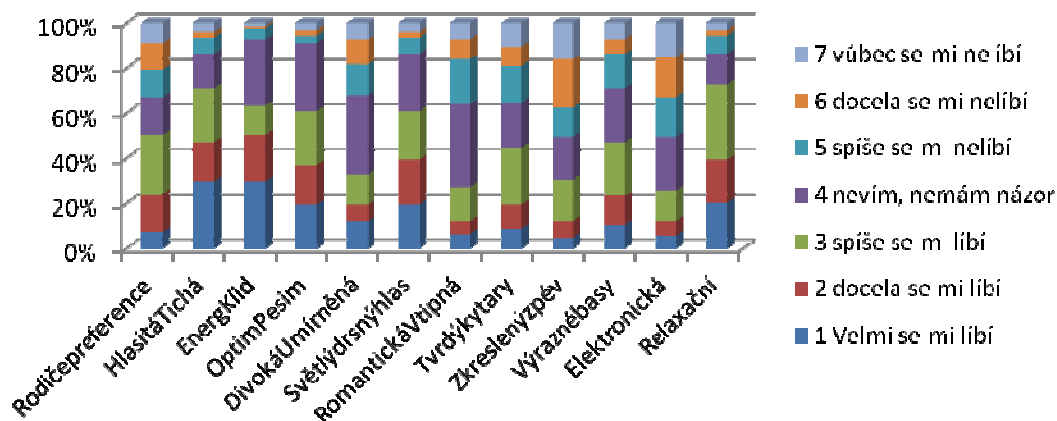
MUŽI NEHRAJÍCÍ – VLASTNOSTI

ŽENY NEHRAJÍCÍ – VLASTNOSTI

ŽENY HRAJÍCÍ – VLASTNOSTI

6.5 Média – Vliv

Možnost médií aktivně se podílet na funkčním plánu mladistvých je patrná u nehrajících – media pozitivně korelují až na položku navodit pocit se všemi zmíněnými důvody poslechu (*aktivovat činnost, zahnat nudu, překonat smutek, cítit se méně osamělý* – kf. $\approx 0,3$). Důvod proč se výsledky neobjevují u hrajících, je nejspíše dáno širším hudebním prostředím vymezeným nejen médii, ale třeba i vlastní reprodukcí oblíbené hudby, či větší návštěvností koncertů. Obě skupiny pozitivně hodnotí media i funkce, jejich souvislost je však přímočařejší u nehrajících. Je také možné, že hrající jedinci si prostě nespojují dohromady žádný pocit s preferencí média, hudbu vnímají nezávisle na prostředku.

6.5.1 Pohlaví

Vliv hlavních médií (televize, rádio) opět více boduje u dívčího posluchačstva, spíše nehrajícího než hrajícího, obě skupiny jsou však silnější než ty chlapecké. U hrajících je vidět jeden fakt, a to větší vliv rodičů a sourozenců na poslech. Souvisí to i s obdobnou preferencí jako rodiče (viz *Žánry*, s. 82) a s kladnějším přístupem zakoupených hudebních nosičů (viz dále 6.6. *Způsob poslechu*, s. 89). Jestli je však u hrajících jedinců výraznější postavení v rámci rodinné hierarchie, lze těžko soudit. Možný je i vliv velkého množství zájmů (6.9 *Kroužky*, s. 94). Vliv spolužáků je patrný více u nehrajících, vliv učitelů hodnotí obě skupiny negativně.

Zmíněná seskupení kolem rodičů se budou projevat i zde (viz 5.15 *Způsob poslechu*, s. 69). Daleko vyšší korelační koeficienty leží u jedinců nehrajících na nástroj. Při velké neoblíbenosti vlivu rodičů lze usuzovat na vztah negativní, tedy čím méně se nechá jedinec ovlivňovat rodiči, tím méně i učiteli, v případě nehrajících i spolužáky. Jedinci s vyšší nelibostí k autoritám však nemají vysoký žádný další vliv.

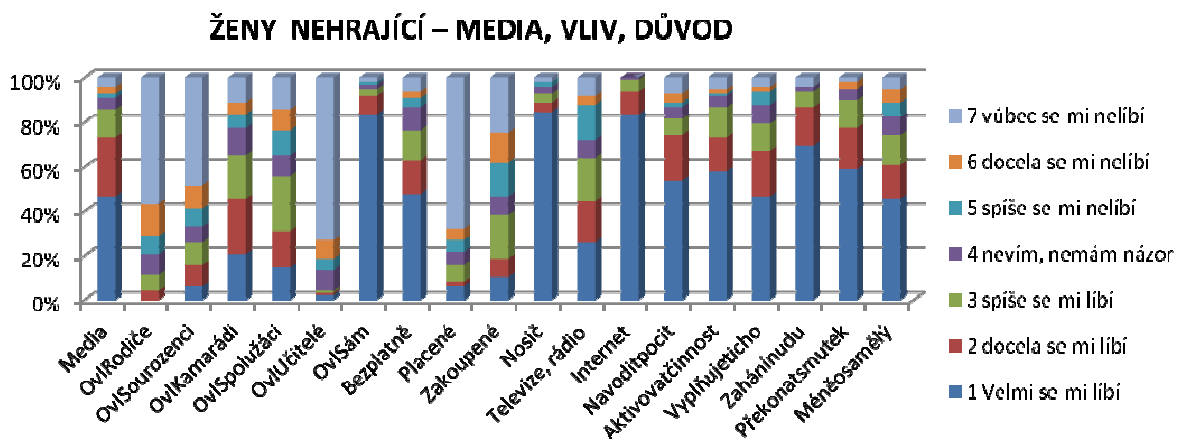
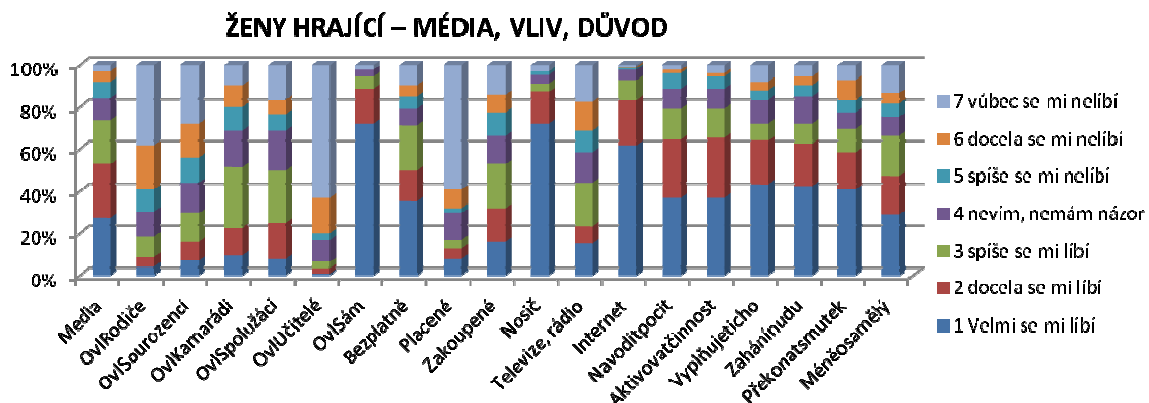
6.6. Způsob poslechu a sebevědomí

Větší vliv lze vidět v přístupu rodičů k podpoře jejich hudebních preferencí. Pokud předpokládáme, že kapesné dětí nevystačí na takové položky, jako originální CD/DVD, je tedy nutná peněžitá intervence ze strany rodičtva. To ovšem znamená jejich určitý souhlas. Vyšší bude samozřejmě u těch možných investovaných položek, které více odpovídají hodnotovému horizontu rodičů. Větší míra v souhlasu preferencí i vlivu tento fakt podporuje pro hrající jedince. Rodiče buď sami hráli na nástroj a mají tím i podobné představy o současné populární hudbě nebo více podporují své děti v neuvědomělém stereotypu, že jsou hudebně vzdělané, tj. „samy ví, co je dobré“. Podle Beka hraje roli též bohatší rodinný příjem a obecné myšlené zařazení do určité sociální třídy (2003, s. 69, 72–74). Z průzkumu míry sebevědomí – sebeúcty však nevyšly výrazně odlišné výsledky (z Rosenbergovy škály sebehodnocení vyšli úspěšněji hrající mladiství, ovšem výsledek je velmi blízký: $me. = 12$ je shodný, rozdíl $pr. 12, 53$ u hrajících, $pr. = 12,79$ u nehrajících, odchylka nižší u hrajících = 3,487; od nehrajících = 4,232). Je také možný rozdíl u testů osobní autonomie (což se odráží na sociální pozici v rodině, viz Hayesová, 1998, s. 22) od testu sebevědomí (rozdíl vězí hlavně v samostatnosti, názorové zralosti a nezávislosti – tedy i určitá míra konformity je jejím negativně signalizujícím parametrem). Zajímavé by bylo zjištění spíše těchto konkrétních stránek (pozice v rodině). Platí také teze, že hrající děti méně dbají na preferenci způsobu poslechu (kf. $< 0,2$ u všech), u nehrajících nejvíce televize a rádio ovlivňuje sledovaný žánr – *pop, soul/funk/rhythm'n'blues* a *rap/hip-hop* (kf $\approx 0,350$).

6.6.1 Pohlaví

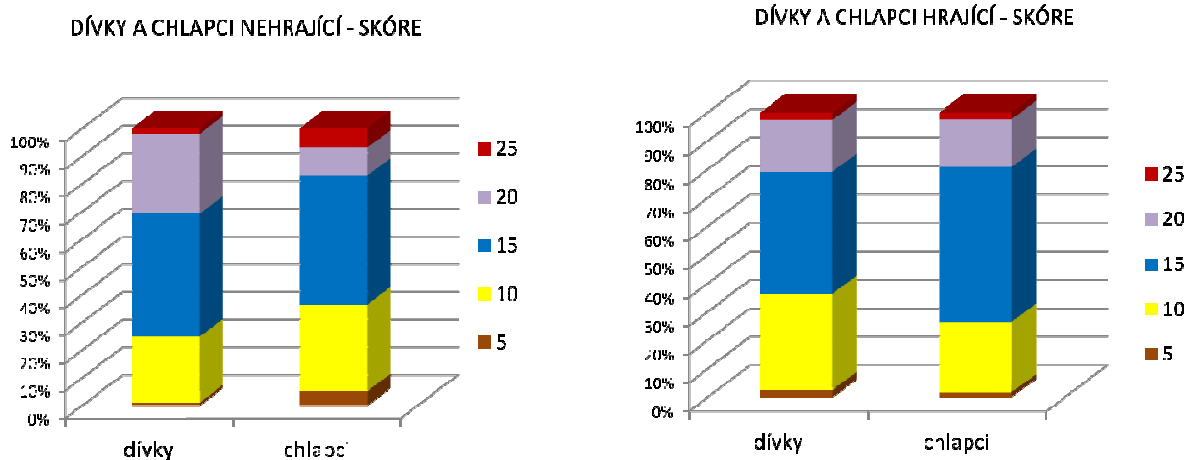
Hudební nosič a internet jsou nejposlouchanějšími typy prostředků kontaktu s hudebním produktem, televize a rádio méně (nejvíce u nehrajících dívek). Celkový poměr poslechu zakoupených x bezplatných médií je větší ve prospěch dívek a hrajících (nejvíce tedy hrající dívky, viz Graf č. 23 Graf č. 19; Graf č. 20 Ženy hrající – nehrající: média, vliv, důvod, s. 92, 90), nehrající dívky mají tendenci poslouchat televizi a internet (i korelace toto potvrdila, kf. = 0,289 a 0,266), hrající dívky zase více poslech z hudebních nosičů (korelace – kf. = 0,287), obecně ženské pohlaví více vnímá (hodnotí

je) media. Možná to souvisí s větším množstvím estetických zážitků na rozdíl od mužů, tento předpoklad je ovšem dotazníkem nesledovatelný.

6.7 Důvod

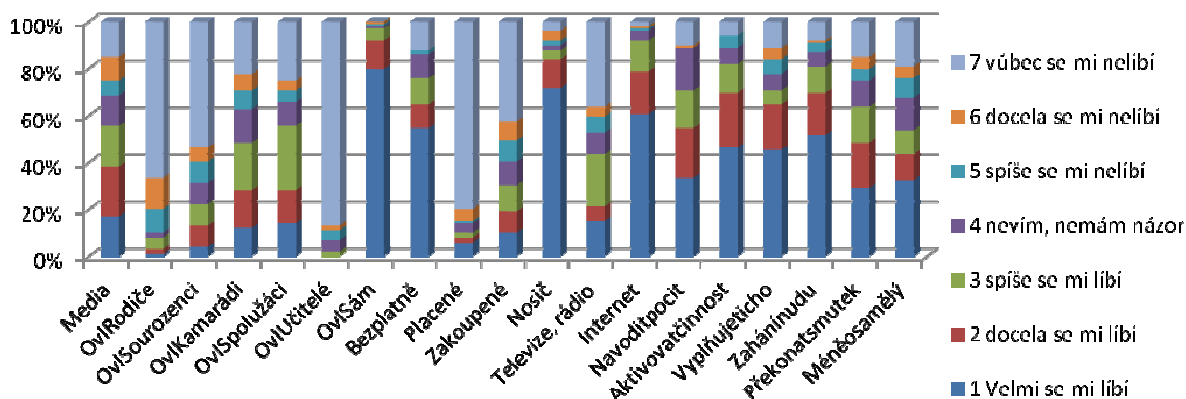
Funkce hudebního objektu je stejně neurčitá jako v předcházející kapitole (viz Důvod poslechu hudby, s. 70). Obecně lze tvrdit, že proměnné v preferencích jsou velmi vysoko hodnoceny. Obecně jsou výsledky takového charakteru, že hrající chlapci a nehrající děvčata hodnotí kladněji aktivaci k činnosti, navození žádoucího pocitu, vyplnění ticha a zahnání nudy. To, že tyto proměnné jsou nižší u hrajících žen a nehrajících mužů svědčí o nižší volnočasové funkci u posledně zmíněných skupin pro uvedené proměnné. U nehrajících dívek se k tomu přidává vyšší preference pocitové a percepční funkce překonání smutku a zahnání pocitu osamělosti (u mužů je nižší), což souvisí i s vyšší skóre sebevědomí: hrající chlapci jej mají vyšší než nehrající dívky (viz graf níže). Opět se tedy potvrzuje, že mladiství hudbu užívají jako primární prostředek k etablování, udržování či měnění nálady, ať už hrající či nikoliv (viz Důvod poslechu hudby, s. 70).

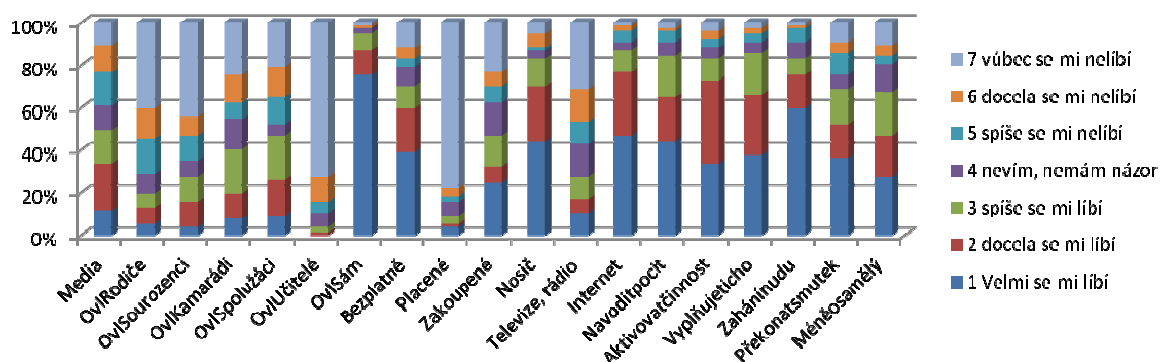
NEHRAJÍCÍ	SKÓRE	HRAJÍCÍ	SKÓRE
CELKEM PR.	12,79	CELKEM PR.	12,53
CELKEM ME.	12	CELKEM ME.	12
CHLAPCI PR.	12,21	CHLAPCI PR.	12,09
DĚVČATA OR.	13,37	DĚVČATA OR.	12,81
CHLAPCI ME.	12	CHLAPCI ME.	11
DĚVČATA ME.	13	DĚVČATA ME.	13

Tabulka č. 18: Průměr a Medián skóre sebehodnocení u hráčích a nehrajících chlapců – děvčat.

MUŽI NEHRAJÍCÍ – MEDIA, VLIV, DŮVOD

MUŽI HRAJÍCÍ – MÉDIA, VLIV, DŮVOD

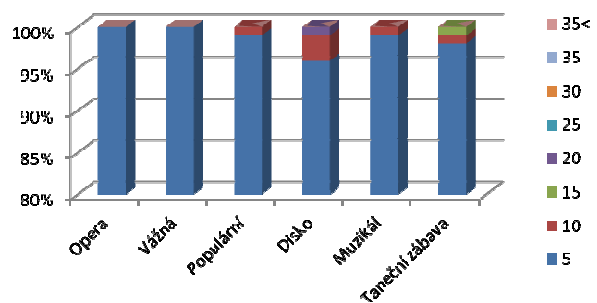
6.8 Koncerty

Z pohlaví vyplývá velký zájem o společenské akce typu taneční zábava, muzikál (více hrající, kf. = 0,366 a 0,344) disko (více nehrající, kf. = 0,4). A to hlavně ženské pohlaví, stejně jako u předešlého vzorku respondentů (viz Koncerty, s. 75). Z grafu dále vyplývá obecně vyšší návštěvnost hrajících, i když právě členové dramatických kroužků při Moravském divadle v Olomouci podporují větší míru návštěvnosti opery a klasické hudby. Z návštěvnosti vyplývá větší převaha výsledků koncertů vážné hudby u hrajících, ovšem u nehrajících je to muzikál a opera (pouze u žen) a taneční zábava je spíše vyrovnaná. Nedá se tedy tvrdit, že okruhy koncertů typické pro adultní obecnost jsou pubescenty zcela vnímané jako minoritní (z hlediska médií propagovaných „cool“ adolescentních zájmových aktivit a činností, na rozdíl od „out“ dospělých) a tudíž nezajímavé. K tomu poměry hrajících a nehrajících jsou více méně vyrovnané!

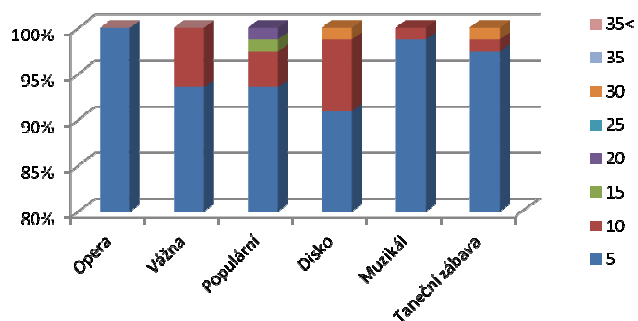
Vliv rodičů byl znát u skupiny hrajících na výši návštěv disko – čím větší vliv, tím menší návštěvnost a naopak (kf. $\approx$ 0,25). Nehrající mají nejspíše větší autonomii, či v rodinách danou věc zatajují.

U hráčů na nástroj je více patrný i vliv finanční podpory pro jejich orientaci (zakoupený hudební nosič a návštěvnost opery, vážné hudby, muzikálu), u nehrajících zase větší vliv médií, tedy čím méně sledují hlavní média (televize, rádio), tím méně navštěvují akce typu disko (kf. = -0,3) a taneční zábavu (kf. = -0,259).

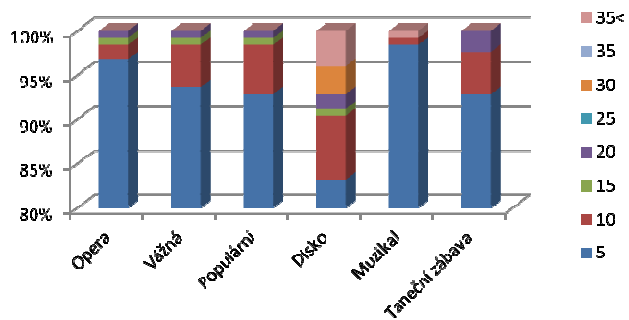
MUŽI NEHRAJÍCÍ

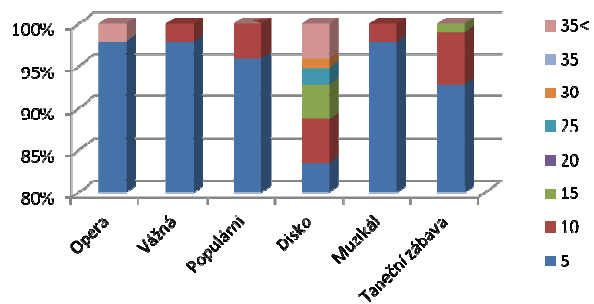
MUŽI HRAJÍCÍ

ŽENY HRAJÍCÍ

ŽENY NEHRAJÍCÍ

6.9 Kroužky

U hrajících i ostatních jedinců nejvíce figurují sportovní kroužky. U nehrajících více, stejně jako orientace u pohlaví (sport více u nehrajících chlapců, $k_f = 0,246$, u hrajících $k_f = 0$; Spearmanova korelace pro všechny k_f ; na rozdíl od obecného úzu, zmíněného výše, viz 5.19 Kroužky, s. 78; umělecké kroužky zas u děvčat nehrajících $k_f = -0,338$ a hrajících $k_f = -0,271$, u všech $p < 0,001$; hudební nerozhodně, viz 5.19 Kroužky, s. 78). S postupem věku vzniká sestupná tendence počtu kroužků pouze u nehrajících ($k_f = -0,247$), u hrajících je faktorem pohlaví (dívky mají více kroužků – $k_f = -231$, $p < 0,001$). U žánrů více figurují orientace na *soul* a *pop*, pokud jedinec více navštěvuje umělecké kroužky ($k_f = 0,28$). Z frekvence typů kroužků a konečného možného dětského vytížení vyplývá negativní korelace mezi nejčastěji volenými zájmy – sportovními, uměleckými a hudebními ($k_f \approx -0,3$; u nehrajících jedinců jen u sportovních a uměleckých). U nehudebních jedinců chodících do deskriptivně logicko-matematických kroužků existuje mírná korelace ($k_f = 0,256$) s vlivem rodičů na výběr hudby, a vliv učitelů u volnočasově umělecky orientovaných jedinců ($k_f = 0,335$). Práce Prudkého (2006, s. 42) pak odkazuje na velký vliv rodičů na výběr hry na nástroj. Souvislost s hrajícími rodiči a dětmi byla sledována i zde a výsledky byly obdobné jako v průzkumu vzorku Olomouce. Co se týče koncertů, figuruje umělecký kroužek jako posilující faktor divácké základny u muzikálu, více u nehrajících, ovšem koeficient není valný ($k_f = 0,213$ u hrajících, $k_f = 0,235$ u nehrajících).

7 Závěr

Výzkum hudebnosti zaznamenal v lecčems podobné výsledky (Retfrow, Gosling, 2003; Mužík, 2007, 2009; Bek, 2003). Ovšem přesné žánrové vymezení a vlastnosti, spolu s věkovým, generovým a hudebním vlivem činí výsledky takového výzkumu vždy a za každých okolností jedinečné a nové. Původní hypotéza o podobných výsledcích hudebních preferencí se tak zcela nenaplnila. Níže uvedené faktory – dimenze popisují skupiny posluchačů se specifickým poslechem a preferencí hudby v médiích nebo socio-ekonomických vztazích.

A l t e r n a t i v n í

Vyznačuje se důrazem na minoritní žánry, hra na nástroj je pro ně nejvíce charakteristická, stejně tak jako u rodičů. Ti je takto ovlivňují i ve vkusu, ovšem s rostoucím věkem jejich vliv ubývá (stejně jako posluchačů této skupiny). Pro zaujmutí kladného hodnocení si tito posluchači výrazně nevybírají žádné typické hudební vlastnosti, určitá preference panuje u klidné, tiché a relaxační hudby (existuje i mírná souvislost se s e n z i t i v n í m faktorem vlastností 1, odmítá i n t e n z i v n í faktor vlastností 4). Mírně negují poslech hudby v hlavních médiích, z hudebního přehrávače či stream nahrávek z internetu (jedná se o malé koeficienty – není to tedy pravidlem, jen občasným trendem). Posluchači též více navštěvují koncert vážné hudby, z kroužků pak preferují umělecké a společenské okruhy. Jedinci také více chodí do kroužků. Příslušníci této skupiny nemají vyhraněnou preferenci funkce hudebního poslechu, lze tvrdit, že hudbu poslouchají, ovšem neupřednostňují žádnou funkci, médium, hudební vlastnost. Poměr pohlaví je také vyrovnán.

T r a d i č n í

Žánrovým spektrem se spíše orientují na lidovou, folkovou a vážnou hudbu. Poloha náročné hudby je pro ně také typická, ne však v tak velké míře (lidová hudba, dechovka). Z hlediska žánrů lze faktor interpretovat jako doplněk a l t e r n a t i v n í h o faktoru 1 (kf. = 0,747!). Rodiče ovlivňují své potomky, stejně tak jako mladiství mají hudbu rodičů v oblibě. Posluchači hrají nejvíce na nástroj, hlavně na kytarový a klávesový (houslový by figuroval jako první, kdyby probandů bylo statisticky více). U vlastností je preference

ještě více pozitivní u tiché, umírněné, slabé a relaxační, než u *a l t e r n a t i v n í* skupiny 1. Příslušnost do skupiny ovlivňuje též větší návštěvnost opery, koncertu vážné hudby a muzikálu, z kroužků pak preferují umělecké a hudební okruhy, stejně tak jako celkový počet kroužků. Neexistuje žádný vliv pohlaví, věku, preferovaného média.

O p o z i č n í

Z úvodního popisu faktoru vyplývalo buřičské a programově nonkonformní socio-kulturně autonomní postavení posluchačů. Tento fakt se však v práci nepodařilo potvrdit. Žánry Rock, Metal, Indie, Punk nejsou brány vysloveně anti-společensky. Tento fakt vyplývá i u práce Mužíka (de facto kytarová skupina bez výrazných sociálních determinant 2007, 2009). Skupinu je možno více vnímat jako mužskou, věkově je mírně spjat s mladšími posluchači (celkově vyšší obliba je však zřetelná z mediánu, viz Věk, s. 42). Mírný vliv hrajících rodičů přispívá k tezi vlivu hry na nástroj a preferenci této skupiny. Přímý vliv hry je však negativní - posluchači spíše nehrají na nástroj. Spřízněnost faktoru vlastností moderního soundu a vůbec kakofonních, dráždivých hudebních vlastností skupiny 2 je průměrná, překvapuje však ještě nižší, statisticky nevýznamný kř. u intenzivní skupiny vlastností 4, která se právě vyznačuje dynamickými, rytmickými a divokými výrazovými preferencemi. Neplatí tedy názor, že posluchači tohoto žánru preferují právě intenzivní hudební polohu jako rappeři (ti přejímají roli nonkonformních jedinců podle Mužíka, 2009). Důležitější je pro ně spíše zajímavost zvuku a klasická bicí-kytara nástrojová sestava. Opoziční skupina méně poslouchá televizi a rádio. Nebyly nalezeny významné korelace u důvodů, kroužků, testu osobnosti ani vlivu a způsobu poslechu hudby.

K o n f o r m n í

Tato skupina představuje většinový názor pubescentů. Proto také nejvíce souvislostí vzniklo právě u tohoto faktoru - dimenze. Možné pejorativní označení konformní posluchači má své opodstatnění ve faktu preference finančně nejvýdělečnějších hudebních sfér a využívání hlavních médií (televize, rádio). Výrazně více patří do této skupiny ženská populace, která též více ovlivnila mainstreamové zařazení a vyznění rapu. Těžko lze soudit, jestli výsledky obecně vypovídají o masovosti rapu, nebo jsou specifické pro tento vzorek. I preference intenzivní polohy pro rap a

elektro více souvisí s mužíkovou typologizací (platící ovšem pro adolescenty, 2009, s. 65). Věkem jsou nejvíce nakloněni skupině pubescenti staří 15 let, nepotvrzuje se ani pozitivum či opak pro hru na nástroj (hráči na dechové nástroje patří mírně více do skupiny). Z hudebních vlastností posluchači preferují mírně zvuk světlého hlasu a romantickou polohu, nejvíce senzitivní vlastnosti skupiny 1 a elektrické nebo zkreslené zvuky, což je dobový trend u žánrů popu, rhytm'n'blues, rapu a electra (ukazuje se nedeterminovanost intenzivní skupiny 4, která nejvíce souvisí s elektro a rapem/hip-hop, tedy skupinou podle Mužikovy typologie, 2009, s. 65). Příslušníci skupiny nejvíce využívají internet, hlavní média (televize, rádio), poslech na hudebním nosiči, nejvíce se nechají ovlivnit přáteli a spolužáky (více u žen, než u mužů), důvod poslechu je pak dán zahrnutím pocitu osamělosti a nudy nebo překonání smutku. Návštěvnost disko a mírně taneční zábavy nejspíše ovlivňuje ženské pohlaví, skupina společenských kroužků pak také částečně poslouchá tento typ hudby.

Hrající x Nehrající

Komparace možnosti hudební aktivity a pasivity přinesla výsledky, které v zásadě potvrdily hypotézu vlivu hry na nástroj na jiné hudební preference. Rozdíly nejsou významné, přesto signalizují odlišné změny, ne náhodného charakteru, nýbrž statisticky významného (téměř vždy při hladině významnosti $p < 0,001$).

Hráči na nástroj více tíhnou k žánrům *muzikál* (hlavně dívky, dále vyrovnaně), *vážná hudba*, *soundtrack*, *lidová hudba*, *dechovka*, *country*, *folk*, *gospel* a *world music*. Obecně muži preferují více žánry o p o z i č n í skupiny a ženy k o n f o r m n í - rozdíl mezi hrajícími a nehrajícími je v intenzitě (hrající mají obecné spektrum preferencí více vyrovnané, nehrající více polarizované). Se zvyšujícím se věkem se také vyskytuje tendence u všech v orientaci na k o n f o r m n í skupinu (negace lidové hudby a dechovky je větší u hrajících!).

Pubescentní mládež má obecně v oblíbě pózu intenzivní hudby, vyšší čísla opět figurují u nehrajících (u hrajících se objevuje více relaxační hudba, že by si potřebovali odpočinout od úmorného cvičení na nástroj?). U nehrajících dívek se vyskytuje více romantická póza, u hrajících více světlý, něžný hlas, hrajícím chlapcům zas imponuje tvrdý zvuk elektrických kytar, nehrajícím se tato vlastnost naopak nezamlouvá a raději

mají elektronické zvuky (možný vliv hudebních vlastností rap/hip-hop a užití elektronických tanečních zvuků). Intenzivní faktor má tendenci stoupat u starších jedinců.

Hrající při poslechu spíše nevnímají médium (slovo obliba je lepší nahradit slovem četnost, hodnota je vysoká, ovšem neexistuje žádná souvislost mezi funkcí hudby a prostředkovaným médiem - každý jedinec preferuje určité médium a určitou funkci vždy jinak, bez žádné souvislosti). Hrající se nechají ve větší míře ovlivňovat rodiči a sourozenci, nehrající zas spolužáky a kamarády. Nehrající sledují více televizi a poslouchají rádio, hrající jsou více podporováni ze strany rodičů při koupi hudebních nosičů (to souvisí i větším vlivem a shodností preferencí rodičů a mladistvých). Obecně lze sledovat vysoké hodnoty u aktivace k činnosti, zahánění nudy, navození žádoucího pocitu a vyplnění ticha pro všechny. Důvod překonání smutku a zahnání pocitu osamělosti potřebují více nehrající dívky, což souvisí s nižším sebevědomím (u hrajících i nehrajících mužů vyšší). Nejvyšší skóre mají hrající dívky (také preference důvodů - funkcí je podobná jako u hrajících mužů).

Návštěvnost koncertů je také ovlivňována hrou na nástroj, celková výše je však obecně velmi nízká (nenulové skóre udržují opět ženy). Taneční zábavy a disko je více doménou nehrajících žen, méně pak hrajících mužů. Nejvíce však figuruje vážná hudba a opera u hrajících, u nehrajících v určité míře muzikál.

U nehrajících jsou hlavní doménou sportovní kroužky (i orientace na mužské pohlaví je odlišná od hrajících, kde je poměr vyrovnán), u nehrajících se s vyšším věkem obecně snižuje počet kroužků, u hrajících se počet kroužků nemění, obecně je ale více navštěvují dívky. Nehrající dívky pak více navštěvují umělecké kroužky. Obecně lze tvrdit, že čím více dětí do kroužků chodí, tím větší je pravděpodobnost, že hrají na hudební nástroj. Předpoklad vyššího poměru volnočasových aktivit u hrajících byl potvrzen také.

8 Literatura:

Monografie:

BEK, Mikuláš: *Vybrané problémy hudební sociologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 1993. 95 s.

BEK, Mikuláš: *Konzervatoř Evropy?* 1. vydání. Praha: KLP, 2003. 278 s.

BUJOKOVÁ, Alena: *Vliv na nehudební schopnosti*. Olomouc: 2005. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

DISMAN, Miroslav: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Příručka pro uživatele. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2000. 372 s.

DOKUTILOVÁ, Jana: *Specifikace poslechu na 1. a 2. st. ZŠ a středních všeobecně vzdělávacích školách*. Olomouc 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

GARDNER, Howard: *Dimenze myšlení. Teorie rozmanitých inteligencí*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. 398 s.

GARDNER, Howard: *The development and education of the mind: the selected works of Howard Gardner*. Abingdon: Routledge, 2006. 280s.

HAYESOVÁ, Nicky: *Základy sociální psychologie*. 1. vydání. Praha: Portál, 1998. 166 s.

HOLINKOVÁ, Ludmila: *Struktura hudebních zájmů dětí mladšího školního věku*. Olomouc 2001. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

HORČICOVÁ, Kateřina: *Sociologicko-výzkumná práce na téma generačních rozdílů v pojetí hudby*. Olomouc 2003. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

CHARALAMBIDIS, Alexandros; HRABA, Václav: *Hudební výchova pro 8.r. ZŠ*. 2. vydání. Praha: SPN, 2005. 152 s.

JANEČEK, Karel: *Tektonika. Nauka o stavbě skladeb*. 1 vydání. Praha: Supraphon, 1968. 165 s.

KALHOUST, Zdeněk; OBST, Otto; a kol.: *Školní didaktika*. 1 vydání. Praha: Portál, 2002. 448 s.

KOSTRHOUNOVÁ, Jaroslava: *Hudební mládež ČR*. Olomouc 2006. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

KREJČÍŘOVÁ, Dana; SVOBODA, Mojmír; VÁGNEROVÁ, Marie: *Psychologická diagnostika dětí a dospělých*. 2. vydání. Praha: Portál, 2009. 791 s.

LUSKA, Jiří: *Vývoj sluchu pro harmonii v ontogenezi*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, 2006. 163 s.

NAKONEČNÝ, Milan: *Psychologie osobnosti*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Praha: Academia, 2009. 620 s.

McDONALD, Roderick P.: *Faktorová analýza a příbuzné metody v psychologii*. Překl. BLAHUŠ, Petr. 1. vydání. Praha: Academia, 1991. 262 s.

MUŽÍK, Pavel: *Hudba v životě adolescentů. Hudební preference v souvislostech*. Praha 2009. Disertační práce (PhD.). Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. 134 s.

POLEDŇÁK, Ivan: *Stručný slovník hudební psychologie*. 1. vydání. Praha: Supraphon, 1984. 459 s.

POLEDŇÁK, Ivan: *Hudba jako problém estetiky*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. 287 s.

PRUDKÝ, Jiří: *Výzkum hudebnosti na ZŠ s rozšířenou HV a komparace s výsledky výzkumu*. Olomouc 2006. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

SEDLÁK, F.: *Základy hudební psychologie*. 1. vydání. Praha: SPN, 1990. 319 s.

SIMMEL, Georg: *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. 1. vydání. Praha: SLON, 1997. 206 s.

SUPPA, Wolfgang: *Der musizierende Mensch. Eine Anthropologie der Musik*. Mainz: Schott, 1984. 223 s.

URBÁNEK, Tomáš: *Faktorová analýza jako nástroj poznání v psychologii*. Zprávy – psychologický ústav AV ČR; roč. 3/1997, č. 3 1211-8818. Brno: Psychologický ústav Akademie věd České republiky, 1997. 7 s.

ZELEIROVÁ, Jaroslava: *Muzikoterapie. Východiska, koncepty, principy a praxe*. Praha: Portál, 2007. 254 s.

ZRŮSTOVÁ, Veronika: *Poslech hudby na 1. stupni ZŠ*. Olomouc 2002. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy.

ZUSKA, Vlastimil: *Estetika. Úvod do současnosti tradiční disciplíny*. 1. vydání. Praha: TRITON, 2001. 132 s.

Články:

2010s in music. *Wikipedia. The free encyklopaedia* [online]. St. Petersburg: Wikimedia foundation, 2001-, last modification 13. 3. 2012. [cit 13. 03. 2012]. Anglická verze. Dostupná z www: <http://wikipedia.org/>

ASCH, S. E.: Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgment. In H. Guetzkow (ed.) *Groups, leadership and men*. Pittsburgh, PA: Carnegie Press, 1951. Abstrakt dostupný na www: http://faculty.babson.edu/krollag/org_site/soc_psych/asch_conform.html

BOURDIEU, Pierre: The Forms of Capital. In RICHARDSON, J. (Ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood, 1986, s. 241-258. [cit. 12. 3. 2012]. Dostupný na www: <http://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/bourdieu-forms-capital.htm>

CAFOUREK, Ivan; POLEDŇÁK, Ivan: Co se děje s operou aneb opera ve věku režisérů. In Poledňák, Ivan (ed.): *Proměny hudby v měnícím se světě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. s. 57–78.

FRANĚK, Marek; MUŽÍK, Pavel: Hudební preference a její souvislost s některými osobnostními rysy. *Acta musicologica*. 2006, 03. [cit. 2. 3. 2012]. Dostupné na [www: http://acta.musicologica.cz/06-03/0603s02t.html](http://acta.musicologica.cz/06-03/0603s02t.html)

KAUFMAN, Gill: Is Rock Dead? Not If Vampire Weekend, Arcade Fire, More Can Help It: Rock bands had a hard time breaking through in 2010, but our critics say new indie groups might be nirvana for the genre. *MTV.com* [online]. MTV network, 4. 1. 2011. [cit. 10. 3. 2012]. Dostupný na [www: http://www.mtv.com/news/articles/1655254/rock-music-2011.jhtml](http://www.mtv.com/news/articles/1655254/rock-music-2011.jhtml)

MORGENSTEIN, Mark: ‚Nevermind,‘ never again? *CNN* [online]. 23. 9. 2011. [cit. 14. 3. 2012]. Dostupný z [www: http://edition.cnn.com/2011/09/23/showbiz/music/nirvana-nevermind/index.html](http://edition.cnn.com/2011/09/23/showbiz/music/nirvana-nevermind/index.html)

MUŽÍK, Pavel: Hudba v životě dospívajících: pilotní sonda. *Acta Musicologica*. 2007, 02. [cit. 3. 3. 2012]. Dostupné na [www: http://acta.musicologica.cz/07-02/0702s04t.html](http://acta.musicologica.cz/07-02/0702s04t.html)

NITSUH, Abebe: The Decade in Indie. *Pitchfork* [online]. 25. 2. 2010 [cit. 18. 3. 2012]. Dostupný na [WWW: http://pitchfork.com/features/articles/7704-the-decade-in-indie/](http://pitchfork.com/features/articles/7704-the-decade-in-indie/)

RENTFROW, Peter J.; GOSLING, Samuel D.: The Do Re Mi's of Everyday Life: The Structure and Personality Correlates of Music Preferences. *Personality Processes And Individual Differences*. SMITH, Eliot, R., PhD (ed); SIMPSON, Jeffrey, A., (ed), PhD; KING, Laura, A., PhD(ed): *Journal of Personality and Social Psychology*, 2003, 84(6), 1236-1256.

SCHWARTZ, K.; FOUTS, G.: Music preferences, personality style and developmental issues of adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*. 2003, 32–3, s. 205–213.

Anotace

Práce se zabývá hudební preferencí pubescentů ve věku 12–15 let na náhodně vybraném vzorku mládeže města Olomouce. Mapuje oblibu žánrů a souvislost možných intervenujících proměnných jako sebedůvěra, věk, pohlaví, vliv rodičů, sourozenců, kamarádů, sledovanost médií, důvod poslechu hudby a srovnává je s předchozími výsledky výzkumů. Zároveň se snaží postihnout rozdíly mezi hrajícími a nehrajícími jedinci. Výsledky jsou odlišné od předchozích výzkumů, vzhledem k absenci specifikace a stratifikace profilů pubescentů vůči adolescentům a celkové populaci. Hra na nástroj pak pozitivně ovlivňuje hudební preference vzhledem k typu hudby hudebními institucemi vyučované a preferované.

Annotation

The work is concerned with musical preference of pubescents in age of 12–15 years on randomly chosen pattern of youth in the town Olomouc. The work is mapping favourite taste of genres and their correlations of possible intervening variables like self-confidence, age, gender, influence of parents, siblings, friends, ratings of media, reason of listening to music and compares them with previous research. Simultaneously the work tries to describe differences between playing and non-playing subjects. The results are different from the previous research because of absence of specification and stratification of profiles of the pubescents towards the adolescents. Playing the instrument or not influences musical preference in positive meaning due to a type of music taught and preferred by musical institution.

Seznam zkratek a symbolů

- α hladina významnosti u faktorové analýzy, při $\alpha < 0,05$ nemůžeme zavrhnout nulovou hypotézu o neshodnosti původní a modifikované korelační matice – pravděpodobnost interpretace dat na základě zvolených faktorů je nízká, tj. neinterpretovatelná
- kf. koeficient
- me. medián
- např. například
- p koeficient významnosti nulové hypotézy u Spearmanovy korelační matice, u $p < 0,05$ můžeme zamítnout nulovou hypotézu o žádné korelaci proměnných; čím menší hodnota, tím lépe
- pr. průměr
- tj. to jest
- tzn. to znamená

Klíčová slova

Hudební preference, Pubescent, Proband, Hudební žánr, Médium, Faktorová analýza, Spearmanova korelační matice

Seznam Příloh:

Příloha č. 1: Rentfrow a Gosling	108
Příloha č.2: Matice faktorové analýzy maximální věrohodnosti	109
Příloha č.3:Matice faktorové analýzy hlavních komponent.....	110
Příloha č.4:Faktorová analýza generalizovaných nejmenších čtverců.....	111
Příloha č. 5: Preference rodičů	111
Příloha č. 6: Žánrové průměry.....	112
Příloha č. 7: Rodiče a věk.....	112
Příloha č. 8: Spearmanova korelační matice, vliv rodičů	113
Příloha č. 9 Spearman: matice vlastností, funkcí a žánrů.....	114
Příloha č. 10 Korelace faktory žánrů, media, vliv, funkce.....	116
Příloha č. 11 Korelace faktory žánrů, media, vliv, funkce	117
Příloha č. 12 Spearman: pohlaví, rodiče, kroužky a skóre	118
Příloha č. 13 – Dotazník Preference žánrů hudby.....	120

Seznam Grafů

Graf č. 1 Srovnání žen a žánrů	38
Graf č. 2.....	38
Graf č. 3.....	38
Graf č. 4 Srovnání mužů a žánrů	41
Graf č. 5: Medián věkového rozložení	41
Graf č. 6: Průměr věkového rozložení	41
Graf č. 7: Ženy a preference	63
Graf č. 8: Muži a preference	64
Graf č. 10 Vývoj sebehodnocení žen podle věku, skóre podle legendy	72
Graf č. 10 Vývoj sebehodnocení mužů podle věku, skóre podle legendy	72
Graf č. 11; Graf č. 12: Žánry a hrající – nehrající.....	82
Graf č. 13; Graf č. 14: Muži hrající – nehrající.	84
Graf č. 15; Graf č. 16 Muži hrající – nehrající: vlastnosti.....	86
Graf č. 17; Graf č. 18 Ženy hrající – nehrající: Vlastnosti.	87
Graf č. 19; Graf č. 20 Ženy hrající – nehrající: média, vliv, důvod.	90
Graf č. 21, Graf č. 22: sebevědomí a hrající x nehrající.....	91
Graf č. 23; Graf č. 24 Muži hrající – nehrající: média, vliv, důvod.....	92
Graf č. 25: Návštěvnost hrajících i nehrajících.	94

Seznam Tabulek

Tabulka č. 1: Explorativní Faktorová analýza generalizovaných nejmenších čtverců s rotací Equamax (Kaiserovou normalizací stanoven počet na 4 Faktory).....	29
Tabulka č. 2: Matice faktorů konfirmační faktorové analýzy maximum likelihood..	29
Tabulka č. 3 Rozptyl faktorů, faktory sytí 47% všech možných variant.	29
Tabulka č. 4: součet všech odpovědí u konkrétního čísla	39
Tabulka č. 5: Průměr hodnot faktorů, kladné hodnocení < 4, záporné > 4	44
Tabulka č. 6: Medián hodnot faktorů, kladné hodnocení < 4, záporné > 4	44
Tabulka č. 7 skupiny nástrojů a výše mediánu u faktorů.....	48
Tabulka č. 8: Hra na nástroj podle pohlaví. Z celkem 139 hráčů na nástroj (v tabulce se vyskytují vyšší počty i procenta– někdo hraje na více nástrojů).....	50
Tabulka č. 9: Matice vlastností hudby – faktory konfirmační analýzy metodou generalizovaných nejmenších čtverců, chybí hodnoty kf.l < 0,2	56
Tabulka č. 10: Spearmanova korelace faktorů vlastností a žánrů, položky označeny ** (p < 0,01) a * (p < 0,05) jsou signifikantní.....	57
Tabulka č. 11: Faktory žánrů a jejich souvislost s vlastnostmi hudby, ** (p < 0,01) a * (0,05) je signifikantní.	62
Tabulka č. 12: Spearmanova korelace faktorů vlastností a důvodů poslechu. Kf. označené ** mají Sig (nebo p) < 0,01, viz čísla v grafu, jsou tedy signifikantní.	71
Tabulka č. 13: Věk a funkce hudby.	72
Tabulka č. 14: Návštěvnost koncertů.....	76
Tabulka č. 15: Vzájemná korelace koncertů	77
Tabulka č. 16: Střední hodnoty kroužků, procenta znamenají poměr chodících a celku, tabulky začínající slovem „poměr“ znamenají míru dané skupiny kroužků vzhledem k všem kroužkům jedince.	79
Tabulka č. 17 Spearmanova korelace kroužků a faktorů vlastností, hodnoty ** (p < 0,01) a * (p < 0,05) jsou signifikantní.....	80
Tabulka č. 18: Průměr a Medián skóre sebehodnocení u hrajících a nehrajících chlapců – děvčat.....	92

Příloha č. 1: Rentfrow a Gosling

Tabulka č. 19: Hudebně-psychické dimenze podle Rentfrowa a Goslinga.

Faktor	Název faktoru	Charakteristika hudby	Hudební žánry	Výsledek v testech osobnosti	Charakteristika osobnosti
1	Reflexivní a komplexní hudba	Usnadňuje introspekci a je strukturálně složitá.	blues, jazz, klasická hudba a folk	Preference souvisí s otevřeností vůči zkušenosti, sebe-vnímanou inteligencí, verbální dovedností (ne však analytickou) a politickým liberalismem. Je negativně spojena s orientací na sociální dominanci a tělesnou zdatností.	Tito jedinci mají tendenci být vynalézaví, mají fantazii, váží si estetického prožitku, považují sami sebe za inteligentní, tolerantní a zamítají konzervativní postoje.
2	Intenzivní a buřičská hudba	Je plná energie a často má "buřičský" obsah.	alternativní hudba, heavy metal	Preference souvisí s otevřeností vůči zkušenosti, tělesnou zdatností, sebevnímanou inteligencí a verbálními dovednostmi. Přestože tato hudba zdůrazňuje negativní emoce, tito jedinci nevykazují známky neuroticismu či nepřívětivosti.	Tito jedinci mají tendenci se zajímat o různé věci, mají rádi risk, jsou fyzicky aktivní a považují sami sebe za inteligentní.
3	Optimistická a konvenční hudba	Zdůrazňuje pozitivní emoce a je strukturálně jednoduchá	country, soundtrack, "religious" a pop	Preference pozitivně koreluje s extravertizací, přívětivostí, svědomitostí, konservatismem. Negativně koreluje s otevřeností vůči zkušenosti, tělesnou zdatností, orientací na sociální dominanci, liberalismem a verbálními dovednostmi.	Tito jedinci jsou veselí, společenší, spolehliví, rádi pomáhají ostatním, sami sebe vidí jako fyzicky atraktivní a mají tendenci být relativně konvenční.
4	Energická a rytmická hudba	Je velmi živá a často obsahuje zdůrazněný rytmus.	rap/hip-hop, soul/funk, elektronická, taneční	Je pozitivně spjata s extravertizací, přívětivostí, liberalismem, sebevnímanou osobní atraktivností, fyzickou zdatností a negativně koreluje s orientací na sociální dominanci a konservatismem	Tito jedinci mají tendenci být výřeční, plní energie, smířliví, vidí sami sebe jako fyzicky atraktivní a vyhýbají se konzervativním ideálům.

Příloha č. 2: Matice faktorové analýzy maximální věrohodnosti

	1	2	3	4
Blues	-,016	,471	,161	-,803
Jazz	-,030	,437	,171	-,804
Vážná	,012	,594	-,004	-,431
Folk	-,104	,559	,152	-,593
Rock	-,043	-,054	,766	-,151
World music	,356	,168	,328	-,310
Metal	-,145	-,028	,730	-,145
Country	,220	,325	,133	-,497
Soundtrack	,255	,313	,165	-,390
Gospel	,101	,520	,138	-,464
Pop	,874	,035	-,014	-,152
Rap/Hip-hop	,569	-,251	-,021	,186
Soul	,838	,096	-,117	-,137
Muzikál	,376	,650	-,009	-,431
Lidová	-,128	,791	,072	-,367
Dechovka	-,143	,504	,028	-,297
Indie	,306	,144	,477	-,221
Punk	,021	,078	,546	-,072
Elektro	,593	-,116	,068	,085

Goodness-of-fit Test

Chi-Square	df	Sig.
216,140	101	,000

**Tabulka č. 20: Extraction Method: Maximum Likelihood.
Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.**

Příloha č. 3: Matice faktorové analýzy hlavních komponent

	1	2	3	4
Blues	-,124	,677	,337	,094
Jazz	-,158	,705	,279	,069
Vazna	-,010	,261	,654	-,055
Folk	-,193	,513	,476	,103
Rock	-,129	,142	-,138	,785
Worldmusic	,350	,454	-,008	,309
Metal	-,218	,113	-,094	,766
Country	,146	,686	,085	,031
Soundtrack	,189	,580	,088	,076
Gospel	,057	,430	,460	,068
Pop	,823	,244	-,054	-,086
RapHiphop	,697	-,125	-,256	-,007
Soul	,816	,188	,044	-,182
Muzikál	,380	,355	,569	-,105
Lidová	-,113	,121	,810	,030
Dechovka	-,123	-,010	,705	,041
Indie	,378	,124	,144	,601
Punk	,048	-,075	,151	,722
Elektro	,761	-,165	-,014	,147

Tabulka č. 21: Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Equamax with Kaiser Normalization.

Příloha č. 4: Faktorová analýza generalizovaných nejmenších čtverců

	1	2	3	4
Blues	,795	-,117	-,002	,025
Jazz	,851	-,144	,001	-,036
Vážná	,214	-,008	-,081	,459
Folk	,446	-,163	,047	,297
Rock	,070	-,098	,786	-,127
World music	,239	,317	,263	,003
Metal	,051	-,194	,741	-,080
Country	,472	,160	,016	,046
Soundtrack	,311	,210	,075	,116
Gospel	,271	,066	,053	,347
Pop	,129	,861	-,087	-,046
Rap/Hip-hop	-,169	,606	-,003	-,146
Soul	,080	,842	-,185	,050
Muzikál	,125	,370	-,092	,568
Lidová	-,150	-,107	,062	,941
Dechovka	,040	-,141	-,001	,496
Indie	,053	,287	,459	,091
Punk	-,092	,008	,571	,090
Elektro	-,136	,633	,079	-,051

Tabulka č. 22: Faktorová analýza generalizovaných nejmenších čtverců, žánry.

Příloha č. 5: Preference rodičů

Škála	Líbí nelíbí	12 - 13 Let	Líbí nelíbí	14 - 15 Let
1		5,08%		4,45%
2	45,89%	17,70%	40,69%	13,67%
3		23,11%		22,57%
4	—	20,77%	—	21,76%
5		12,63%		11,37%
6	34,47%	7,61%	37,56%	7,58%
7		14,23%		18,62%

Tabulka č. 23: Závislost věku na shodnosti preference rodičů a dětí

Příloha č. 6: Žánrové průměry

Průměr	Medián	Žánr
4,746269	4	Blues
4,38806	4	Jazz
4,268657	4	Vážná
4,41791	4	Folk
3,316418	3	Rock
3,704478	4	Worldmusic
4,438806	5	Metal
4,334328	4	Country
2,734328	2	Soundtrack
4,704478	4	Gospel
2,886567	2	Pop
3,086567	2	Rap/Hip-hop
2,928358	3	Soul/funk/ rhythm'n'blues
4,214925	4	Muzikál
5,61791	6	Lidová
6,319403	7	Dechovka
3,81791	4	Indie
4,256716	4	Punk
3,071642	3	Elektro

Tabulka č. 24: Průměr a medián u jednotlivých žánrů

Příloha č. 7: Rodiče a věk

Sedmi- stupňová škála	Líbí nelíbí	12 let		13 let		14 let		15 let	
		Líbí nelíbí	Líbí nelíbí	Líbí nelíbí	Líbí nelíbí	Líbí nelíbí	Líbí nelíbí		
1			2,27%		0,93%		3,96%		0,00%
2	15,91%		6,82%	14,02%	5,61%	14,85%	2,97%	14,47%	3,95%
3			6,82%		7,48%		7,92%		10,53%
4	<—		13,64%	<—	12,15%	<—	0,00%	<—	7,89%
5			11,36%		13,08%		9,90%		5,26%
6	70,45%		11,36%	73,83%	15,89%	85,15%	14,85%	77,63%	13,16%
7			47,73%		44,86%		60,40%		59,21%

Tabulka č. 25: Závislost věku na vlivu rodičů

Příloha č. 8: Spearmanova korelační matice, vliv rodičů

		Rodiče preference	Rodiče A-1 N-0	OvlRodiče
Blues	Correlation Coefficient	,214**	-,125*	,258**
	Sig. (2-tailed)	,000	,022	,000
Jazz	Correlation Coefficient	,263**	-,220**	,250**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000
Vazna	Correlation Coefficient	,189**	-,082	,151**
	Sig. (2-tailed)	,001	,132	,006
Folk	Correlation Coefficient	,215**	-,178**	,235**
	Sig. (2-tailed)	,000	,001	,000
Rock	Correlation Coefficient	,032	-,048	,012
	Sig. (2-tailed)	,557	,381	,820
Worldmusic	Correlation Coefficient	,073	-,038	-,100
	Sig. (2-tailed)	,181	,483	,067
Metal	Correlation Coefficient	,025	-,093	,078
	Sig. (2-tailed)	,646	,089	,152
Country	Correlation Coefficient	,210**	-,145**	,168**
	Sig. (2-tailed)	,000	,008	,002
Soundtrack	Correlation Coefficient	,092	-,053	,033
	Sig. (2-tailed)	,093	,331	,542
Gospel	Correlation Coefficient	,223**	-,169**	,242**
	Sig. (2-tailed)	,000	,002	,000
Pop	Correlation Coefficient	,104	,058	-,080
	Sig. (2-tailed)	,056	,287	,142
RapHiphop	Correlation Coefficient	-,117*	,144**	-,202**
	Sig. (2-tailed)	,032	,008	,000
Soul	Correlation Coefficient	,061	,077	-,093
	Sig. (2-tailed)	,268	,162	,088
Muzikál	Correlation Coefficient	,240**	-,001	,169**
	Sig. (2-tailed)	,000	,993	,002
Lidová	Correlation Coefficient	,181**	-,130*	,275**
	Sig. (2-tailed)	,001	,017	,000
Dechovka	Correlation Coefficient	,121*	-,077	,246**
	Sig. (2-tailed)	,026	,160	,000
Indie	Correlation Coefficient	,033	-,066	-,039
	Sig. (2-tailed)	,553	,229	,476
Punk	Correlation Coefficient	,054	-,025	,031
	Sig. (2-tailed)	,326	,648	,566
Elektro	Correlation Coefficient	-,035	,073	-,194**
	Sig. (2-tailed)	,521	,184	,000
AmŽánryFac_1	Correlation Coefficient	,280**	-,226**	,341**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000
AmŽánryFac_2	Correlation Coefficient	,251**	-,104	,309**
	Sig. (2-tailed)	,000	,057	,000
AmŽánryFac_3	Correlation Coefficient	,068	-,095	,051
	Sig. (2-tailed)	,212	,084	,355
AmŽánryFac_4	Correlation Coefficient	,104	,072	-,091
	Sig. (2-tailed)	,057	,187	,096

Tabulka č. 26: Korelace vlivu rodičů, shodnosti preferencí a shody hry na nástroj

Příloha č. 9 Spearman: matice vlastností, funkcí a žánrů

		Navodit pocit	Aktivovat činnost	Vyplňuje ticho	Zahání nudu	Překonat smutek	Méně osamělý	Hlasitá Tichá	Energ Klid
Blues	Kf.	,039	-,004	-,086	-,123	-,006	,017	-,219**	-,235**
	Sig α	,476	,945	,114	,024	,907	,760	,000	,000
Jazz	Kf.	-,024	-,053	-,128*	-,148**	-,011	-,033	-,151**	-,198**
	Sig α	,660	,338	,019	,007	,838	,545	,006	,000
Vazna	Kf.	-,073	,016	-,098	-,080	,029	-,053	-,278**	-,240**
	Sig α	,180	,764	,074	,142	,596	,330	,000	,000
Folk	Kf.	-,013	-,006	-,127*	-,182**	-,076	-,036	-,304**	-,298**
	Sig α	,812	,910	,021	,001	,166	,517	,000	,000
Rock	Kf.	-,032	,057	-,084	,024	-,054	-,061	,093	,019
	Sig α	,562	,297	,127	,656	,325	,265	,088	,730
World music	Kf.	-,007	,031	,060	,036	-,029	,013	-,039	,084
	Sig α	,903	,567	,272	,509	,598	,819	,479	,125
Metal	Kf.	-,131*	-,013	-,034	-,016	-,174**	-,182**	,123*	,008
	Sig α	,016	,812	,541	,764	,001	,001	,025	,889
Country	Kf.	,011	-,042	,003	-,040	,055	,068	-,112*	-,126*
	Sig α	,843	,444	,957	,470	,317	,213	,041	,022
Soundtrack	Kf.	,068	,109*	,107	,015	,024	,022	-,070	-,076
	Sig α	,215	,047	,051	,779	,655	,683	,201	,163
Gospel	Kf.	-,057	-,020	-,109*	-,134*	-,028	-,029	-,186**	-,199**
	Sig α	,298	,713	,045	,014	,613	,592	,001	,000
Pop	Kf.	,171**	,250**	,137*	,246**	,254**	,184**	,151**	,178**
	Sig α	,002	,000	,012	,000	,000	,001	,006	,001
Rap Hip-hop	Kf.	-,009	,190**	,162**	,234**	,138*	,146**	,318**	,320**
	Sig α	,866	,000	,003	,000	,012	,008	,000	,000
Soul	Kf.	,119*	,157**	,029	,176**	,230**	,137*	,181**	,154**
	Sig α	,030	,004	,591	,001	,000	,012	,001	,005
Muzikál	Kf.	,041	,110*	,024	,032	,134*	,081	-,130*	-,066
	Sig α	,451	,044	,660	,560	,014	,138	,017	,231
Lidová	Kf.	-,063	-,045	-,095	-,134*	-,004	-,057	-,272**	-,277**
	Sig α	,252	,411	,082	,014	,949	,302	,000	,000
Dechovka	Kf.	-,062	-,098	-,070	-,132*	-,028	-,010	-,289**	-,337**
	Sig α	,259	,073	,199	,016	,613	,861	,000	,000
Indie	Kf.	,005	,126*	,078	,144**	,071	,113*	,120*	,049
	Sig α	,932	,021	,153	,008	,192	,039	,028	,376
Punk	Kf.	-,018	,039	-,023	,019	-,041	-,027	,065	,101
	Sig α	,745	,476	,673	,728	,454	,616	,238	,064
Elektro	Kf.	,063	,202**	,201**	,285**	,159**	,180**	,268**	,281**
	Sig α	,254	,000	,000	,000	,003	,001	,000	,000
Navodit pocit	Kf.	1,000	,341**	,228**	,181**	,390**	,281**	,063	,044
	Sig α		,000	,000	,001	,000	,000	,249	,422
Aktivovat činnost	Kf.	,341**	1,000	,259**	,305**	,213**	,170**	,117*	,094
	Sig α	,000		,000	,000	,000	,002	,032	,084
Vyplňuje ticho	Kf.	,228**	,259**	1,000	,478**	,184**	,298**	,079	,181**
	Sig α	,000	,000		,000	,001	,000	,148	,001
Zahání nudy	Kf.	,181**	,305**	,478**	1,000	,350**	,351**	,232**	,189**
	Sig α	,001	,000	,000		,000	,000	,000	,000
Překonat smutek	Kf.	,390**	,213**	,184**	,350**	1,000	,601**	,091	,037
	Sig α	,000	,000	,001	,000		,000	,098	,500
Méně osamělý	Kf.	,281**	,170**	,298**	,351**	,601**	1,000	,022	-,017
	Sig α	,000	,002	,000	,000	,000		,683	,757

		Optim Pesim	Divoká Umírně ná	Světlý drsný hlas	Romanti cká Vtipná	Tvrde kytary	Zkreslen ý zpěv	Výrazné basy	Elektroni cká	Relaxačn í
Blues	Kf.	-,068	-,217**	,147**	,082	-,010	-,009	-,028	-,125*	,227**
	Sig α	,215	,000	,007	,136	,852	,865	,610	,022	,000
Jazz	Kf.	-,057	-,162**	,105	,088	-,078	-,079	-,045	-,197**	,191**
	Sig α	,299	,003	,054	,107	,153	,151	,409	,000	,000
Vazna	Kf.	-,056	-,329**	,194**	,205**	-,198**	,001	-,180**	-,284**	,293**
	Sig α	,306	,000	,000	,000	,000	,990	,001	,000	,000
Folk	Kf.	-,120*	-,225**	,146**	,013	-,010	-,137*	-,114*	-,215**	,235**
	Sig α	,028	,000	,007	,811	,855	,012	,037	,000	,000
Rock	Kf.	-,087	,246**	-,281**	-,090	,530**	,115*	,264**	,187**	-,163**
	Sig α	,110	,000	,000	,099	,000	,036	,000	,001	,003
World music	Kf.	,126*	,046	,112*	,086	,038	,215**	,020	,125*	,161**
	Sig α	,022	,399	,040	,116	,493	,000	,720	,022	,003
Metal	Kf.	-,098	,289**	-,359**	-,168**	,527**	,123*	,211**	,156**	-,157**
	Sig α	,072	,000	,000	,002	,000	,025	,000	,004	,004
Country	Kf.	,023	-,225**	,164**	,186**	-,099	,111*	-,136*	-,048	,304**
	Sig α	,673	,000	,003	,001	,070	,043	,013	,381	,000
Soundtrack	Kf.	,054	-,203**	,118*	,135*	-,047	,076	-,013	,003	,221**
	Sig α	,323	,000	,031	,014	,391	,166	,811	,950	,000
Gospel	Kf.	-,066	-,190**	,158**	,059	-,068	,067	-,108*	-,144**	,249**
	Sig α	,229	,000	,004	,283	,218	,219	,048	,008	,000
Pop	Kf.	,226**	-,062	,280**	,268**	-,176**	,316**	-,167**	,110*	,171**
	Sig α	,000	,259	,000	,000	,001	,000	,002	,044	,002
Rap Hip- hop	Kf.	,161**	,213**	-,004	,059	-,013	,241**	,142**	,379**	,001
	Sig α	,003	,000	,946	,285	,806	,000	,009	,000	,981
Soul	Kf.	,182**	-,103	,289**	,271**	-,205**	,311**	-,205**	,123*	,218**
	Sig α	,001	,061	,000	,000	,000	,000	,000	,025	,000
Muzikál	Kf.	,064	-,223**	,316**	,308**	-,199**	,114*	-,128*	-,146**	,379**
	Sig α	,245	,000	,000	,000	,000	,036	,019	,007	,000
Lidová	Kf.	-,071	-,284**	,195**	,097	-,121*	-,106	-,133*	-,229**	,270**
	Sig α	,197	,000	,000	,075	,027	,053	,015	,000	,000
Dechovka	Kf.	-,132*	-,223**	,119*	,063	-,060	-,061	-,090	-,106	,138*
	Sig α	,015	,000	,029	,250	,272	,266	,102	,053	,011
Indie	Kf.	,018	,147**	-,056	,074	,171**	,215**	,181**	,336**	,022
	Sig α	,738	,007	,309	,176	,002	,000	,001	,000	,687
Punk	Kf.	,006	,155**	-,179**	-,113*	,342**	,134*	,187**	,132*	-,037
	Sig α	,917	,004	,001	,039	,000	,014	,001	,016	,504
Elektro	Kf.	,078	,199**	,029	,124*	,041	,314**	,136*	,470**	-,002
	Sig α	,154	,000	,598	,023	,456	,000	,013	,000	,964
Navodit pocit	Kf.	-,024	,001	,009	,214**	,016	,061	,110*	,038	,176**
	Sig α	,661	,980	,876	,000	,767	,268	,045	,483	,001
Aktivovat činnost	Kf.	,115*	,042	,051	,206**	,057	,162**	,221**	,175**	,121*
	Sig α	,036	,440	,347	,000	,299	,003	,000	,001	,027
Vyplňuje ticho	Kf.	,114*	,039	-,016	,092	-,042	,121*	,126*	,160**	,024
	Sig α	,037	,479	,773	,092	,445	,027	,021	,003	,665
Zahání nudy	Kf.	,121*	,117*	-,017	,059	,062	,182**	,170**	,284**	,018
	Sig α	,027	,033	,763	,284	,259	,001	,002	,000	,749
Překonat smutek	Kf.	-,042	-,089	,112*	,219**	-,108*	,041	-,016	,017	,157**
	Sig α	,439	,104	,040	,000	,047	,453	,775	,752	,004
Méně osamělý	Kf.	-,059	-,131*	,053	,125*	-,051	,066	,012	,060	,172**
	Sig α	,278	,016	,338	,022	,354	,228	,831	,273	,002

Tabulka č. 27: Korelace vlastností, funkcí a žánrů hudby

Příloha č. 10 Korelace faktory žánrů, media, vliv, funkce

		Žánry Fac_1	Žánry Fac_2	Žánry Fac_3	Žánry Fac_4	Media	Ovl Rodiče	Ovl Souroz	Ovl Kamar	Ovl Spoluz	Ovl Učitelé	Ovl Sám	Bezplat ně
Žánry	Kf.	1,000	,747**	,422**	-,070	-,231**	,341**	,157**	-,180**	-,040	,161**	-,041	-,096
Fac_1	α		,000	,000	,203	,000	,000	,004	,001	,464	,003	,454	,081
Žánry	Kf.	,747**	1,000	-,014	,012	-,114*	,309**	,154**	-,141**	-,084	,182**	-,047	-,201**
Fac_2	α	,000		,805	,825	,037	,000	,005	,010	,123	,001	,394	,000
Žánry	Kf.	,422**	-,014	1,000	-,091	-,160**	,051	,060	-,021	,064	-,012	,059	,052
Fac_3	α	,000	,805		,095	,003	,355	,276	,701	,244	,830	,279	,343
Žánry	Kf.	-,070	,012	-,091	1,000	,571**	-,091	-,027	,190**	,233**	-,024	,173**	,138*
Fac_4	α	,203	,825	,095		,000	,096	,623	,000	,000	,662	,002	,012
Media	Kf.	-,231**	-,114*	-,160**	,571**	1,000	-,075	-,025	,254**	,224**	-,047	,166**	,044
	α	,000	,037	,003	,000		,169	,649	,000	,000	,392	,002	,418
Ovl Rodiče	Kf.	,341**	,309**	,051	-,091	-,075	1,000	,398**	,064	,072	,335**	-,162**	-,164**
	α	,000	,000	,355	,096	,169		,000	,245	,190	,000	,003	,003
Ovl	Kf.	,157**	,154**	,060	-,027	-,025	,398**	1,000	,241**	,221**	,198**	-,228**	-,105
Sourozen	α	,004	,005	,276	,623	,649	,000		,000	,000	,000	,000	,055
Ovl	Kf.	-,180**	-,141**	-,021	,190**	,254**	,064	,241**	1,000	,525**	,018	-,035	,176**
Kamarádi	α	,001	,010	,701	,000	,000	,245	,000		,000	,747	,520	,001
Ovl	Kf.	-,040	-,084	,064	,233**	,224**	,072	,221**	,525**	1,000	,073	-,080	,107
Spoluzáci	α	,464	,123	,244	,000	,000	,190	,000	,000		,184	,145	,050
OvlUčitelé	Kf.	,161**	,182**	-,012	-,024	-,047	,335**	,198**	,018	,073	1,000	-,303**	-,124*
	α	,003	,001	,830	,662	,392	,000	,000	,747	,184		,000	,023
OvlSám	Kf.	-,041	-,047	,059	,173**	,166**	-,162**	-,228**	-,035	-,080	-,303**	1,000	,189**
	α	,454	,394	,279	,002	,002	,003	,000	,520	,145	,000		,001
Bezplatně	Kf.	-,096	-,201**	,052	,138*	,044	-,164**	-,105	,176**	,107	-,124*	,189**	1,000
	α	,081	,000	,343	,012	,418	,003	,055	,001	,050	,023	,001	
Placené	Kf.	,020	,051	-,050	,069	,006	,101	,055	,095	,025	,130*	-,105	-,200**
	α	,721	,348	,362	,205	,910	,066	,314	,083	,643	,017	,054	,000
Zakoupené	Kf.	,183**	,203**	,071	,007	-,014	,209**	,073	-,043	-,047	,045	,016	-,117*
	α	,001	,000	,195	,894	,799	,000	,182	,428	,396	,410	,768	,032
Nosič	Kf.	-,223**	-,214**	-,001	,234**	,231**	-,147**	-,122*	,134*	,143**	-,066	,152**	,224**
	α	,000	,000	,989	,000	,000	,007	,026	,014	,009	,231	,005	,000
Televize	Kf.	-,140*	-,051	-,102	,395**	,387**	,035	-,016	,232**	,156**	,060	,068	,019
	α	,010	,350	,062	,000	,000	,521	,764	,000	,004	,274	,216	,735
Internet	Kf.	-,215**	-,132*	-,101	,309**	,377**	-,032	,071	,248**	,191**	,052	,116*	,087
	α	,000	,016	,064	,000	,000	,561	,194	,000	,000	,342	,034	,112
Navodit pocit	Kf.	-,022	-,037	-,065	,148**	,115*	-,004	-,074	,106	,137*	,059	,057	,206**
	α	,691	,499	,232	,007	,036	,939	,178	,051	,012	,285	,296	,000
Aktivovat činnost	Kf.	-,032	-,032	,046	,234**	,257**	-,027	-,024	,199**	,183**	,039	,121*	,143**
	α	,565	,565	,401	,000	,000	,621	,664	,000	,001	,476	,027	,009
Vyplňuje ticho	Kf.	-,139*	-,095	-,055	,109*	,159**	-,110	-,080	,150**	,159**	,026	,058	,108*
	α	,011	,083	,314	,045	,004	,044	,146	,006	,004	,635	,290	,049
Zahání nudu	Kf.	-,176**	-,148**	,007	,228**	,250**	-,144**	-,045	,134*	,175**	-,073	,146**	,109*
	α	,001	,007	,904	,000	,000	,008	,407	,014	,001	,180	,008	,046
Překonání smutek	Kf.	-,062	,022	-,098	,250**	,216**	-,008	-,004	,130*	,110*	,052	,090	,018
	α	,256	,688	,075	,000	,000	,889	,938	,017	,045	,343	,099	,740
Méně osamělý	Kf.	-,055	-,022	-,084	,179**	,173**	,005	,018	,165**	,158**	,095	,123*	,028
	α	,317	,687	,125	,001	,001	,928	,746	,002	,004	,084	,025	,616

Tabulka č. 28: Spearmanova korelační matice – Faktory žánrů a media, funkce, vliv.
Hodnoty Kf. označeny ** (p < 0,01) a * (p < 0,05) jsou signifikantní

Příloha č. 11 Korelace faktory žánrů, media, vliv, funkce

		Placené	Zakoupené	Nosič	Televize Rádio	Internet	Navodit pocit	Aktivova t činnost	Vyplňuje ticho	Zahání nudu	Překoná smutek	Méně osamělý
Žánry	Kf.	,020	,183**	-,223**	-,140*	-,215**	-,022	-,032	-,139*	-,176**	-,062	-,055
Fac_1	α	,721	,001	,000	,010	,000	,691	,565	,011	,001	,256	,317
Žánry	Kf.	,051	,203**	-,214**	-,051	-,132*	-,037	-,032	-,095	-,148**	,022	-,022
Fac_2	α	,348	,000	,000	,350	,016	,499	,565	,083	,007	,688	,687
Žánry	Kf.	-,050	,071	-,001	-,102	-,101	-,065	,046	-,055	,007	-,098	-,084
Fac_3	α	,362	,195	,989	,062	,064	,232	,401	,314	,904	,075	,125
Žánry	Kf.	,069	,007	,234**	,395**	,309**	,148**	,234**	,109*	,228**	,250**	,179**
Fac_4	α	,205	,894	,000	,000	,000	,007	,000	,045	,000	,000	,001
Media	Kf.	,006	-,014	,231**	,387**	,377**	,115*	,257**	,159**	,250**	,216**	,173**
	α	,910	,799	,000	,000	,000	,036	,000	,004	,000	,000	,001
Ovl Rodiče	Kf.	,101	,209**	-,147**	,035	-,032	-,004	-,027	-,110*	-,144**	-,008	,005
	α	,066	,000	,007	,521	,561	,939	,621	,044	,008	,889	,928
Ovl	Kf.	,055	,073	-,122*	-,016	,071	-,074	-,024	-,080	-,045	-,004	,018
Sourozenci	α	,314	,182	,026	,764	,194	,178	,664	,146	,407	,938	,746
Ovl	Kf.	,095	-,043	,134*	,232**	,248**	,106	,199**	,150**	,134*	,130*	,165**
Kamarádi	α	,083	,428	,014	,000	,000	,051	,000	,006	,014	,017	,002
Ovl	Kf.	,025	-,047	,143**	,156**	,191**	,137*	,183**	,159**	,175**	,110*	,158**
Spolužáci	α	,643	,396	,009	,004	,000	,012	,001	,004	,001	,045	,004
OvlUčitelé	Kf.	,130*	,045	-,066	,060	,052	,059	,039	,026	-,073	,052	,095
	α	,017	,410	,231	,274	,342	,285	,476	,635	,180	,343	,084
OvlSám	Kf.	-,105	,016	,152**	,068	,116*	,057	,121*	,058	,146**	,090	,123*
	α	,054	,768	,005	,216	,034	,296	,027	,290	,008	,099	,025
Bezplatně	Kf.	-,200**	-,117*	,224**	,019	,087	,206**	,143**	,108*	,109*	,018	,028
	α	,000	,032	,000	,735	,112	,000	,009	,049	,046	,740	,616
Placené	Kf.	1,000	,193**	,032	,073	,024	-,037	-,024	-,004	-,028	,074	,080
	α	,000	,000	,555	,186	,656	,504	,658	,941	,615	,175	,142
Zakoupené	Kf.	,193**	1,000	,007	,031	-,156**	-,020	-,096	-,090	-,073	-,022	-,045
	α	,000	,900	,900	,572	,004	,713	,079	,099	,182	,695	,410
Nosič	Kf.	,032	,007	1,000	,121*	,157**	,086	,218**	,140*	,202**	,116*	,071
	α	,555	,900		,027	,004	,117	,000	,010	,000	,033	,198
Televize	Kf.	,073	,031	,121*	1,000	,408**	,054	,104	,125*	,112*	,160**	,189**
	α	,186	,572	,027		,000	,324	,057	,022	,040	,003	,001
Internet	Kf.	,024	-,156**	,157**	,408**	1,000	,080	,153**	,122*	,199**	,245**	,192**
	α	,656	,004	,004	,000		,146	,005	,025	,000	,000	,000
Navodit pocit	Kf.	-,037	-,020	,086	,054	,080	1,000	,341**	,228**	,181**	,390**	,281**
	α	,504	,713	,117	,324	,146		,000	,000	,001	,000	,000
Aktivovat činnost	Kf.	-,024	-,096	,218**	,104	,153**	,341**	1,000	,259**	,305**	,213**	,170**
	α	,658	,079	,000	,057	,005	,000		,000	,000	,000	,002
Vyplňuje ticho	Kf.	-,004	-,090	,140*	,125*	,122*	,228**	,259**	1,000	,478**	,184**	,298**
	α	,941	,099	,010	,022	,025	,000	,000		,000	,001	,000
Zahání nudu	Kf.	-,028	-,073	,202**	,112*	,199**	,181**	,305**	,478**	1,000	,350**	,351**
	α	,615	,182	,000	,040	,000	,001	,000	,000		,000	,000
Překoná smutek	Kf.	,074	-,022	,116*	,160**	,245**	,390**	,213**	,184**	,350**	1,000	,601**
	α	,175	,695	,033	,003	,000	,000	,000	,001	,000		,000
Méně osamělý	Kf.	,080	-,045	,071	,189**	,192**	,281**	,170**	,298**	,351**	,601**	1,000
	α	,142	,410	,198	,001	,000	,000	,002	,000	,000	,000	

Tabulka č. 29: Spearmanova korelační matice – Faktory žánrů a media, funkce, vliv.

Hodnoty Kf. označeny ** ($p < 0,01$) a * ($p < 0,05$) jsou signifikantní

Příloha č. 12 Spearman: pohlaví, rodiče, kroužky a skóre

		Pohlaví M1 ŽO	Nástroj A1 NO	Rodiče A1 NO	Skóre	POMĚR sport	POČET sport	POMĚR umělec	POČET umělec	POMĚR hudeb
Pohlaví M1 ŽO	Kf.	1,000	-,108*	,006	-,141**	,170**	,119*	-,300**	-,310**	-,144**
	p		,048	,918	,010	,002	,030	,000	,000	,009
Nástroj A1 NO	Kf.	-,108*	1,000	,269**	-,018	-,049	,090	,498**	,584**	,619**
	p	,048		,000	,747	,369	,099	,000	,000	,000
Rodiče A1 NO	Kf.	,006	,269**	1,000	,040	,008	,110*	,162**	,229**	,200**
	p	,918	,000		,468	,880	,044	,003	,000	,000
Skóre	Kf.	-,141**	-,018	,040	1,000	-,144**	-,166**	-,040	-,041	,007
	p	,010	,747	,468		,008	,002	,462	,455	,894
POMĚR sportovní	Kf.	,170**	-,049	,008	-,144**	1,000	,909**	-,323**	-,221**	-,162**
	p	,002	,369	,880	,008		,000	,000	,000	,003
POČET sportovní	Kf.	,119*	,090	,110*	-,166**	,909**	1,000	-,175**	-,011	-,012
	p	,030	,099	,044	,002	,000		,001	,839	,824
POMĚR umělecké	Kf.	-,300**	,498**	,162**	-,040	-,323**	-,175**	1,000	,934**	,679**
	p	,000	,000	,003	,462	,000	,001		,000	,000
POČET umělecké	Kf.	-,310**	,584**	,229**	-,041	-,221**	-,011	,934**	1,000	,759**
	p	,000	,000	,000	,455	,000	,839	,000		,000
POMĚR hudební	Kf.	-,144**	,619**	,200**	,007	-,162**	-,012	,679**	,759**	1,000
	p	,009	,000	,000	,894	,003	,824	,000	,000	
POČET hudební	Kf.	-,163**	,636**	,221**	-,007	-,128*	,051	,659**	,790**	,981**
	p	,003	,000	,000	,898	,019	,349	,000	,000	,000
POMĚR Mat-Inf	Kf.	-,017	,080	,029	,051	,008	,104	-,028	,034	,027
	p	,757	,146	,601	,351	,878	,058	,610	,540	,626
POČET Mat- Inf	Kf.	-,020	,082	,031	,048	,011	,109*	-,025	,039	,031
	p	,720	,133	,568	,379	,834	,045	,649	,477	,571
POMĚR Technické	Kf.	,021	,090	-,010	-,042	-,103	-,048	-,022	,024	,047
	p	,708	,102	,860	,447	,059	,385	,689	,658	,391
POČET Technické	Kf.	,019	,095	-,008	-,042	-,100	-,042	-,018	,030	,052
	p	,725	,083	,886	,449	,068	,445	,741	,586	,346
POMĚR Společ	Kf.	,113*	,088	,121*	,030	-,090	-,003	-,005	,065	,093
	p	,039	,108	,027	,579	,100	,949	,931	,235	,089
POČET Společ	Kf.	,104	,100	,123*	,026	-,082	,010	,005	,080	,104
	p	,058	,068	,024	,634	,132	,852	,925	,142	,057
Počet Kroužků	Kf.	-,088	,488**	,242**	-,123*	,386**	,618**	,486**	,658**	,522**
	p	,107	,000	,000	,024	,000	,000	,000	,000	,000

		POČET hudeb	POMĚR Mat-Inf	POČET Mat-Inf	POMĚR Technic	POČET Technic	POMĚR Společen	POČET Společen	Počet Kroužků
Pohlaví M1 ŽO	Kf.	-,163**	-,017	-,020	,021	,019	,113*	,104	-,088
	p	,003	,757	,720	,708	,725	,039	,058	,107
Nástroj A1 NO	Kf.	,636**	,080	,082	,090	,095	,088	,100	,488**
	p	,000	,146	,133	,102	,083	,108	,068	,000
Rodiče A1 NO	Kf.	,221**	,029	,031	-,010	-,008	,121*	,123*	,242**
	p	,000	,601	,568	,860	,886	,027	,024	,000
skóre	Kf.	-,007	,051	,048	-,042	-,042	,030	,026	-,123*
	p	,898	,351	,379	,447	,449	,579	,634	,024
POMĚR soprtovní	Kf.	-,128*	,008	,011	-,103	-,100	-,090	-,082	,386**
	p	,019	,878	,834	,059	,068	,100	,132	,000
POČET sportovní	Kf.	,051	,104	,109*	-,048	-,042	-,003	,010	,618**
	p	,349	,058	,045	,385	,445	,949	,852	,000
POMĚR umělecké	Kf.	,659**	-,028	-,025	-,022	-,018	-,005	,005	,486**
	p	,000	,610	,649	,689	,741	,931	,925	,000
POČET umělecké	Kf.	,790**	,034	,039	,024	,030	,065	,080	,658**
	p	,000	,540	,477	,658	,586	,235	,142	,000
POMĚR hudební	Kf.	,981**	,027	,031	,047	,052	,093	,104	,522**
	p	,000	,626	,571	,391	,346	,089	,057	,000
POČET hudební	Kf.	1,000	,053	,059	,066	,071	,124*	,138*	,588**
	p		,330	,281	,229	,192	,024	,011	,000
POMĚR Mat-Inf	Kf.	,053	1,000	,999**	-,058	-,058	-,045	-,044	,235**
	p	,330		0,000	,287	,287	,408	,420	,000
POČET Mat-Inf	Kf.	,059	,999**	1,000	-,058	-,058	-,045	-,044	,240**
	p	,281	0,000		,287	,286	,411	,423	,000
POMĚR Technické	Kf.	,066	-,058	-,058	1,000	1,000**	-,006	-,001	,136*
	p	,229	,287	,287		0,000	,916	,987	,013
POČET Technické	Kf.	,071	-,058	-,058	1,000**	1,000	-,003	,002	,141**
	p	,192	,287	,286	0,000		,956	,970	,010
POMĚR Společ	Kf.	,124*	-,045	-,045	-,006	-,003	1,000	,998**	,284**
	p	,024	,408	,411	,916	,956		0,000	,000
POČET Společ	Kf.	,138*	-,044	-,044	-,001	,002	,998**	1,000	,301**
	p	,011	,420	,423	,987	,970	0,000		,000
Počet Kroužků	Kf.	,588**	,235**	,240**	,136*	,141**	,284**	,301**	1,000
	p	,000	,000	,000	,013	,010	,000	,000	

Korelační matice Spearmanova. Hodnoty vyznačeny ** ($p < 0,01$) a * ($p < 0,05$) jsou signifikantní.

Příloha č. 13 – Dotazník Preference žánrů hudby

Z více možností zvolenou možnost zakroužkuj, podtržené místo vyplň.

Jsi: muž   žena

Hraješ na nástroj?   Ano (jaký? _____) ne

Hráli tví rodiče na nástroj?   Ano   ne

Uveď svůj věk: _____

Název školy a ročník,
který navštěvuješ: _____

Zatrhni číslo podle oblíbenosti (stejně pokračuj u podobných otázek):

**1 – hodně se mi líbí 2 docela se mi líbí 3 – spíše se mi líbí 4 –
nemám názor 5 – spíše se mi nelíbí 6 – docela se mi nelíbí 7 – vůbec se
mi nelíbí**

(1)	Blues (Erick Clapton, Petr Spálený)	1	2	3	4	5	6	7
(2)	Jazz	1	2	3	4	5	6	7
(3)	Vážná hudba (klasická, romantická, moderní)	1	2	3	4	5	6	7
(4)	Folk (Nohavica, Traband)	1	2	3	4	5	6	7
(5)	Rock/hardrock (hardcore, soft, synth)	1	2	3	4	5	6	7
(6)	World music/new age	1	2	3	4	5	6	7
(7)	Metal (heavy, death)	1	2	3	4	5	6	7
(8)	Country (Taylor Swift, Lady Antebellum)	1	2	3	4	5	6	7
(9)	Soundtrack (hudba k jakémukoliv filmu)	1	2	3	4	5	6	7
(1 0)	Gospel/spirituál	1	2	3	4	5	6	7
(1 1)	Pop/poprock (Lady Gaga, Kate Perry)	1	2	3	4	5	6	7
(1 2)	Rap/hip-hop/reggaeton (Wisin&Yandel)	1	2	3	4	5	6	7
(1 3)	Soul/funk/rhythm'n'blues (Beyoncé, Rihanna)	1	2	3	4	5	6	7
(1 4)	Muzikál	1	2	3	4	5	6	7
(1 5)	Lidová hudba – Folklór	1	2	3	4	5	6	7
(1 6)	Dechovka	1	2	3	4	5	6	7
(1 7)	Indie/alternativní (rock, elektro)	1	2	3	4	5	6	7
(1 8)	Punk	1	2	3	4	5	6	7
(1 9)	Elektro, taneční (eurodance, techno, trance, dubstep)	1	2	3	4	5	6	7

Mají tví rodiče rádi stejnou hudbu, jako ty?

(ohodnoť obdobně jako minule)

zcela ano

1 2 3 4 5 6 7

zcela ne

Jaká vlastnost hudby se ti líbí víc? 1 – zcela první, 7 – zcela druhá:

První	nebo	Druhá
(1) Hlasitá	1 2 3 4 5 6 7	Tichá
(2) Energická/Rytmická	1 2 3 4 5 6 7	Klidná/Uvolněná
(3) Optimistická/Radostná	1 2 3 4 5 6 7	Smutná/Melancholická
(4) Divoká/Drsná	1 2 3 4 5 6 7	Umírněná/Jemná
(5) Se světlým, průzračným, někdy i něžným hlasem/hlasy	1 2 3 4 5 6 7	S drsným, syrovým, temným zpěvem
(6) Romantická/Vášnivá	1 2 3 4 5 6 7	Vtipná/Lehkovážná

Dále se ti líbí/nelíbí (1 – velmi líbí, 7 – vůbec nelíbí):

- Tvrdý zvuk elektrických kytar **1 2 3 4 5 6 7**
- S uměle zkresleným zpěvem **1 2 3 4 5 6 7**
- S výraznými basy **1 2 3 4 5 6 7**
- Elektronická (zkreslené, někdy i dráždivé zvuky) **1 2 3 4 5 6 7**
- Relaxační, uklidňující **1 2 3 4 5 6 7**

Máš dvě opačné věty. S kterou souhlasíš? Zakroužkuj tu číslici, která je blíž té větě, se kterou souhlasíš.

- Jsem stejně dobrý, jako ostatní **1 2 3 4 5** Občas mám pocit své bezvýznamnosti, neužitečnosti.
- Mám řadu dobrých vlastností **1 2 3 4 5** Nevím, na co bych měl být hrdý.
- Řadu věcí dělám lépe, než ostatní **1 2 3 4 5** Ostatní to většinou dokáží zvládnout lépe.
- Mám se rád, měřím sebe a druhé stejným metrem. **1 2 3 4 5** Chtěl bych si sebe více vážít, ale vážím si více ostatních.
- Jsem spokojený s tím, co dělám a co jsem udělal. **1 2 3 4 5** Většinou dopadne všechno, co již dělám, nezdarem.

Chodíš do nějakého kroužku (např.: ZUŠ [uveď jméno] – hra na nástroj nebo balet, soubor lidových písní, tanců, divadelní kroužek, sportovní aktivita – fotbal, bojové umění, zumba apod.)?

Oblíbenou hudbu slyšíš v televizi, rádiu (ohodnoť jako na 1. stránce):
 Velmi často **1 2 3 4 5 6 7** Zřídka nebo vůbec

Při výběru hudby tě nejvíce ovlivňují: (ohodnoť číselně jako na 1. stránce)

a) Rodiče	1	2	3	4	5	6	7
b) Sourozenci	1	2	3	4	5	6	7
c) Kamarádi (mimo školu)	1	2	3	4	5	6	7
d) Spolužáci	1	2	3	4	5	6	7
e) Učitelé	1	2	3	4	5	6	7
f) Vybírám si sám	1	2	3	4	5	6	7

Jakým způsobem posloucháš hudbu? (ohodnoť číselně jako na 1. stránce)

a) bezplatně stažené v průměrné kvalitě	1	2	3	4	5	6	7
b) placené z internetu (ipod, amazon)	1	2	3	4	5	6	7
c) <u>zakoupené</u> hudební medium (CD, DVD)	1	2	3	4	5	6	7
c) z hudebního nosiče (mp3, mp4, mobil)	1	2	3	4	5	6	7
d) v televizi, z rádia	1	2	3	4	5	6	7
e) poslech internetu (youtube i stream rádio)	1	2	3	4	5	6	7

Jak často chodíš do roka na koncerty? (vyplň vše, 0 = vůbec)

a) Opera	Kolik ročně:___
b) Klasická hudba (koncert symfonického orchestru)	Kolik ročně:___
c) Koncert známých interpret(ů)/(a) _ stage venku, (např.: pop/rock/R&B/Gospel) v hale, divadle	Kolik ročně:___
d) Disco (hala, klub)	Kolik ročně:___
e) Muzikál	Kolik ročně:___
f) Taneční zábava (ples, folklórní akce)	Kolik ročně:___

Proč posloucháš hudbu? (ohodnoť číselně jako na 1. stránce)

(1) dokáže navodit žádoucí pocit	1	2	3	4	5	6	7
(2) dokáže aktivovat, motivovat k činnosti	1	2	3	4	5	6	7
(3) vhodně vyplňuje ticho	1	2	3	4	5	6	7
(4) zahání nudu	1	2	3	4	5	6	7
(5) pomáhá překonat smutek	1	2	3	4	5	6	7
(6) pomáhá cítit se méně osamělý	1	2	3	4	5	6	7

Děkuji za tvůj čas